

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 – 2020

*„Najbardziej pomocną rzeczą, jaką możemy zrobić dla
drugiej osoby to dopomóc jej w pomaganiu sobie”
L. M. Brammer*

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	1-2
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3-12
1.1. Założenia metodologiczne Strategii	3
1.2. Ramy prawne Strategii.....	4
1.3. Zgodność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi	6
1.3.1. Zgodność Strategii z dokumentami i regulacjami Unii Europejskiej.....	7
1.3.2. Zgodność Strategii z krajowymi dokumentami strategicznymi.....	8
1.3.3. Zgodność Strategii z regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA I ANALITYCZNA.....	13- 101
2.1. Położenie geograficzne	13-14
2.2. Uwarunkowania demograficzne	15-23
2.2.1. Stan ludności faktycznie zamieszkałej.....	15
2.2.2. Gęstość zaludnienia.....	15
2.2.3. Przyrost naturalny	16
2.2.4. Migracje ludności	18
2.2.5. Przyrost rzeczywisty	19
2.2.6. Struktura płci i wieku.....	19
2.2.7. Ekonomiczne grupy wiekowe	22
2.3. Infrastruktura społeczna – wybrane zagadnienia.....	23-36
2.3.1. Dostęp do edukacji.....	23
2.3.2. Dostęp do usług zdrowotnych	27
2.3.3. Dostęp do dóbr kultury.....	28
2.3.4. Dostęp do sportu.....	30
2.3.5. Bezpieczeństwo publiczne	31
2.3.6. Zasoby mieszkaniowe.....	32
2.3.7. Gospodarka.....	35
2.4. System pomocy społecznej na terenie miasta i gminy Krotoszyn	36-43
2.5. Sektor pozarządowy realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej.....	43-45
2.6. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie miasta i gminy Krotoszyn.....	45-68
2.6.1. Ubóstwo	46
2.6.2. Bezrobocie	49
2.6.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	54
2.6.4. Problem starzenia się społeczeństwa.....	57
2.6.5. Zmiany w funkcjonowaniu rodziny	59
2.6.6. Uzależnienia.....	61
2.6.7. Przemoc w rodzinie	63
2.6.8. Bezdomność i zagrożenie bezdomnością	66

2.7.	Problemy społeczne w opinii mieszkańców – analiza ankiet	68-83
2.8.	Analiza SWOT	83-91
2.9.	Podmioty oferujące pomoc i wsparcie.....	91-94
2.10.	Podsumowanie części diagnostycznej.....	95-98
3.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA	99-114
3.1.	Misja.....	99
3.2.	Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	100-113
3.3.	Wdrażanie Strategii oraz monitorowanie jej realizacji.....	113
3.4.	Programy i projekty	114
	ZAKOŃCZENIE.....	115
	SPIS TABEL.....	116
	SPIS WYKRESÓW	117

STRATEGIA ROZWIĄZYWANI A PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA I GMINY KROTOSZYN NA LATA 2014 - 2020

WPROWADZENIE

Samorzędy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans.

W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania gminnego w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych lub do ich zminimalizowania. Niniejszy dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia zawiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych do 2020 roku. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie badań źródeł zastanych, wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców, a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania

poszczególnych sektorów życia publicznego Miasta i Gminy Krotoszyn.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 – 2020 stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1.1. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE STRATEGII

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn Zarządzeniem Burmistrza Krotoszyna Nr 1696/2014 z dnia 17 lutego 2014 r. powołany został Zespół Roboczy.

Zespół tworzą przedstawiciele różnych grup społecznych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, pracownicy Urzędu Miejskiego w Krotoszynie oraz dyrektor i pracownicy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie w składzie:

- § Teresa Stęplewska – przewodnicząca Zespołu, dyrektor Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie;
- § Maria Szych - członek Zespołu, Urząd Miejski w Krotoszynie;
- § Zygmunt Witczak - członek Zespołu: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Krotoszynie;
- § Magdalena Witek – członek Zespołu, Pedagog Szkoły Podstawowej Nr 8 w Krotoszynie;
- § Andrzej Kasprzak – członek Zespołu, Kierownik Rewiru Dzielnicowych Powiatowej Komendy Policji w Krotoszynie;
- § Halina Panek – członek Zespołu, Zarząd Rejonowy PCK w Krotoszynie;
- § Katarzyna Kulka - członek Zespołu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie;
- § Lidia Pawłowska – członek Zespołu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie,
- § Renata Mielcarek - członek Zespołu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie;
- § Krystian Olejniczak - członek Zespołu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Określono koncepcję dokumentu oraz metody przygotowania materiału i tryb sporządzenia analizy SWOT. Podczas prac akceptował także dane diagnostyczne. Zespół wypracował misję, cel główny oraz podstawową siatkę celów strategicznych i operacyjnych, wreszcie zatwierdził zaproponowane wskaźniki oraz system monitorowania dokumentu.

W trakcie opracowania dokumentu wykorzystano następujące kategorie źródeł:

1. Źródła zastane:

- § dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- § dane własne Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie;
- § dane pozyskane z Urzędu Miejskiego w Krotoszynie.

2. Źródła wytworzone:

- § wyniki badania ankietowego skierowane dla mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn, w którym wzięły udział 263 osoby reprezentujące różne grupy społeczne;
- § wyniki spotkania konsultacyjnego, podczas którego doprecyzowano zapisy dokumentu.

Strategia przedstawia aktualną sytuację społeczną Miasta i Gminy Krotoszyn, formułuje cele oraz wskazuje kierunki działań zmierzających do osiągnięcia pozytywnych wskaźników rozwoju społecznego. Strategia służyć będzie jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych m.in. z zasobów środków własnych miasta oraz środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych.

1.2. RAMY PRAWNE STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych oparta na tworzeniu systemu oddziaływania różnego typu instrumentów na środowisko społeczne w celu modyfikacji, zmiany i przekształceń, zorientowanych na poprawę warunków życia ludzi. W przeciwieństwie do działań akcyjnych, doraźnych, systemowe rozwiązania umożliwiają skoordynowane działania wielu podmiotów realizujących wspólne cele na różnych płaszczyznach oddziaływania.

Ramy prawne tylko częściowo definiują zakres dokumentu strategicznego jakim jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Realizowane przez samorządy dokumenty programowe mają różnorodny zakres od bardzo szerokiego - co zbliża je w istocie do strategii polityki społecznej, po ograniczone do zadań jednostki właściwej - do spraw pomocy społecznej. W niniejszej strategii, jej zakres wyznaczono poprzez zdefiniowanie problemu społecznego - jego skali i zasięgu oddziaływania.

Problemy społeczne doczekały się na łamach literatury socjologicznej i politologicznej licznych definicji i wyjaśnień. Na potrzeby niniejszego dokumentu problemy społeczne będziemy traktować jako **występujące obecnie lub mogące się pojawić w niedalekiej przyszłości zjawiska niepożądane, które dotyczą znacznej części lokalnej społeczności, przyczyniając się do jej wykluczenia, a nawet marginalizacji społecznej.** Analizując możliwości rozwiązywania problemów społecznych przez samorząd lokalny, należy wziąć pod uwagę możliwości kompetencyjne poszczególnych podmiotów lokalnej polityki społecznej oraz możliwości finansowe samorządu lokalnego. Dopiero zestawiając te podstawowe elementy wraz ze zidentyfikowanym w trakcie prac diagnostycznych

katalogiem problemów społecznych, można dokonać planowania strategicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- § ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- § ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- § ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- § ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- § ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- § ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- § ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- § ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- § ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- § ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- § ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- § ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- § ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;.

Realizacja Strategii będzie wymagała także odwoływania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

Niniejszy dokument jest zgodny z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym. Tworzą one warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.3. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym, są to przede wszystkim:

- ▶ dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- ▶ prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- ▶ dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- ▶ dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „*kwestia społeczna*” wyróżnia się wśród nich te, które:

- ▶ odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- ▶ są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- ▶ nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „*kwestia społeczna*” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu.

Wartością tą jest **zasada wspierania rodziny** jako najważniejszej komórki społecznej, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 -2020 odnosi się nie tylko do rzeczywistych wyzwań lokalnej społeczności, ale także uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, a także możliwość pozyskiwania w przyszłości środków z funduszy unijnych.

Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.3.1. Zgodność Strategii z dokumentami i regulacjami Unii Europejskiej

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ▶ wzrost inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- ▶ wzrost zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- ▶ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Do oceny postępów w realizacji Strategii „EUROPA 2020” określono pięć wymiernych celów rozwojowych do osiągnięcia w roku 2020 na poziomie unijnym, w tym w zakresie:

- ▶ Cel 1: zatrudnienia: osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród osób w wieku 20-64 lat;
- ▶ Cel 4: edukacji: odsetek młodzieży niekontynuującej nauki nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat powinno mieć wykształcenie wyższe;
- ▶ Cel 5: ubóstwa i wykluczenia społecznego: zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln obywateli.

Zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020 kierunki działań wpisują się w niżej wymienione inicjatywy przewodnie realizowane na poziomie państw członkowskich, będące instrumentami realizacji celów Strategii Europa 2020:

- ▶ Mobilna młodzież - zakłada poprawę systemów kształcenia na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz ułatwienia młodzieży wejścia na rynek pracy;

- ▶ Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia - zakłada działania na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie;
- ▶ Europejski program walki z ubóstwem - zakłada pomoc osobom wykluczonym i umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

1.3.2. Zgodność Strategii z krajowymi dokumentami strategicznymi

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Kraju.

Długookresowa Strategia Kraju obejmuje trzy obszary strategiczne, którym podporządkowane są cele strategiczne oraz kierunki interwencji:

- ▶ obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna, Polska Cyfrowa, Kapitał Ludzki, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko;
- ▶ obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: rozwój regionalny, transport;
- ▶ obszar efektywności i sprawności państwa: kapitał społeczny, sprawne państwo.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 -2020 koresponduje w szczególności z celem dotyczącym rozwoju kapitału ludzkiego, obejmującym takie kierunki interwencji jak:

- ▶ stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy,
- ▶ promocja dzieciństwa poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci, szczególnie w przypadkach łączenia kariery zawodowej z życiem rodzinnym,
- ▶ stworzenie kompleksowego systemu wspierania usamodzielniania się młodej generacji tak, aby ograniczać okres niepewności i w pełni wykorzystywać ich potencjał zawodowy i społeczny (np. kreatywność, otwartość, elastyczność),
- ▶ zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń, zasiłków i rozwój ekonomii społecznej tak, aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług publicznych, a z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem,
- ▶ wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej tak, aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne,

- ▶ zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego,
- ▶ stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych, opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu,
- ▶ wzrost poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia.

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

„Strategia Rozwoju Kraju 2020” jest główną strategią rozwojową w średnim horyzoncie czasowym, wyznaczająca trzy obszary strategiczne, w ramach których można wyróżnić następujące cele i kierunki interwencji znajdujące odniesienie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020:

- ▶ obszar strategiczny: sprawne i efektywne państwo – cel: wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego;
- ▶ obszar strategiczny: konkurencyjna gospodarka - cel: rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego;
- ▶ obszar strategiczny: spójność społeczna i terytorialna – cel: integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Z punktu widzenia polityki społecznej istotny jest szczególnie obszar trzeci w/w strategii, który za jeden z głównych celów stawia sobie integrację społeczną poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Strategia zakłada, że reakcją państwa na wykluczenie i ubóstwo powinna być przede wszystkim polityka nastawiona na wzrost zatrudnienia oraz poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym do wysokiej jakości edukacji, skutkująca zwiększeniem aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Państwo będzie także wspierało rozwój ekonomii społecznej, przede wszystkim poprzez odpowiednie instrumenty legislacyjne i finansowe.

Ze Strategii Rozwoju Kraju 2020 wynikają kolejne dokumenty programowe, które w swoim zasięgu mają problemy społeczne i integrację społeczną.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Strategia zawiera diagnozę głównych problemów i obszarów wymagających podjęcia działań w celu poprawy sytuacji. Obejmuje zagadnienia z różnorodnych dziedzin życia, w tym: rynku pracy, polityki społecznej, opieki zdrowotnej, edukacji, problematyki osób niepełnosprawnych i starszych. Na podstawie analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej, wyróżniono w SRKL pięć celów szczegółowych o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kapitału ludzkiego w Polsce:

- ▶ Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia;
- ▶ Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- ▶ Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ▶ Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
- ▶ Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

1.3.3. Zgodność Strategii z regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku obejmuje cztery następujące kluczowe formy działań w zależności od potrzeb, warunków środowiskowych oraz zasobów ludzkich, infrastrukturalnych i finansowych:

- ▶ Rozwiązywanie istniejących problemów i zaspokajanie potrzeb (po stwierdzeniu co się komu przydarzyło);
- ▶ Wyprzedzanie zdarzeń (asekuracja - przewidywanie tego co może przytrafić się jednostce lub grupie i zapobieganie tym przewidywanym sytuacjom i stwarzanie generowanie pola aktywności i samodzielności podmiotów);
- ▶ Wyrównanie szans / utraconych możliwości (kompensacja – ochrona rozwoju i/lub ochrona/odbudowa statusu materialnego i społecznego zgodnie z obowiązującymi

zasadami polityki społecznej i ustawodawstwem);

- ▶ Współuczestnictwo - Współudział (partycypacja - integracja społeczna, budowanie warunków i rozwoju oraz współuczestnictwa ludzi i podmiotów instytucjonalnych w podejmowaniu decyzji oraz realizacji celów i zadań z zakresu polityki społecznej).

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2005 -2014.

Niniejszy dokument jest spójny ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2005-2014. Cele są zgodne z misją rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn:

Miasto i Gmina Krotoszyn zapewnia warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. W oparciu o istniejące zasoby gospodarcze i społeczne tworzy podstawy zrównoważonego rozwoju wszystkich dziedzin życia lokalnej społeczności na miarę europejskich standardów

Wyznaczono priorytety, w ramach których określono następujące cele strategiczne:

- ▶ rozwój infrastruktury technicznej,
- ▶ wspieranie rozwoju gospodarczego gminy,
- ▶ rozwój usług społecznych.

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn wyznaczone zostały również cele operacyjne, które stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie głównych celów strategicznych, a w tym m. in.:

- ✚ rozwój i modernizacja infrastruktury dydaktycznej, sportowej i kulturalnej
- ✚ przeznaczanie zwalnianych mieszkań komunalnych na lokale socjalne
- ✚ poprawa dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej
- ✚ likwidacja barier architektonicznych
- ✚ organizacja zakładu aktywności zawodowej i miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- ✚ zwiększenie bezpieczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie krotoszyńskim na lata 2013 – 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie krotoszyńskim na lata 2013 – 2020 wskazuje następujące priorytety strategiczne:

- ▶ Priorytet I: Równe szanse i możliwości dla rodzin powiatu krotoszyńskiego;
- ▶ Priorytet II: Zdrowi mieszkańcy powiatu krotoszyńskiego;
- ▶ Priorytet III: Bezpieczny powiat Krotoszyński;
- ▶ Priorytet IV: Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

► Priorytet V: Mieszkańcy – obywatelami powiatu.

Priorytety strategiczne rozpisane zostały na cele operacyjne i zadania adresowane do mieszkańców powiatu krotoszyńskiego i obejmują rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby z ograniczeniem sprawności, oraz osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA I ANALITYCZNA

Pojęciem wymagającym uściślenia jest diagnoza, czyli logiczny wniosek wieńczący serie badań zmierzających do lepszego zrozumienia zachowania określonej osoby, funkcjonowania grupy lub sytuacji jakiegoś przedsięwzięcia. Prawidłowo przeprowadzona diagnoza powinna opierać się na dużej liczbie zróżnicowanych informacji, odnosić do historii badanego zagadnienia oraz jego związku ze środowiskiem a najbardziej prawdopodobną interpretacją będzie ta, która wyjaśni maksimum faktów przy zastosowaniu minimum hipotez.

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE MIASTA I GMINY KROTOSZYN

Krotoszyn położony jest w południowej części województwa wielkopolskiego, na granicy dwóch regionów gospodarczych: Wielkopolski i Dolnego Śląska, na skrzyżowaniu ważnych równorzędnych szlaków komunikacji kolejowej i drogowej. Pierwszy z nich biegnie z północy na południe (Gniezno - Wrocław), drugi ze wschodu na zachód (Łódź - Zielona Góra).

Powierzchnia Miasta i Gminy Krotoszyn wynosi 256 km², z tego na miasto przypada 23 km², a na wieś 233 km². Obszar miasta i gminy ma charakter rolniczo-przemysłowy. Przeważający obszar gminy zajmuje przestrzeń rolnicza: 63,18% stanowią użytki rolne, z tego: 57,6% to grunty orne, 0,37% sady, łąki i pastwiska – 5,1%. Ponadto z analizy struktury gruntów wynika, że poza użytkami rolnymi najwięcej gruntów zajętych jest przez lasy: 27,83%, tereny komunikacyjne, osiedlowe i nieużytki.

W skład gminy Krotoszyn wchodzi miasto Krotoszyn oraz miejscowości - sołectwa: Baszyny, Benice, Białki, Bożacin, Brzoza, Chwaliszew, Durzyn, Duszna Górka, Dzierżanów, Gorzupia, Janów, Jasne Pole, Kobierno, Lutogniew, Nowy Folwark, Orpiszew, Osusz-Salnia, Raciborów, Romanów, Roszki, Różopole, Smoszew, Świnków, Tomnice, Unisław, Ustków, Wielowieś, Wronów, Wróżewy.

Mapa Nr 1: Krotoszyn na mapie Polski

Mapa Nr 2: Miasto i Gmina Krotoszyn

Źródło: <http://www.krotoszyn.pl>

2.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Uwarunkowania demograficzne determinują rozwiązywanie problemów społecznych. Analiza zebranych danych demograficznych pozwoli przewidzieć jak będzie kształtowała się sytuacja społeczna i jakie należy podjąć kroki, aby zapobiec negatywnym zjawiskom, które mogą wystąpić w przyszłości.

Sytuacja demograficzna mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzonego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2007-2012 i z innych ogólnodostępnych danych.

2.2.1. Stan ludności faktycznie zamieszkałej

Na koniec 2012 roku Miasto i Gminę Krotoszyn zamieszkiwało (według danych GUS) 40.869 osoby, co stanowiło 1,18% ogółu ludności województwa wielkopolskiego i 52,30% ogółu ludności powiatu krotoszyńskiego.

Tabela Nr 1: Zmiany ludnościowe w latach 2007 – 2012 na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	40 353	40 465	40 537	40 855	40 790	40 869
Krotoszyn	29 309	29 447	29 507	29 668	29 567	29 577
Obszar wiejski	11 044	11 018	11 030	11 187	11 223	11 292

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

W latach 2007-2010 liczba mieszkańców zwiększyła się o 516 osób (w Krotoszynie o 268, na obszarze wiejskim o 248).

2.2.2. Gęstość zaludnienia

Jednym z ważniejszych elementów demografii są wskaźniki, za pomocą których można określić zasięg, natężenie procesów i zjawisk ludnościowych.

Podstawowym miernikiem jest **gęstość zaludnienia**, stosowanym dla określenia rozmieszczenia ludności na danym obszarze.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób faktycznie przypadająca na 1 km² powierzchni

Miasta i Gminy Krotoszyn w stosunku do powiatu krotoszyńskiego, Wielkopolski i Polski przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela Nr 2: Gęstość zaludnienia w osobach na km² w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Miasto i Gmina Krotoszyn	158	158	158	160	159	160
Powiat krotoszyński	108	108	109	109	109	109
Województwo Wielkopolskie	114	114	114	116	116	116
Polska	122	122	122	123	123	123

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres Nr 1: Gęstość zaludnienia w osobach na km² w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Średnia gęstość zaludnienia w Mieście i Gminie Krotoszyn w badanym okresie jest wyższa od średniej krajowej, od średniej dla województwa wielkopolskiego i dla powiatu krotoszyńskiego.

2.2.3. Przyrost naturalny

Przyrost naturalny, czyli urodzenia i zgony to kolejny czynnik wpływający na zmiany liczby ludności na danym obszarze.

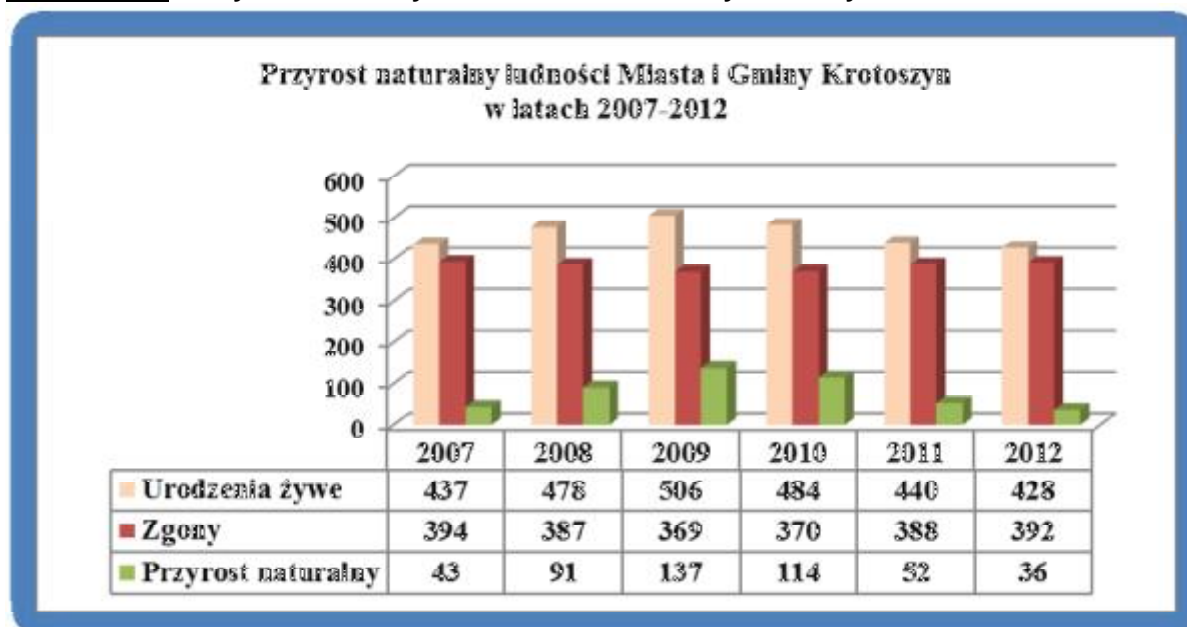
Dynamika zmiany ilościowej ludności w latach 2007 – 2012 r. była umiarkowanie zróżnicowana i kształtowana była przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny stanowiący różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów oraz saldo migracji, która odbywała się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Przyrost naturalny dodatni świadczy o tym, że liczba urodzeń jest wyższa od liczby zgonów. W tabeli i w wykresie poniżej przedstawiono wskaźniki przyrostu naturalnego mieszkańców w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 – 2012.

Tabela Nr 3: Przyrost naturalny ludności na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 – 2012

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe		Zgony		Przyrost naturalny	
	Ogółem	Na 1.000 mieszkańców	Ogółem	Na 1.000 mieszkańców	Ogółem	Na 1.000 mieszkańców
2007	437	10,8	394	9,73	43	1,1
2008	478	11,8	387	9,56	91	2,2
2009	506	12,4	369	9,08	137	3,4
2010	484	11,8	370	9,05	114	2,8
2011	440	10,8	388	9,51	52	1,3
2012	428	10,5	392	9,61	36	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres Nr 2: Przyrost naturalny ludności Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

W analizowanym okresie przyrost naturalny był dodatni, charakteryzujący się liczbą urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, najwyższy odnotowano w roku 2009 i 2010 i wartości te mają swoje odzwierciedlenie we wskaźniku przyrostu naturalnego, który przyjął

dodatnią wartość, odpowiednio: +3,3‰ i +2,7‰. Wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego wskazują na pewnego rodzaju dynamikę zmian, nie oddają jednak w pełni charakterystyki populacji mieszkańców. W celu stwierdzenia, czy liczba ludności w gminie ulega wzrostowi czy też zmniejszeniu, należy określić saldo migracji.

2.2.4. Migracje ludności

Migracje ludności, obok przyrostu naturalnego, są czynnikiem kształtującym stan ludności i w zasadniczy sposób mogą zmienić tendencje wynikające z przyrostu. Migracja jest ważnym elementem zmian demograficznych, może częściowo równoważyć skutki starzenia się społeczeństwa. Ma również wpływ na rozmiar zasobów siły roboczej i rozwój społeczny danego obszaru.

Saldo migracji w ruchu wewnętrznym to bilans liczby osób zameldowanych i wymeldowanych w danym okresie czasu, które zmieniały miejsce meldunku w obrębie jednego państwa. Z kolei saldo migracji w ruchu zewnętrznym to bilans liczby osób zameldowanych i wymeldowanych w danym okresie czasu, które zmieniały miejsce meldunku wyjeżdżając poza granice państwa.

Dane w tej kwestii w latach 2007-2012 w Mieście i Gminie Krotoszyn ilustruje poniższa tabela.

Tabela Nr 4: Migracje i saldo migracji mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 – 2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Migracje wewnętrzne - napływ	424	412	297	333	316	312
Migracje zagraniczne - napływ	5	4	4	1	5	4
Migracje wewnętrzne - odpływ	433	400	346	438	418	414
Migracje zagraniczne - odpływ	33	16	12	4	20	15
Saldo migracji wewnętrznej	-9	12	-49	-105	-102	-102
Saldo migracji zagranicznej	-28	-12	-11	-3	-15	-11
Saldo migracji ogółem	-37	0	-57	-108	-117	-113

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Analizując ruch migracyjny ludności gminy Krotoszyn, należy zauważyć, że przyczyną zmniejszenia ludności, zwłaszcza w latach 2009-2012 jest ujemne saldo migracji ludności, czyli ujemna różnica między napływem a odpływem ludności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn.

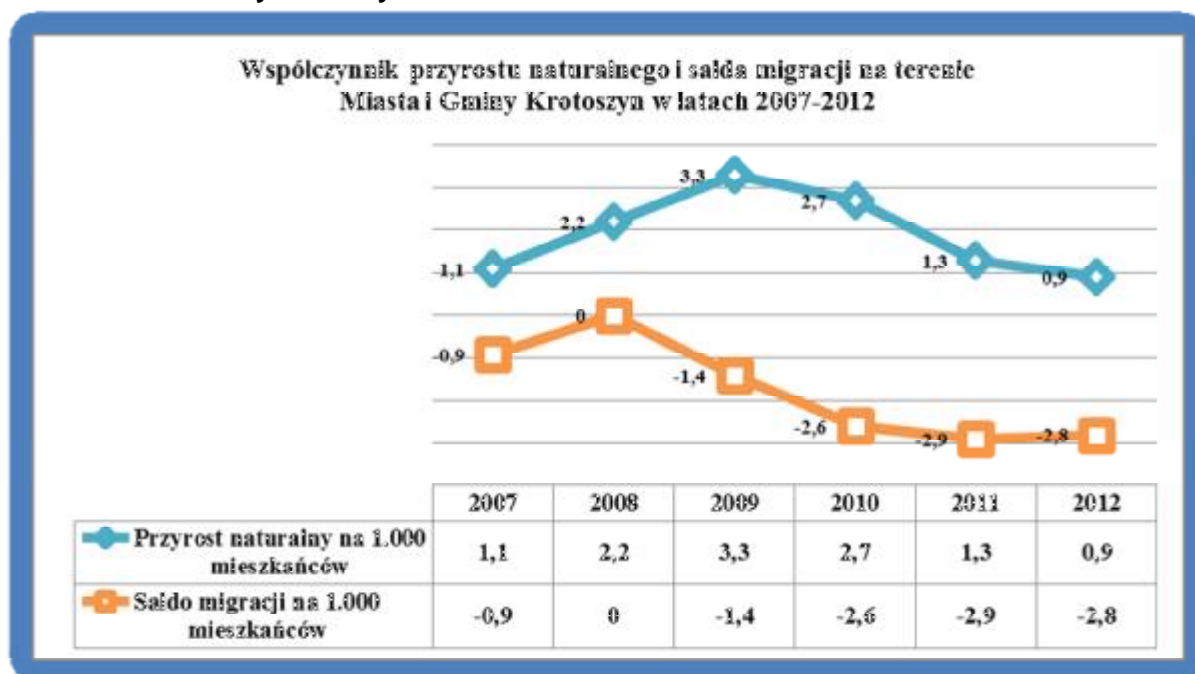
Zestawienie przyrostu naturalnego i ogólnego salda migracji pozwala określić poziom przyrostu rzeczywistego populacji.

2.2.5. Przyrost rzeczywisty

Przyrost rzeczywisty daje pełny obraz zmiany liczby mieszkańców danego obszaru otrzymany poprzez zestawienie przyrostu naturalnego ze współczynnikami migracji i stanowi sumę wielkości przyrostu naturalnego i salda migracji.

Wykres Nr 3: Współczynnik przyrostu naturalnego i salda migracji ludności na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 -2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

2.2.6. Struktura płci i wieku

Za najważniejsze przemiany struktury ludności uznać należy płeć i wiek, gdyż stanowią nieodłączny element i mają również ogromny wpływ na życie społeczne.

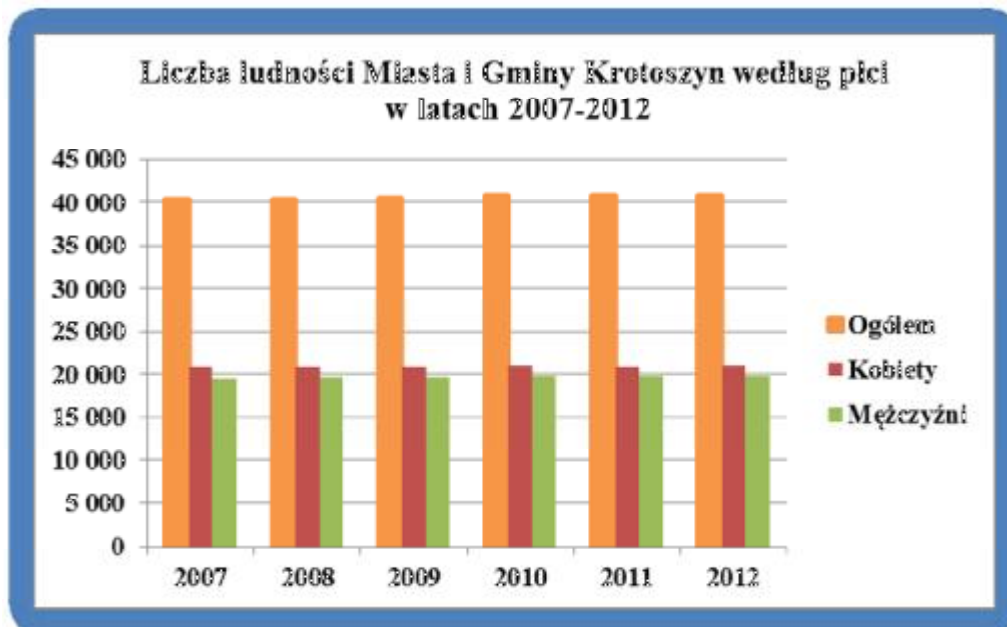
Poniżej w ujęciu tabelarycznym i na wykresie przedstawiona została struktura ludności Miasta i Gminy Krotoszyn według płci i w przedziałach wiekowych w latach 2007-2012.

Tabela Nr 5: Zmiana liczby ludności według płci w latach 2007 – 2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	40 353	40 465	40 537	40 855	40 790	40 869
Kobiety	20 820	20 856	20 878	20 972	20 933	21 012
Mężczyźni	19 533	19 609	19 659	19 883	19 857	19 857

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres Nr 4: Zmiana liczby ludności według płci w latach 2007 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Zarówno w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Krotoszyn kobiety, podobnie jak w powiecie krotoszyńskim, województwie wielkopolskim i w całej Polsce, utrzymują przewagę liczebną nad mężczyznami. W analizowanym okresie czasu kobiety zamieszkałe na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn stanowiły ponad 51% populacji, przy 49% udziale liczby mężczyzn.

Udział poszczególnych grup wiekowych w latach 2007-2012 w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Krotoszyn uwzględniający przy tym podział na płeć przedstawiono w ujęciu tabelarycznym.

Tabela Nr 6: Struktura wieku społeczności Miasta i Gminy Krotoszyn według płci w latach 2007 – 2012

Grupa wiekowa	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
0-4	50,77%	49,23%	51,57%	48,43%	52,19%	47,81%	50,46%	49,54%	49,94%	50,06%	50,44%	49,56%
5-9	52,10%	47,90%	52,29%	47,71%	52,14%	47,86%	52,96%	47,04%	51,90%	48,10%	51,03%	48,97%
10-14	50,60%	49,40%	50,62%	49,38%	50,55%	49,45%	50,89%	49,11%	51,81%	48,19%	52,03%	47,97%
15-19	51,26%	48,74%	50,56%	49,44%	50,95%	49,05%	50,68%	49,32%	50,64%	49,36%	50,26%	49,74%
20-24	50,86%	49,14%	51,98%	48,02%	51,43%	48,57%	51,72%	48,28%	52,27%	47,73%	51,45%	48,55%
25-29	51,64%	48,36%	50,76%	49,24%	50,72%	49,28%	50,92%	49,08%	50,51%	49,49%	51,64%	48,36%
30-34	49,45%	50,55%	50,28%	49,72%	49,98%	50,02%	50,50%	49,50%	51,67%	48,33%	50,52%	49,48%
35-39	50,95%	49,05%	49,74%	50,26%	50,48%	49,52%	50,26%	49,74%	50,15%	49,85%	49,75%	50,25%

40-44	49,88%	50,12%	50,00%	50,00%	50,43%	49,57%	50,56%	49,44%	49,76%	50,24%	51,07%	48,93%
45-49	48,41%	51,59%	48,61%	51,39%	48,38%	51,62%	49,55%	50,45%	49,98%	50,02%	49,82%	50,18%
50-54	48,74%	51,26%	48,47%	51,53%	48,18%	51,82%	48,62%	51,38%	48,14%	51,86%	48,28%	51,72%
55-59	47,45%	52,55%	48,16%	51,84%	48,86%	51,14%	48,64%	51,36%	48,90%	51,10%	48,01%	51,99%
60-64	44,97%	55,03%	45,13%	54,87%	45,01%	54,99%	45,24%	54,76%	45,78%	54,22%	46,35%	53,65%
65-69	43,15%	56,85%	42,86%	57,14%	43,44%	56,56%	45,14%	54,86%	44,49%	55,51%	43,48%	56,52%
70-74	38,26%	61,74%	39,20%	60,80%	40,41%	59,59%	40,66%	59,34%	40,96%	59,04%	41,67%	58,33%
75-79	37,10%	62,90%	36,08%	63,92%	34,52%	65,48%	35,20%	64,80%	36,44%	63,56%	36,09%	63,91%
80-84	34,44%	65,56%	36,01%	63,99%	34,67%	65,33%	35,96%	64,04%	33,85%	66,15%	34,22%	65,78%
85 i więcej	22,59%	77,41%	23,29%	76,71%	25,81%	74,19%	25,05%	74,95%	27,62%	72,38%	29,46%	70,54%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Struktura wieku ludności Miasta i Gminy Krotoszyn statystycznie faworyzuje kobiety, o czym świadczy dysproporcja przybierająca coraz mocniejszy akcent począwszy od pokolenia dzisiejszych pięćdziesięciolatek.

Jednym z mierników służących do przedstawienia proporcji kobiet i mężczyzn jest **współczynnik feminizacji**, czyli wskaźnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Wykres Nr 5: Współczynnik feminizacji w latach 2007 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Obserwując wartość wskaźnika feminizacji zauważamy, że współczynnik feminizacji w analizowanym okresie największą wartość miał w 2007 r., a najniższą w latach 2010-2011. W ostatnim analizowanym roku współczynnik feminizacji wyniósł 106.

Tabela Nr 7: Współczynnik feminizacji w Polsce, Wielkopolsce, powiecie krotoszyńskim i w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 – 2012

Obszar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	107	107	107	107	107	107
Wielkopolska	106	106	106	106	106	106
Powiat krotoszyński	104	104	104	104	104	104
Miasto i Gmina Krotoszyn	107	106	106	105	105	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

2.2.7. Ekonomiczne grupy wiekowe

Ekonomiczne grupy wieku zostały zdefiniowane według następujących zasad:

- § wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat;
- § wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18-64 lat, kobiety w wieku 18-59 lat;
- § wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Tabela Nr 8: Ludność według ekonomicznych grup wieku w latach 2007 - 2012

Ekonomiczne grupy wieku	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	8 724	8 557	8 373	8 266	8 130	8 061
Liczba osób w wieku produkcyjnym	25 789	25 968	26 067	26 333	26 189	26 132
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	5 840	5 940	6 097	6 256	6 471	6 676
Razem:	40 353	40 465	40 537	40 855	40 790	40 869

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

W analizowanym okresie czasowym obserwujemy systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszającą się liczbę osób w wieku do lat 17.

Struktura ludności Miasta i Gminy Krotoszyn, z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny potwierdza, że następuje proces starzenia się społeczeństwa, wynikający m.in. z wydłużenia czasu trwania życia.

Prognozując sytuację demograficzną Miasta i Gminy Krotoszyn na najbliższe lata,

należy zwrócić uwagę na istotną kwestię, która odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także z pozytywnej przesłanki wydłużania się średniego czasokresu życia.

Oceniając dane dotyczące struktury demograficznej miasta i gminy Krotoszyn w ostatnich latach można wskazać główne tendencje zmian ludnościowych:

- ▶ niskie wskaźniki dzietności
- ▶ ujemne saldo migracji
- ▶ przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn
- ▶ zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży
- ▶ wydłużanie średniej długości życia
- ▶ starzenie się społeczeństwa.

2.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA – WYBRANE ZAGADNIENIA

Materialną podstawę przekazu usług socjalnych stanowi infrastruktura społeczna, jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe, zdrowotne, sportowe i kulturalne ludności.

Infrastruktura techniczna natomiast to urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki w zakresie energetyki, dostarczania ciepła i wody, usuwania ścieków i odpadów itp., która na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn jest dobrze rozwinięta, choć nie w pełni na obszarze wiejskim.

Obie te kategorie infrastruktury określają warunki życia mieszkańców i dlatego są jednym ze sposobów pozwalających określić poziom życia mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn.

2.3.1. Dostęp do edukacji

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

OIPIKA NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3

W rejestrze żłobków na terenie Krotoszyna funkcjonują dwa niepubliczne żłobki: **Żłobek "Miś" (43 miejsca), oraz Żłobek "Smerfuś"**. Ponadto w rejestrze figurują również dzienni opiekunowie sprawujący opieką nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. **"Tęczowy Skrzat" (10 miejsc)**, z których korzysta 8 dzieci.

OIPIKA NAD DZIEĆMI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

W Mieście i Gminie Krotoszyn funkcjonuje 10 przedszkoli i 12 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez organ samorządu gminy. Poza tym funkcjonują 2 przedszkola niepubliczne.

Istotnym elementem organizacji pracy krotoszyńskich przedszkoli są oddziały integracyjne, w których wychowywaniem przedszkolnym wspólnie z dziećmi zdrowymi objęte są dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W dwóch krotoszyńskich przedszkolach funkcjonuje łącznie pięć takich oddziałów. Ponadto w jednym z przedszkoli krotoszyńskich prowadzone są również zajęcia dla dzieci zakwalifikowanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną do uczestnictwa w terapii z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju.

Tabela Nr 9: Przedszkola publiczne w Mieście i Gminie Krotoszyn (dane za miesiąc wrzesień)

Lata	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego		Razem dzieci
	Przedszkola	Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	
2007/2008	758	329	1 087
2008/2009	789	343	1 132
2009/2010	824	339	1 163
2010/2011	843	343	1 186
2011/2012	943	364	1 307
2012/2013	1029	364	1 393

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA

Edukacja szkolna w 2007 roku realizowana była w 17 szkołach podstawowych, a w latach 2008 - 2012 w 16 szkołach.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych systematycznie malała z 2.882 w roku szkolnym 2007/2008 do 2.509 uczniów w 2012/2013, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 10: Liczba uczniów w publicznych szkołach podstawowych w Mieście i Gminie Krotoszyn (dane za miesiąc wrzesień)

Lata	Liczba uczniów w publicznych szkołach podstawowych	
	Ogółem	w tym specjalne
2007/2008	2 882	36
2008/2009	2 792	38
2009/2010	2 688	28
2010/2011	2 661	23
2011/2012	2 545	28
2012/2013	2 509	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Liczba uczniów szkół podstawowych w badanym okresie zmniejszyła się o 373 dzieci, a więc o 12,95%.

We wszystkich szkołach podstawowych publicznych funkcjonowały stołówki szkolne oraz świetlice. Dzieci uczęszczające do szkół podstawowych objęte były opieką logopedyczną oraz pedagogiczną.

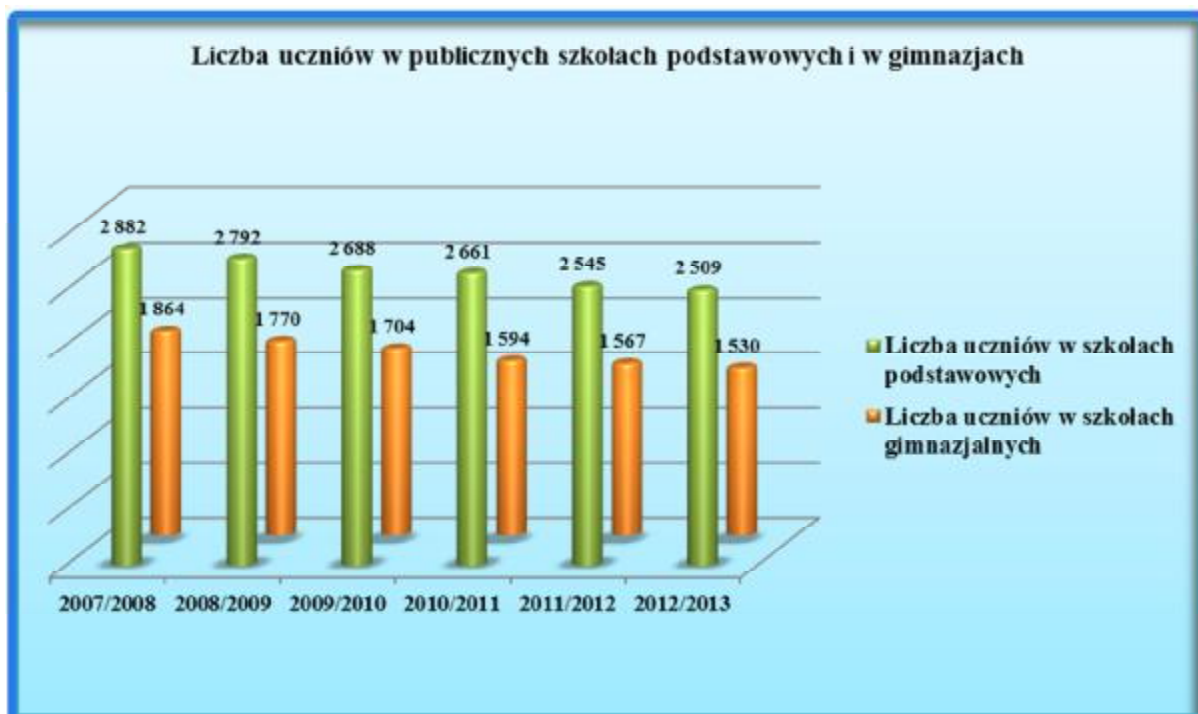
Edukacja szkolna na poziomie gimnazjalnym w latach 2007-2008 odbywała się w 9 szkołach, w latach 2009-2011 w 10, a w ostatnim analizowanym roku w 11 szkołach gimnazjalnych, w tym w szkole gimnazjalnej specjalnej we wszystkich latach objętych analizą. Liczba uczniów w gimnazjach systematycznie malała z 1.864 w 2007 roku do 1.530 uczniów w 2012 roku, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 11: Liczba uczniów w publicznych szkołach gimnazjalnych w Mieście i Gminie Krotoszyn (dane za miesiąc wrzesień)

Lata	Liczba uczniów w publicznych szkołach gimnazjalnych	
	Ogółem	w tym specjalne
2007/2008	1 864	51
2008/2009	1 770	34
2009/2010	1 704	54
2010/2011	1 594	51
2011/2012	1 567	53
2012/2013	1 530	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres Nr 6: Liczba uczniów w publicznych szkołach podstawowych i w gimnazjach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Liczba uczniów szkół publicznych (szkoły podstawowe, gimnazja) w analizowanym okresie czasowym spadła z 4.746 uczniów w 2007 roku do 4.039 uczniów w 2012 roku, a więc o 707 uczniów, co stanowi spadek o 14,90%.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn funkcjonują cztery placówki ogólnodostępne prowadzone przez powiat, które stwarzają absolwentom gimnazjów i osobom pragnącym podnieść swe kwalifikacje możliwość edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym:

- § I Liceum Ogólnokształcące im. Hugona Kołłątaja w Krotoszynie
- § Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Krotoszynie
- § Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Karola Fryderyka Libelta w Krotoszynie
- § Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. Jana Pawła II w Krotoszynie.

Ponadto w Krotoszynie funkcjonuje szkoła specjalna - Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Krotoszynie, w której obowiązek szkolny i obowiązek nauki realizują dzieci i młodzież upośledzona umysłowo, zagrożona niedostosowaniem społecznym i niedostosowana społecznie.

Poza tym młodzież i osoby dorosłe mogą kształcić się w placówkach niepublicznych zarówno na poziomie gimnazjalnym, jak i ponadgimnazjalnym.

Przy realizacji zadań oświatowych publiczne placówki oświatowe współpracują z organizacjami pozarządowymi w zakresie szeroko pojętej pomocy dzieciom i młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej i edukacyjnej, wspierającymi zadania z zakresu przeciwdziałania patologii, uzależnieniom oraz aktywizacji społecznej dzieci i młodzieży oraz wspierają też edukację środowiskową realizowaną poza szkołą. Poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi szkoły wspierają innowacyjne programy edukacyjne i wychowawcze oraz realizują działania o charakterze opiekuńczym.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA

W Krotoszynie od 1968 roku funkcjonuje w strukturach powiatu krotoszyńskiego Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, prowadząca działalność profilaktyczną, diagnostyczną oraz terapeutyczną. Oferta Poradni obejmuje w szczególności: wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, prowadzenie terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, mediacji, interwencji kryzysowej, wykłady i prelekcje, konsultacje, działalność profilaktyczną, informacyjną i szkoleniową.

2.3.2. Dostęp do usług zdrowotnych

Na sytuację zdrowotną, socjalną mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn spośród wielu czynników wpływa w sposób istotny również dostęp do opieki medycznej.

Priorytetowe znaczenie ochrony zdrowia wynika z uznania zachowania zdrowia za jedną z podstawowych potrzeb mieszkańców i możliwości oddziaływania samorządu lokalnego w obszarach mających największy wpływ na zdrowie mieszkańców rozumiane jako zasób.

Niekorzystna sytuacja demograficzna i ekonomiczna (bezrobocie i ubóstwo) czy też problem zanieczyszczenia środowiska naturalnego to czynniki, które z pewnością mają wpływ na kształtowanie się sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy Krotoszyn. Istotne znaczenie w powstawaniu wielu poważnych i często rozpowszechnionych chorób mają również niekorzystne zachowania zdrowotne: palenie tytoniu, nieracjonalny sposób żywienia, czy nadmierne spożycie alkoholu, uzależnienia od narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych.

Na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn opieka stomatologiczna i poradnie specjalistyczne funkcjonują w ramach publicznych zakładów opieki zdrowotnej, niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz w formie indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich na zasadach przyjętych w ramach kontraktów dotyczących świadczeń

medycznych zawartych z Wielkopolskim Wojewódzkim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia oraz na zasadach wolnorynkowych.

Spośród wszystkich jednostek świadczących usługi ambulatoryjnej opieki specjalistycznej dostęp do najszerszego zakresu zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krotoszynie, w którym funkcjonuje:

- § Zespół Ambulatoryjnych Poradni Specjalistycznych (ginekologiczno-położnicza, chirurgiczna, diabetologiczna, ortopedyczna, kardiologiczna, urologiczna, nefrologiczna, alergologiczna, reumatologiczna, rehabilitacyjna);
- § Stacja Dializ;
- § Laboratorium Centralne;
- § Zespół Pracowni Diagnostyki Obrazowej;
- § Centrum Profilaktyki Medycznej i Promocji Zdrowia.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krotoszynie zapewnia także dostęp do stacjonarnej opieki medycznej w skład której wchodzi:

- § Szpital Powiatowy im. Marcelego Nenckiego (oddział wewnętrzny z pododdziałem kardiologicznym, oddział chirurgiczny, anestezjologii i intensywnej terapii, oddział położniczo – ginekologiczny, oddział dziecięcy, noworodkowy, oddział rehabilitacyjny, blok operacyjny, a także apteka szpitalna);
- § Zakład Leczniczego Usprawniania;
- § Zakład Opiekuńczo-Leczniczny;
- § Zakład Opieki Paliatywnej.

W Krotoszynie działa także Powiatowa Stacja Pogotowia Ratunkowego, w ramach której zespoły ratownictwa medycznego prowadzą w warunkach poza szpitalnych czynności medyczne mające na celu ratowanie osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Szczególną formą doraźnej pomocy medycznej jest lotnicze pogotowie ratunkowe, o którego użyciu decyduje zawsze dyspozytor medyczny.

Na uwagę zasługuje również szeroko rozwinięta sieć aptek ogólnodostępnych, w ilości 14. Na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn wszystkie apteki pełnią dyżury od poniedziałku do soboty w godzinach 8:00-20:00, a w niedziele i święta oraz inne dni ustawowo wolne od pracy dyżur trwa od godziny 8:00 - 8:00 dnia następnego.

2.3.3. Dostęp do dóbr kultury

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie miasta i gminy Krotoszyn odbywa się wiele imprez kulturalnych. Stałe miejsce w kalendarzu imprez mają konkursy literackie, muzyczne,

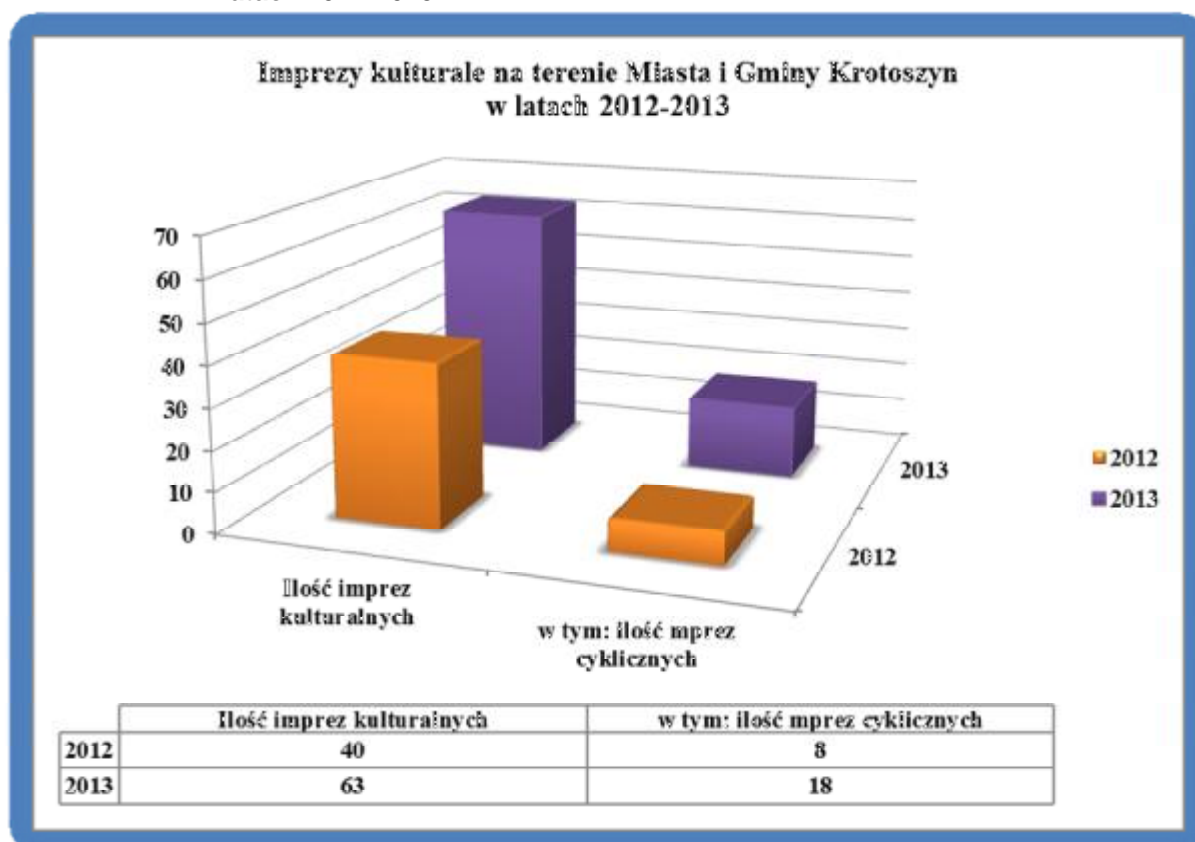

plastyczne, plenery malarskie, wystawy fotograficzne, koncerty, przeglądy teatralne i filmowe, festyny, turnieje tańca. Największe imprezy to Dni Krotoszyna i od 2013 roku KrotoFEST - Festiwal Aktywnych Sąsiadów, oraz Ogólnopolski Turniej Poetycki „Autoportret Jesienny”.

Bogate dziedzictwo kulturowe podtrzymywane jest przez Krotoszyński Ośrodek Kultury, Muzeum Regionalne im. Hieronima Ławniczaka, Krotoszyńską Bibliotekę Publiczną im. Arkadego Fiedlera i liczne organizacje pozarządowe, które stawiają sobie za cel utrzymanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, sztuki ludowej i tradycji. Ważną rolę w kultywowaniu tradycji pełnią również Koła Gospodyń Wiejskich.

W Mieście i Gminie Krotoszyn propaguje się również muzykę i film. W Krotoszynie działa Państwowa Szkoła Muzyczna i Społeczne Ognisko Muzyczne. Przy Krotoszyńskim Ośrodku Kultury działa Kino 3D "Przedwiośnie" oraz Galeria „Refektarz”.

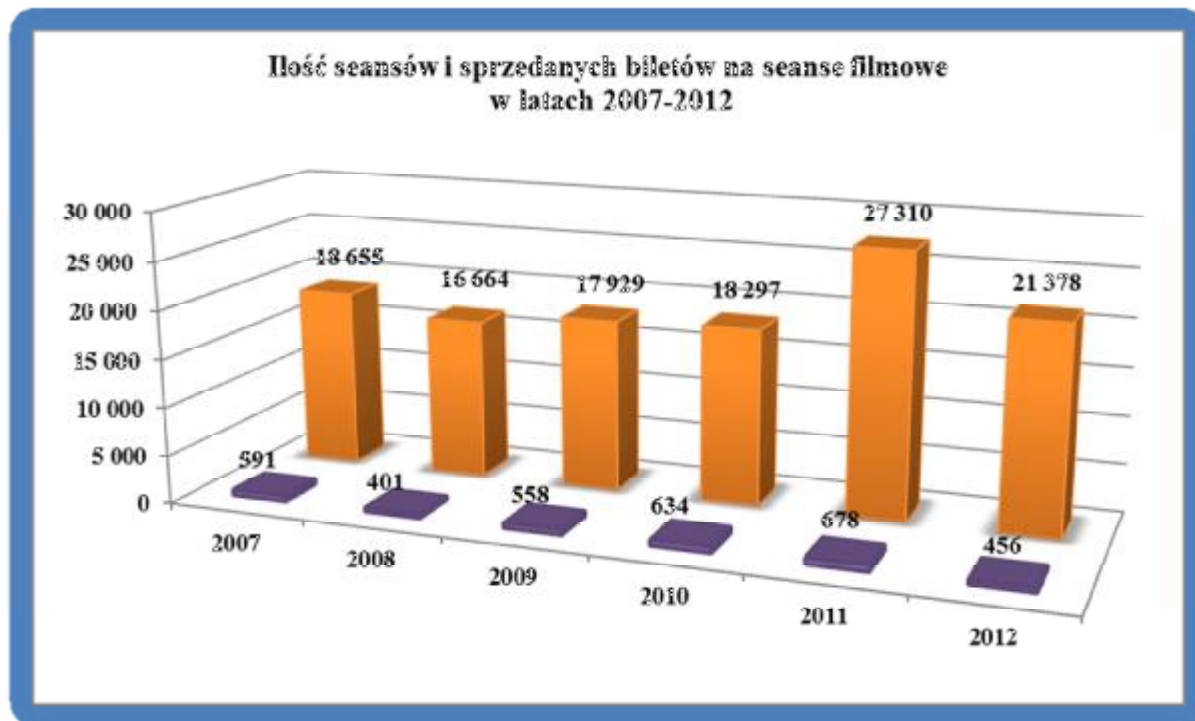
Wykres Nr 7: Ilość imprez kulturalnych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2012-2013

Źródło: opracowano na podstawie Kalendarzu Imprez Kulturalnych Miasta i Gminy Krotoszyn na rok 2012 i 2013.

Wykres Nr 8: Ilość seansów i sprzedanych biletów na seanse filmowe w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

2.3.4. Dostęp do sportu

Sport służyć ma rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych.

Zgodnie z wizją społeczeństw rozwiniętych sport winien być dobrem powszechnym, dostępnym w różnych formach, dostosowanych do możliwości i zainteresowań obywateli.

Sport jest także istotnym elementem składowym systemu edukacji, kształtującym osobowość, wyrabiającym nawyki prozdrowotne. Upowszechnianie sportu jest czynnikiem profilaktyki i dbałości o stan zdrowia społeczeństwa. Jest to również walka z negatywnymi zjawiskami i patologiami społecznymi. Powszechny dostęp do aktywności fizycznej w zdecydowany sposób przeciwdziała różnorodnym formom wykluczenia społecznego, buduje poczucie własnej wartości.

Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej na terenie miasta i gminy Krotoszyna sprzyja dobra infrastruktura sportowa. Część z obiektów sportowych, takich jak hale i sale gimnastyczne czy boiska sportowe, zlokalizowane są na terenie szkół.

Wiele obiektów sportowych powstało z myślą nie tylko o młodzieży, ale również o osobach dorosłych. W Krotoszynie coś dla siebie znajdują miłośnicy gry w tenisa, w siatkówkę, w piłkę nożną, a także wielbiciele jazdy na rowerze i pieszych wędrówek. Stąd rozwój sportu

i życia kulturalnego, będących odbiciem kondycji całej społeczności, można uznać na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn za szeroki.

W celu skupienia części działań sportowych w Krotoszynie powstało Centrum Sportu i Rekreacji „Wodnik”. Centrum dysponuje nowoczesną, a zarazem bogatą bazą obiektów sportowych, m.in.:

- ▶ Krytą pływalnię. Jest to 3 kondygnacyjny obiekt o powierzchni 5505 m² z dwiema nieckami basenowymi, rekreacyjną i sportową, oraz wydzieloną z basenu sportowego niecką rehabilitacyjną. Największe atrakcje pływalni: 3 whirpoole, ponad 50-cio metrowa zjeżdżalnia wewnętrzna, masaże podwodne i górne, płytki napowietrzające, przeciwprądy, kaskady, zjeżdżalnie dla dzieci. Halę basenową uzupełnia aneks z dwiema kabinami solarium i dwiema saunami fińskimi oraz łaźnią. Wśród atrakcji krytej pływalni znajduje się także możliwość uczestnictwa w aqua aerobiku. Na krytej pływalni można również zagrać w kręgle i bilard.
- ▶ Stadionem sportowym
- ▶ Halą sportowo – widowiskową
- ▶ Kąpieliskiem: basen pływacki, basen dla dzieci, brodzik dla maluchów. Do dyspozycji są także dwa korty tenisowe o nawierzchni ceglastej, boiska do siatkówki plażowej, kosze do piłki koszykowej, stoły betonowe do tenisa stołowego, rozkładane boiska do gry w ringo.

W celu udostępnienia sprzętu do ćwiczeń szerszej społeczności powstało 5 siłowni napowietrznych i będą tworzone kolejne.

Na terenie funkcjonują także liczne kluby sportowe, m.in.:

- Krotoszyński Klub Sportowy "Astra"
- Klub Sportowy "Krotosz"
- Towarzystwo Atletyczne "Rozum"
- Strefa Walki Krotoszyn
- Akademia Sportów Walki NIPPON
- Krotoszyńskie Towarzystwo Piłki Siatkowej
- Klub Miłośników Piłki Nożnej
- Liczne uczniowskie kluby sportowe i ludowe zespoły sportowe.

2.3.5. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwa publicznego strzegą wzajemnie współpracujące lokalne służby, takie jak: Policja, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna.

Jednym z głównych zadań wskazanych powyżej jednostek, w szczególności Komendy

Powiatowej Policji oraz Straży Miejskiej w Krotoszynie jest podejmowanie działań w kierunku zapobiegania popełniania przestępstw i wykroczeń oraz przeciwdziałanie zjawiskom kryminogennym.

W tym celu Powiatowa Policja w Krotoszynie realizuje m.in. zadania w obszarach wskazanych w programach prewencyjnych: „Razem Bezpieczniej”, „Bezpieczna Szkoła”, „Bezpieczne Miasto” oraz „Bezpieczna Wieś”. Odbywa się także wiele spotkań z dziećmi i młodzieżą, dzięki czemu wzrasta świadomość dotycząca bezpieczeństwa już wśród najmłodszych mieszkańców gminy.

Do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Krotoszynie posiada odpowiedni sprzęt i wspomagana jest przez 22 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, z których w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym funkcjonują trzy.

Miasto Krotoszyn posiada ponadto system kontroli wizyjnej miasta, który ma za zadanie wspomagać pracę policji i straży miejskiej. Jest istotnym czynnikiem prewencyjnym, ograniczającym przestępczość we wskazanych punktach miasta.

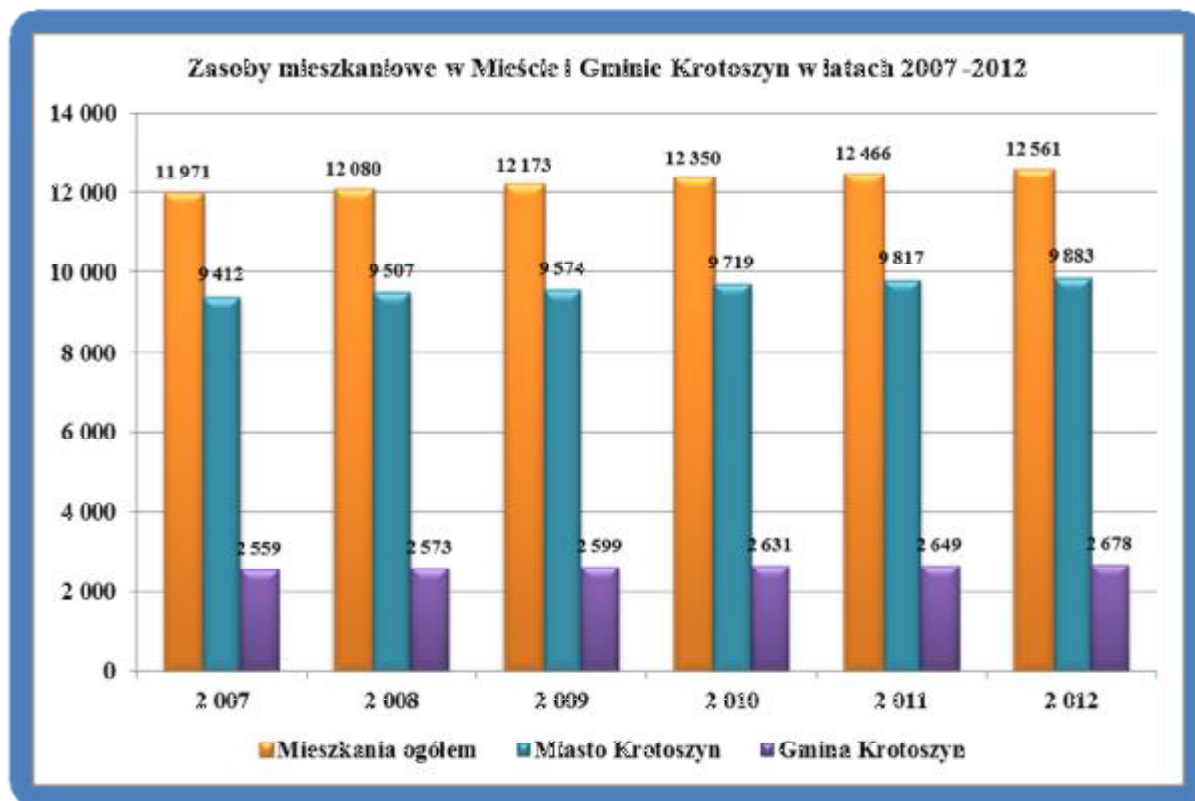
2.3.6. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2007-2012 liczba mieszkań w mieście i gminie zwiększała się z roku na rok. Tendencji tej towarzyszył wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej oraz przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania przypadającej na 1 osobę.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w Mieście i Gminie Krotoszyn przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 9: Stan ilościowy zasobów mieszkaniowych w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 -2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Tabela Nr 12: Stan ilościowy zasobów mieszkaniowych w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 - 2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	83,5	83,9	84,2	85,8	85,8	86,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	24,8	25,0	25,3	25,9	26,2	26,5
Mieszkania na 1000 mieszkańców	296,7	298,5	300,3	302,3	305,6	307,3
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczne i sanitarne	11 793	11 903	11 997	12 235	12 352	12 447

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, że ogólna liczba mieszkań na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn z roku na rok ulegała zwiększeniu. Nasylenie mieszkaniami liczone w ilości mieszkań na 1.000 mieszkańców w analizowanym okresie było mniej więcej stałe i wahało się od 296,7 do 307,3 mieszkań na 1000 mieszkańców.

Na koniec 2012 roku zdecydowana większość mieszkań wyposażona była w urządzenia techniczne i sanitarne. Do sieci wodociągowej podłączonych było 99,09% mieszkań, ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,98% i 93,04% mieszkań, a do sieci gazowej

i centralnego ogrzewania dostęp miało odpowiednio 63,50% i 77,22% mieszkań.

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich nieposiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Krotoszyn na lata 2014-2018”, aktualny stan zasobów mieszkaniowych Gminy Krotoszyn stanowi 780 mieszkań o łącznej powierzchni 38.983,79 m², usytuowanych w 53 budynkach będących w całości własnością gminy i w 73 budynkach wspólnotowych. W latach 2009 – 2013 zwiększono ze 118 do 162 liczbę lokali socjalnych.

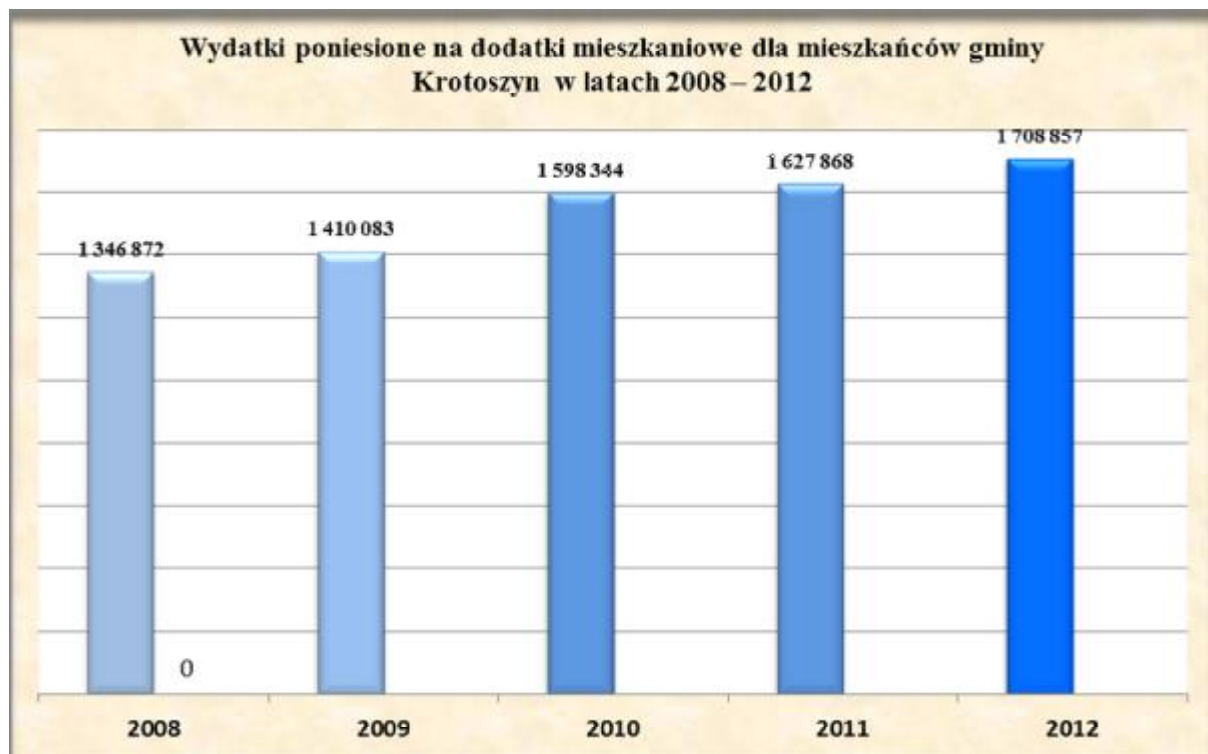
Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokryć całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana do końca 2013 r. przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krotoszynie, a od 2014 r. przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 13: Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie Krotoszyn w latach 2008 – 2012

Rok	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych
2008	9 810	1 346 872
2009	9 434	1 410 083
2010	9 588	1 598 344
2011	9 202	1 627 868
2012	8 967	1 708 857

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres Nr 10: Wydatki poniesione przez gminę Krotoszyn na dodatki mieszkaniowe mieszkańców w latach 2008 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

2.3.7. Gospodarka

Gmina Krotoszyn ma charakter rolniczo-przemysłowy, jednak na poziom życia mieszkańców duży wpływ ma szeroko rozwinięty sektor usług.

W Krotoszynie działa jedna z najszybciej rozwijających się stref przemysłowych – Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”. Podstrefa Krotoszyn zlokalizowana jest w północno-wschodniej części Miasta Krotoszyn w całości mieszcząc się w jego granicach. Podzielona jest na dwa obszary o łącznej powierzchni 49,71 ha, należące do Mahle Polska Sp. z o.o. oraz DINO POLSKA S.A. Podstrefa położona jest na granicy województwa dolnośląskiego i wielkopolskiego, co dodatkowo podwyższa jej atrakcyjność.

Od 1995 r. na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn działa Stowarzyszenie „Krotoszyńskie Centrum Przedsiębiorczości”, którego celem jest pomoc w rozwijaniu działalności gospodarczej osób fizycznych i małych firm, wspieranie pomysłów zwalczających bezrobocie. Działa również Klub Przedsiębiorców Ziemi Krotoszyńskiej, Krotoszyńskie Zrzeszenie Handlu i Usług, Cech Rzemiosł Różnych.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 14: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2009 - 2012

Podmioty gospodarcze	2009	2010	2011	2012	2013
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 747	2 872	2 712	2 703	2 773
Spółki handlowe	130	144	162	176	196
Spółki handlowe joint venture	28	27	31	33	31
Spółdzielnie	18	17	17	18	19
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	122	129	133	135	144
Fundacje	2	2	2	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Należy również dodać, że na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn występują atrakcyjne ceny gruntów, duże rezerwy terenów pod inwestycje, które są atrakcyjnie zlokalizowane ze swobodnym dostępem do dróg.

2.4. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY KROTOSZYN

Dobór obszarów „problemów społecznych”, a w konsekwencji zakresu podmiotowego Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 – 2020 podyktowany został wytycznymi ustawodawcy, zawartymi w art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Problem społeczny to zjawisko o dużym zasięgu, niekorzystne dla społeczności w której występuje, odbierane jako niebezpieczne czy zagrażające. Ważną rolę w życiu społecznym odgrywa pomoc społeczna, która jest na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn elementem polityki społecznej. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, jakich nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Podstawową jednostką organizacyjną samorządu lokalnego w Mieście i Gminie Krotoszyn odpowiedzialną za rozpoznawanie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na interwencję socjalną i podejmującą działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zwanym dalej „Ośrodkiem”.

Do Ośrodka mogą zgłaszać się po pomoc wszystkie osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby

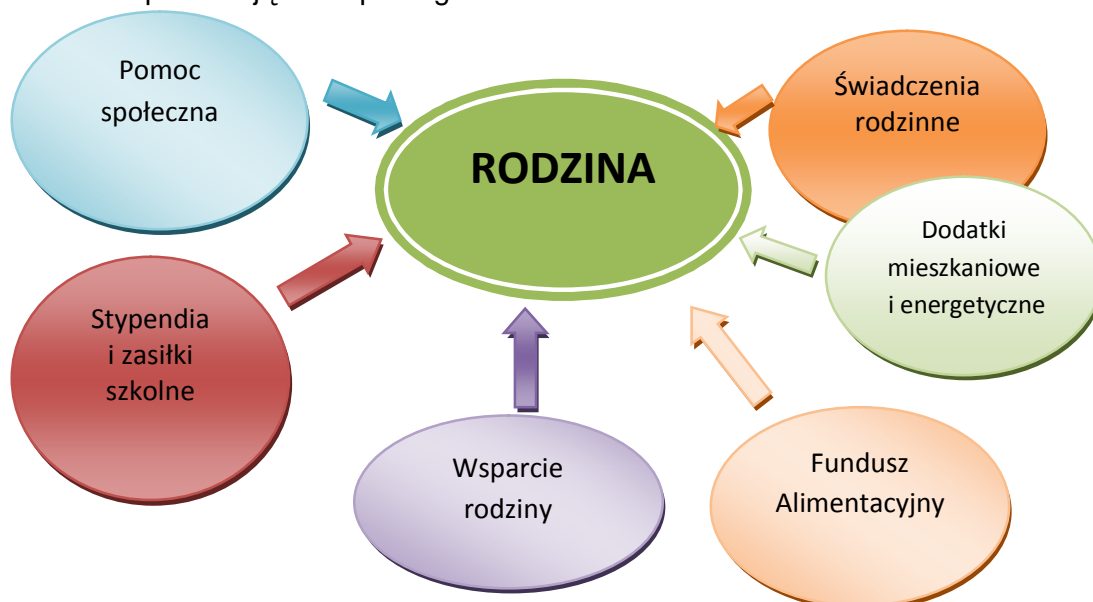

ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto, Ośrodek udziela pomocy opuszczającym zakłady karne, ofiarom zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych, klęsk żywiołowych lub ekologicznych, a także osobom i rodzinom z problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz przemocy w rodzinie.

Ośrodek poza realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, realizuje zadania wynikające z odrębnych regulacji prawnych znajdujących się w obszarze zabezpieczenia społecznego, w tym:

- § wypłaca świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
- § obsługuje Fundusz Alimentacyjny;
- § realizuje usługi asystenta rodziny w zakresie pracy z rodzinami zagrożonymi różnego rodzaju dysfunkcjami wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej;
- § realizuje świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów, ujęte w ustawie o systemie oświaty;
- § wynikające z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej;
- § realizuje różne projekty, w tym od roku 2008 do 2013 projekt systemowy „Szansa na lepsze życie”;
- § prowadzi obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- § od stycznia 2014 r. zadania związane z realizacją ustawy o dodatkach mieszkaniowych w zakresie przyznawania i wypłacania dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

Instrumenty zawarte w szeregu ustaw z obszaru zabezpieczenia społecznego, a stosowane przez Ośrodek pozwalają na wspomaganie rodzin/osób.

W każdym z wymienionych instrumentów funkcjonuje określone kryterium dochodowe osoby i rodziny. Kryterium dochodowe mające wpływ na przyznanie świadczeń z pomocy społecznej podlega weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji społecznej.

Tabela Nr 15: Kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z świadczeń z pomocy społecznej i z ustawy o systemie oświaty

Okres obowiązywania	Wysokość kryterium dochodowego	
	Dla osoby samotnie gospodarującej	Dla osoby w rodzinie
od 1 października 2006 r. do 30 września 2009 r.	477,00	351,00
od 1 października 2009 r. do 30 września 2012 r.	477,00	351,00
od 1 października 2012 r.	542,00	456,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej, rozporządzeń Rady Ministrów

Tabela Nr 16: Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych

Okres obowiązywania	Wysokość kryterium dochodowego	
	Miesięcznie w przeliczeniu na członka rodziny	Miesięcznie, jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się o niepełnosprawności
od 1 września 2006 r. do 31 sierpnia 2007 r.	504,00	583,00
od 1 listopada 2009 r. do 21 października 2012 r.	504,00	583,00
od 1 listopada 2012 r. do 31 października 2014 r.	539,00	623,00
od 1 listopada 2014 r.	574,00	664,00
od 1 stycznia 2013 r.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowe ustawowe) - dochód na osobę w rodzinie nie może być większy niż 1922 zł netto	
od 1 września 2006 r.	Zasiłek pielęgnacyjny - nie obowiązuje kryterium dochodowe	

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej, rozporządzeń Rady Ministrów

Jak obrazują powyższe tabele dochód uprawniający do otrzymania świadczeń oscyluje w granicach kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pieniężnych. Oznacza to, iż ze świadczeń korzystają osoby żyjące na poziomie minimum socjalnego. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń znacznie zawęża także liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy materialnej.

Szczegółową charakterystykę działań z zakresu pomocy społecznej w gminie Krotoszyn w latach 2007 – 2012 zawierają poniższe zestawienia.

Tabela Nr 17: Liczba środowisk objętych pomocą przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie w latach 2007- 2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba ludności Miasta i Gminy Krotoszyn	40 353	40 465	40 537	40 855	40 790	40 869

Gospodarstwa domowe objęte wsparciem	1 142	870	986	918	806	936
Osoby w tych gospodarstwach domowych	3 317	3 088	3 039	2 980	2 321	2 983
Wskaźnik % liczby osób korzystających z pomocy w stosunku do liczby ludności	8,22%	7,63%	7,50%	7,29%	5,69%	7,30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MGOPS Krotoszyn

Porównując liczby świadczeniobiorców w poszczególnych analizowanych latach, największy odsetek osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności Miasta i Gminy Krotoszyn odnotowano w 2007 r. – 8,22% wobec najniższego 5,69% w 2011 r.

Wykres Nr 11: Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby ludności Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MGOPS Krotoszyn

Tabela Nr 18: Liczba osób, rodzin objętych pomocą przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie w latach 2010 - 2012

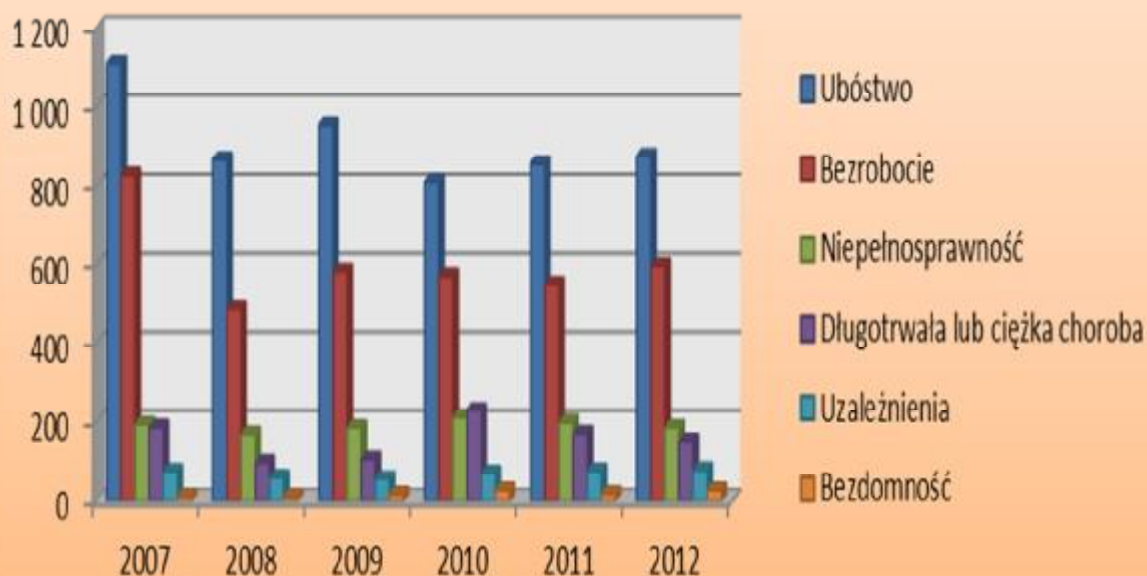
Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012
-----	------------------	------	------	------

		Liczba rodzin /osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin /osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin /osób	Liczba osób w rodzinach
1.	RODZINY OGÓŁEM, W TYM O LICZBIE OSÓB:	976	3 184	1 006	3 169	1 022	3 224
	1	197	197	219	219	221	221
	2	184	368	196	392	202	404
	3	163	489	177	531	181	543
	4	171	684	169	676	173	692
	5	143	715	142	710	144	720
	6 i więcej	118	731	103	641	101	644
1.1.	W TYM (z Lp. 1) RODZINY Z DZIEĆMI OGÓŁEM, O LICZBIE DZIECI:	458	1 907	491	1 998	499	2 044
	1	145	423	146	388	147	405
	2	132	518	151	577	158	612
	3	116	564	118	561	127	619
	4	39	221	47	269	48	276
	5	18	118	23	156	15	99
	6	5	38	3	22	1	8
	7 i więcej	3	25	3	25	3	25
2.	RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM, W TYM	154	418	175	477	181	493
	o liczbie dzieci 1	78	156	83	166	86	172
	o liczbie dzieci 2	54	162	63	189	65	195
	o liczbie dzieci 3	19	76	24	96	27	108
	o liczbie dzieci 4 i więcej	3	24	5	26	3	18
3.	RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM, W TYM O LICZBIE OSÓB:	119	250	93	184	86	156
	1	52	52	48	48	49	49
	2	28	56	19	38	18	36
	3	21	63	12	36	10	30
	4 i więcej	18	79	14	62	9	41

Źródło: Sprawozdania z działalności MGOPS w Krotoszynie – Meldunek MPIPS-03 za 2010 r., 2011 r., 2012 r.

Wykres Nr 12: Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2007-2012 – grupy ryzyka

Wybrane powody przyznania pomocy społecznej w latach 2007 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MGOPS Krotoszyn.

W badanym okresie do wiodących powodów korzystania z pomocy w latach 2007 – 2012 zalicza się: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, uzależnienia oraz bezdomność.

Problemy te nie występują w izolacji od siebie, często zachodzi pomiędzy nimi związek przyczynowo – skutkowy, np.: bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale przyczynia się do powstania bądź nawarstwienia innych problemów, takich jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie, problemy opiekuńczo - wychowawcze itp.

Tabela Nr 19: Wydatki na świadczenia z zakresu pomocy społecznej udzielane przez MGOPS w Krotoszynie w latach 2007 – 2012

Formy pomocy	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł	Liczba rodzin	Kwota wykonania w zł
Odpłatność za domy pomocy społecznej ponoszona przez gminę	19	204 848,00	24	343 950,00	39	496 825,00	39	569 111,00	47	757 549,00	55	1 038 912,00
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	713	387 241,00	519	350 586,00	645	471 927,00	601	460 155,00	586	395 835,00	579	422 066,00
Zasiłki stałe	116	390 261,00	115	378 917,00	118	389 834,00	124	419 431,00	132	461 214,00	145	513 465,00
Zasiłki okresowe	388	396 063,00	323	502 268,00	382	588 223,00	415	595 211,00	303	523 019,00	377	757 202,00
Pomoc państwa w zakresie dożywiania - posiłki dla dzieci i młodzieży	646	272 774,00	507	239 660,00	490	233 217,00	407	219 272,00	437	205 350,00	448	213 891,00
Pomoc państwa w zakresie dożywiania - osoby dorosłe	43	18 282,00	82	67 501,00	83	89 749,00	114	107 019,00	122	123 995,00	134	131 879,00
Sprawienie pogrzebu	1	2 755,00	3	8 861,00	0	0,00	2	6 258,00	3	8 477,00	2	5 732,00
Kłeska żywiłowa	0	0,00	903	829 557,00	44	16 100,00	3	17 000,00	0	0,00	0	0,00
Razem:	1 142*	1 672 224	870*	2 721 300	986*	2 285 875	918*	2 393 457	806*	2 475 439	936*	3 083 147

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych będących w posiadaniu MGOPS w Krotoszynie

*pozycje nie są sumą wszystkich pozycji z danej kolumny, gdyż 1 rodzina mogła korzystać w danym roku z kilku świadczeń; podają rzeczywistą liczbę rodzin korzystających w danym roku z pomocy społecznej

Obok działalności w sferze pomocy społecznej od 01.05.2004 r. Ośrodek realizuje zadania określone, jako system świadczeń pieniężnych na rzecz rodziny. System ten obejmuje w szczególności:

- § wypłatę świadczeń rodzinnych, które są formą wsparcia dla rodzin z dziećmi, jak również dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności;
- § świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
- § stypendia i zasiłki szkolne (w MGOPS od IX 2009 r.).

Tabela Nr 20: Wydatki na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia i zasiłki szkolne udzielane przez MGOPS w Krotoszynie w latach 2007 – 2012

Formy pomocy	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	Kwota wykonania w zł	Kwota wykonania w zł	Kwota wykonania w zł	Kwota wykonania w zł	Kwota wykonania w zł	Kwota wykonania w zł
Zasiłki rodzinne	4 044 286,00	3 562 564,00	3 206 550,00	3 913 127,00	3 720 795,00	3 431 154,00
Dodatki do zasiłków rodzinnych	3 628 358,00	2 666 168,00	3 123 278,00	2 938 971,00	2 761 442,00	2 495 429,00
Zasiłki pielęgnacyjne	1 458 090,00	1 489 761,00	1 568 250,00	1 642 455,00	1 723 851,00	1 792 242,00
Świadczenia pielęgnacyjne	395 920,00	387 282,00	381 808,00	639 955,00	859 436,00	1 204 862,00
Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego do IX 2008 r. zaliczka alimentacyjna	758 307,00	788 681,00	1 080 173,00	1 246 594,00	1 408 854,00	1 616 168,00
Stypendia i zasiłki szkolne od IX 2009 r.	0,00	0,00	114 825,00	359 686,00	396 992,00	383 712,00
Razem:	10 284 961,00	8 894 456,00	9 474 884,00	10 740 788,00	10 871 370,00	10 923 567,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych będących w posiadaniu MGOPS w Krotoszynie

2.5. Sektor pozarządowy realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn

Kapitał społeczny postrzega się jako posiadane przez osoby, rodziny i społeczności lokalne zasoby, które mogą dostarczać wymiernych korzyści jego dysponentom. Potencjał społeczny środowiska to jeden z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Poziom aktywności obywatelskiej w dużym stopniu zależy od tego, na ile procesy inicjowane są oddolnie, na poziomie osiedli i małych wspólnot.

Władze miasta, instytucje publiczne, podmioty biznesowe powinny spełniać funkcję wspierającą powstawanie tego typu inicjatyw.

Przeciwdziałanie problemom społecznym wymaga bowiem współpracy międzysektorowej. Każdy z partnerów społecznych dysponuje innymi, wzajemnie uzupełniającymi się atutami. Aktywność mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn może koncentrować się w działaniach wolontaryjnych, grup lokalnych i organizacji pozarządowych.

Organizacje pozarządowe stanowią ważny element społeczeństwa obywatelskiego. Nie podlegają administracji publicznej, a ich działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Aktywność organizacji pozarządowych stanowi cenne uzupełnienie zadań realizowanych przez państwo i samorządy. Organizacje pozarządowe starają się wyodrębnić potrzeby otoczenia, zdiagnozować je, a następnie opracowywać i wdrażać projekty służące ich zaspokojeniu. Swoimi inicjatywami i ofertami usługowymi uzupełniają istniejącą infrastrukturę. Wspieranie, zlecenie realizacji zadań publicznych i przyznawanie dotacji organizacjom pozarządowym jest istotnym elementem polityki społecznej Miasta i Gminy Krotoszyn.

Budowaniu partnerstwa międzysektorowego oraz skutecznemu zaspakajaniu potrzeb społecznych służy realizacja uchwalanego corocznie Programu Współpracy Miasta i Gminy Krotoszyn z Organizacjami Pozarządowymi.

W latach 2009 – 2013 priorytetowe obszary współpracy obejmowały zadania z zakresu:

- ▶ profilaktyki i przeciwdziałania patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii;
- ▶ pomocy społecznej oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- ▶ ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia;
- ▶ upowszechniania turystyki;
- ▶ wspierania kultury i sztuki oraz ochrony dóbr kultury i tradycji;
- ▶ upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Samorząd miasta i gminy Krotoszyn współpracuje z organizacjami przede wszystkim poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych na podstawie otwartych konkursów ofert, w ramach których przekazuje dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu: wychowania i edukacji, edukacji ekologicznej, sportu, turystyki i rekreacji, ochrony zwierząt, kultury i sztuki, ochrony zdrowia, patologii społecznych, pomocy społecznej.

Tabela Nr 21: Finansowanie zadań z budżetu Miasta i Gminy Krotoszyn realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego realizowanych w latach 2009-2013

Lp.	Nazwa zadania publicznego	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Działania w zakresie patologii uzależnień, w tym profilaktyka i przeciwdziałanie narkomanii, alkoholizmowi	154 560,00	160 000,00	170 000,00	169 520,00	169 280,00
2.	Organizacja wycieczek letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	135 000,00	140 000,00	150 000,00	140 000,00	138 513,91
3.	Organizowanie sportu dla dzieci i młodzieży oraz imprez sportowo rekreacyjnych	346 999,83	320 000,00	308 000,00	308 391,46	298 550,00

4.	Wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ochrony i promocji zdrowia	26 000,00	25 152,80	29 540,66	27 150,00	25 235,37
5.	Pomoc społeczna - organizowanie pomocy społecznej, w tym rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans osób starszych i dyskryminowanych grup społecznych	346 223,00	379 410,00	389 795,00	392 122,50	392 261,45
6.	Wspieranie działań na rzecz upowszechniania kultury i sztuki oraz ochrony dóbr kultury i tożsamości kulturowej	51 820,00	52 000,00	68 000,00	65 387,23	70 186,00
Razem:		1 060 602,83	1 076 562,80	1 115 335,66	1 102 571,19	1 094 026,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu dla Miasta i Gminy Krotoszyn

2.6. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY KROTOSZYN

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

Badanie, mające rozpoznać najważniejsze problemy społeczne przeprowadzono w oparciu o:

- § analizę danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego,
- § Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie w przypadku bezrobocia,
- § analizę danych zawartych w systemie informatycznym w Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krotoszynie,
- § opinie pracowników socjalnych,
- § otrzymane *ankiety diagnozujące* skierowane do mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn.

Wyodrębnione problemy badawcze obejmują następujące obszary tematyczne:

- ✚ Ubóstwo;
- ✚ Bezrobocie;
- ✚ Długotrwała choroba i niepełnosprawność;
- ✚ Starzenie się społeczeństwa;
- ✚ Funkcjonowanie rodziny;
- ✚ Uzależnienia, przemoc domowa;
- ✚ Bezdomność i zagrożenie bezdomnością.

Od kilku lat w strukturze społeczeństwa polskiego obserwuje się postępujące rozwarstwienie ekonomiczne i wzrost dezintegracji społecznej. Podziały te dotyczą już nie

tylko dochodów, ale i faktycznego uczestnictwa w życiu społecznym. Rozszerza się skala marginalności społecznej, w której część społeczeństwa nie korzysta z formalnych praw dostępu do instytucji społecznych, takich jak: instytucje pracy, edukacji, kultury i rekreacji czy zabezpieczenia społecznego. Z tymi zjawiskami wiąże się postępująca izolacja społeczna rodzin, które najdotkliwiej odczuwają niedostatek i brak środków do życia (ubóstwo) oraz ich marginalizacja na skutek zamykania się dotychczasowych możliwości rozwoju poprzez pracę czy edukację. Problemy te dotyczą także mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn.

2.6.1. Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest także składnikiem warunkującym patologię życia społecznego.

Ubóstwo można pojmować w sposób absolutny lub względny.

Kategoria **ubóstwa w ujęciu absolutnym** opiera się na pojęciu stanu zaspokojenia potrzeb, zdefiniowanych w konkretnych kategoriach ilościowych i wartościowych. Jednostki (osoby, rodziny, gospodarstwa domowe) określane są jako ubogie, kiedy ich potrzeby nie są zaspokojone w sposób wystarczający. Poziom zaspokojenia ich potrzeb nie jest przy tym odnoszony do poziomu zaspokojenia potrzeb innych członków społeczeństwa. Problem **ubóstwa według podejścia absolutnego** zostaje rozwiązany, gdy wszystkim członkom społeczeństwa zostanie zapewnione zaspokojenie ich podstawowych potrzeb. Ubóstwo w sensie absolutnym może zniknąć tym samym poprzez wzrost ekonomiczny.

Ze względu na przyczyny pojawienia się ubóstwa można wyróżnić w jego obrębie trzy kategorie:

- § **osobowe** - niezależne od człowieka, wynikające z długotrwałej choroby, niepełnosprawności, podeszłego wieku lub klęski żywiołowej;
- § **subiektywne** - zależne od człowieka, wynikające z określonych postaw i cech jak np. lenistwa, chronicznej niechęci do pracy, uzależnień, rozrzutności, niskiego wykształcenia;
- § **obiektywne** - istniejące niezależnie od woli człowieka, wynikające np. z masowego bezrobocia powstałego na skutek zmian strukturalnych w gospodarce, polaryzacji dochodów i relatywnie wysokich cen.

Przy ocenie ubóstwa istotnym jest wskaźnik minimum egzystencji i minimum socjalnego określany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych oraz kryterium dochodowe przyjęte w

ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej uprawniającej do pomocy publicznej:

§ **minimum egzystencji** - zwane także *minimum biologicznym*, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspokajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie;

§ **minimum socjalne** – wskaźnik społeczny mierzący koszty utrzymania gospodarstw domowych. Zakres i poziom zaspokajanych potrzeb według tego modelu winny zapewniać takie warunki życiowe, by na każdym z etapów rozwoju człowieka umożliwić reprodukcję jego sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych.

Tabela Nr 22: Wskaźnik minimum egzystencji i minimum socjalnego oraz wysokość kryterium dochodowego w pomocy społecznej w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	Rok	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
		1 osobowe	2 osobowe	3 osobowe	3 osobowe	4 osobowe	5 osobowe	1 osobowe	2 osobowe
		(M+K)/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xD S	(M+K)/2	M+K
Minimum egzystencji na 1 osobę w zł	2010	472,72	397,10	381,88	417,77	401,98	413,97	447,54	371,91
	2011	500,68	421,01	404,12	442,99	425,74	438,63	474,20	394,54
	2012	521,11	438,54	421,14	460,81	442,99	456,20	493,96	410,38
	2013	541,91	455,90	439,68	480,90	462,71	476,57	513,87	421,86
Minimum socjalne w zł	2010	929,76	1 547,07	2 354,02	2 427,31	3 018,57	3 686,50	943,52	1 553,37
	2011	983,46	1 629,89	2 528,23	2 594,90	3 221,48	3 914,67	984,37	1 623,64
	2012	1 026,94	1 698,42	2 653,87	2 709,93	3 379,01	4 103,92	1 043,09	1 720,37
	2013	1 061,27	1 761,07	2 692,97	2 787,04	3 449,95	4 205,81	1 062,45	1 769,24

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Symbole: *M* – mężczyzna w wieku 25-60 lat, *K* – kobieta w wieku 25-60 lat, *M+K/2* – wydatki wg średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, *DM* – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, *DS* – dziecko starsze w wieku 13-15. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole *M* i *K* oznaczają odpowiednio kobietę i mężczyznę w wieku powyżej 60 lat.

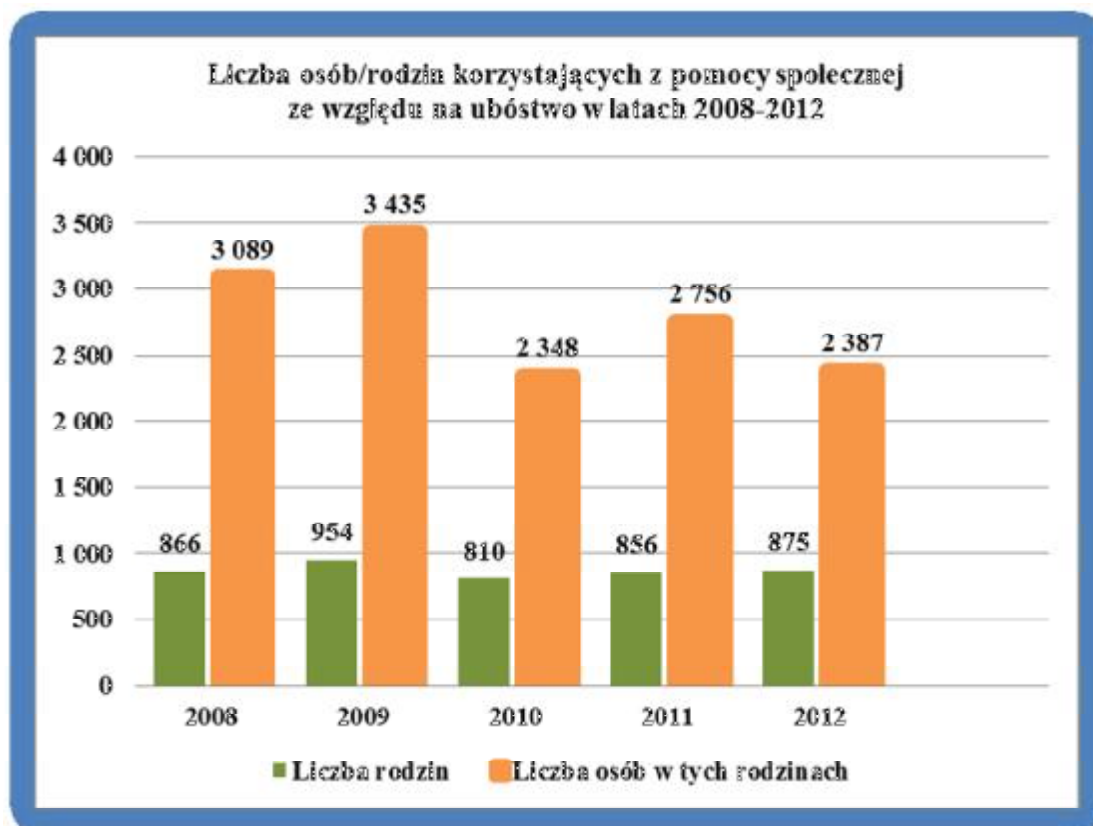
Ubóstwo rodziny działa destrukcyjnie na wszystkich członków rodziny, w tym na dzieci. Dziecko z rodziny pogrążonej w ubóstwie cierpi podwójnie – skutek biedy materialnej i emocjonalnej. Kłopoty finansowe sprawiają, że traktowanie dziecka przez rodziców ma bardzo nieustabilizowany charakter. Takie zachowanie bardzo negatywnie wpływa na psychosocjalny rozwój dziecka. Dzieci i młodzież z rodzin egzystujących na granicy i poniżej minimum socjalnego znajdują się w nieporównywalnie gorszym stanie zdrowia fizycznego i psychicznego w porównaniu do rówieśników z rodzin nie przeżywających tego typu trudności. Z kolei spowodowane ubóstwem niedomagania zdrowotne z okresu dzieciństwa wywołują w przyszłości kolejne problemy przeradzające się w stany przewlekłe,

doświadczane także w życiu dorosłym. Wywołane biedą deprivacje o charakterze materialnym, socjalnym i emocjonalnym oraz nadmierny stres, nie tylko utrudniają rozwój dziecka, ale stają się też przyczyną jego różnorodnych negatywnych reakcji.

Osoby dotknięte ubóstwem często tracą możliwości uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym. Z sytuacji trudnej nie potrafią wyjść z trudnej sytuacji własnym staraniem, stają się osobami zagrożonymi zjawiskiem tzw. wykluczenia społecznego.

Na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn problem ubóstwa jest bardzo istotny, o czym świadczy liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej w latach 2008 – 2012, co wskazano na wykresie poniżej.

Wykres Nr 13: Liczba osób/ rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Wśród czynników warunkujących ubóstwo na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn wyróżnić można:

- ▶ bezrobocie
- ▶ niepełnosprawność
- ▶ przewlekłą chorobę
- ▶ wielodzietność

- ▶ rozłam więzi rodzinnych i kryzys w rodzinie
- ▶ problem z utrzymaniem płynności finansowej (problem ten pojawił się na przestrzeni ostatnich lat w związku z rosnącym zadłużeniem wynikającym z konieczności ponoszenia coraz większych wydatków związanych z utrzymaniem gospodarstwa domowego)
- ▶ uzależnienia
- ▶ samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenie finansowe)
- ▶ bezdomność, która może ale nie musi być powiązana z innymi czynnikami ubóstwa.

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialnej, bytowej i społecznej. Inaczej ujmując, zjawisko ubóstwa w rodzinie dotyka sfery:

- ✚ *ekonomicznej* – odnoszącej się do sytuacji całej rodziny;
- ✚ *materialnej* – dotyczącej zabezpieczenia podstawowych potrzeb poszczególnych członków rodziny tj. mieszkania, odzieży, żywności;
- ✚ *kultury i edukacji*;
- ✚ *socjalnej*;
- ✚ *stanu zdrowia fizycznego i psychicznego*.

2.6.2. Bezrobocie

Praca zawodowa stanowi jeden z najbardziej istotnych elementów życia rodziny, a problem bezrobocia ma szczególnie negatywny wpływ na funkcjonowanie jej członków.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża.

Przez pojęcie **bezrobotnego** można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. Natomiast wąską stosują powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy, według której bezrobotnym jest osoba poszukująca zatrudnienia, która ukończyła 18 rok życia, nie osiągnęła wieku emerytalnego, aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez Powiatowy Urząd Pracy, jest

zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie, lub jej pobyt może zostać zalegalizowany.

Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- ▶ obniżenia standardu życia;
- ▶ dezintegracji rodziny;
- ▶ zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny;
- ▶ zwiększenia ryzyka powstawania patologii społecznych, napięć i zakłóceń w życiu rodzinnym i społecznym;
- ▶ dziedziczenie wyżej wymienionych zachowań.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu, np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

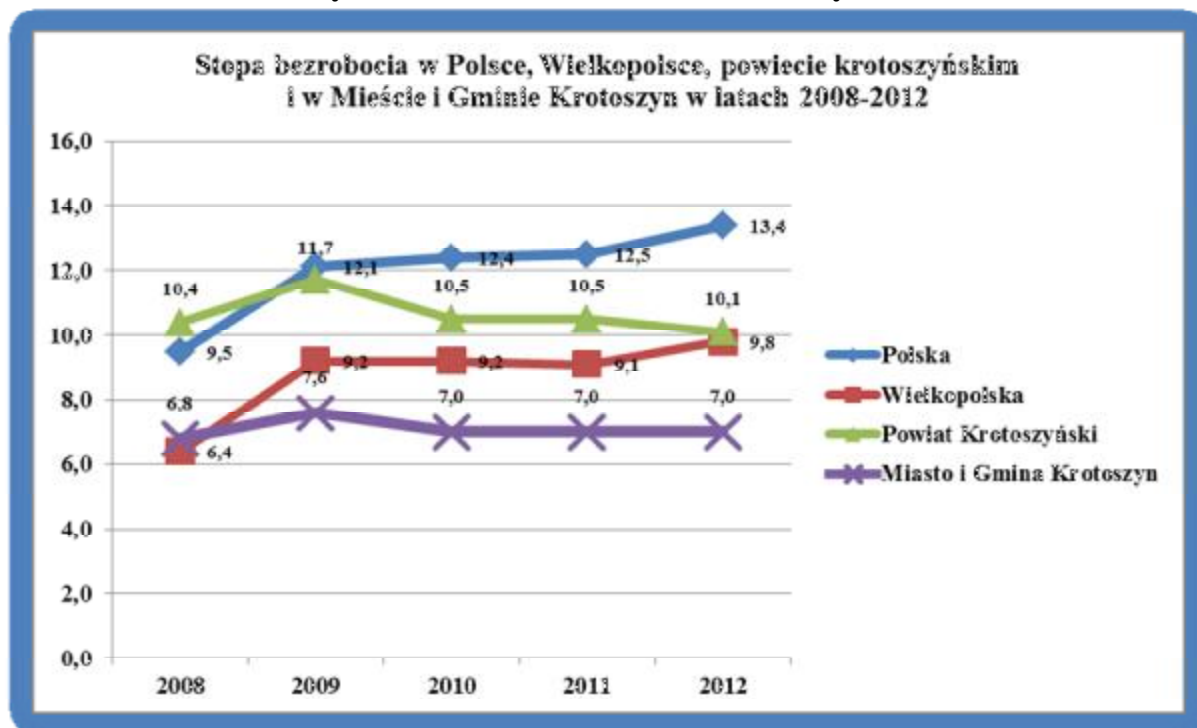
Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych, to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i

lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Wykres Nr 14: Stopa bezrobocia zarejestrowanego w Polsce, Wielkopolsce, powiecie krotoszyńskim i w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2008-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl i Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie

Analizując powyższy wykres należy stwierdzić, iż w latach 2008-2012 bezrobocie w Mieście i Gminie Krotoszyn charakteryzowało się znacznie niższą stopą bezrobocia w stosunku do powiatu krotoszyńskiego, województwa wielkopolskiego i kraju.

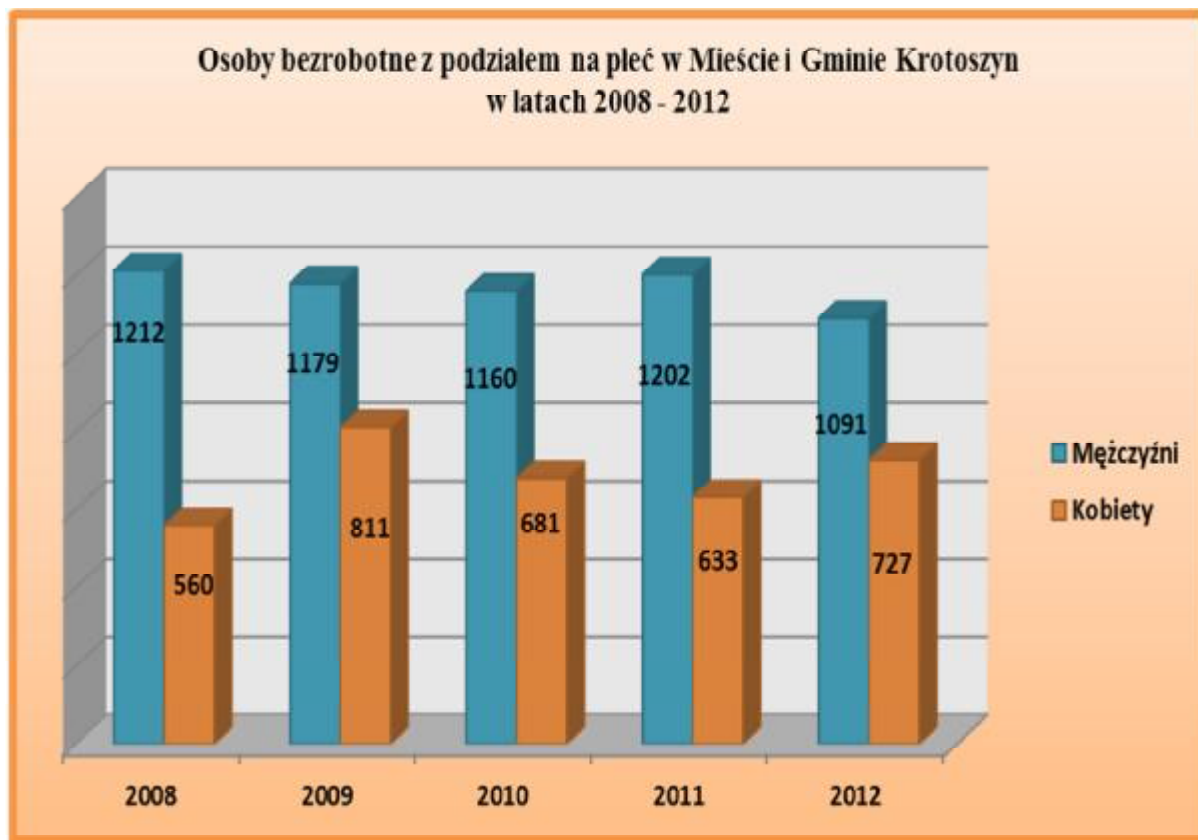
Tabela Nr 23: Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2008-2012 z podziałem na płeć

	2008			2009			2010			2011			2012		
	M*	K*	O*	M*	K*	O*	M*	K*	O*	M*	K*	O*	M*	K*	O*
Wiek produkcyjny	13 410	12 558	25 968	13 534	12 533	26 067	13 783	12 550	26 333	13 707	12 482	26 189	13 683	12 449	26 132
Osoby bezrobotne	560	1 212	1 772	811	1 179	1 990	681	1 160	1 841	633	1 202	1 835	727	1 091	1 818
Stopa bezrobocia %	4,2%	9,7%	6,8%	6,0%	9,4%	7,6%	4,9%	9,2%	7,0%	4,6%	9,6%	7,0%	5,3%	8,8%	7,0%

*M-Mężczyźni; K – Kobiety; O- ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl i

Wykres Nr 15: Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2008 - 2012 z podziałem na płeć

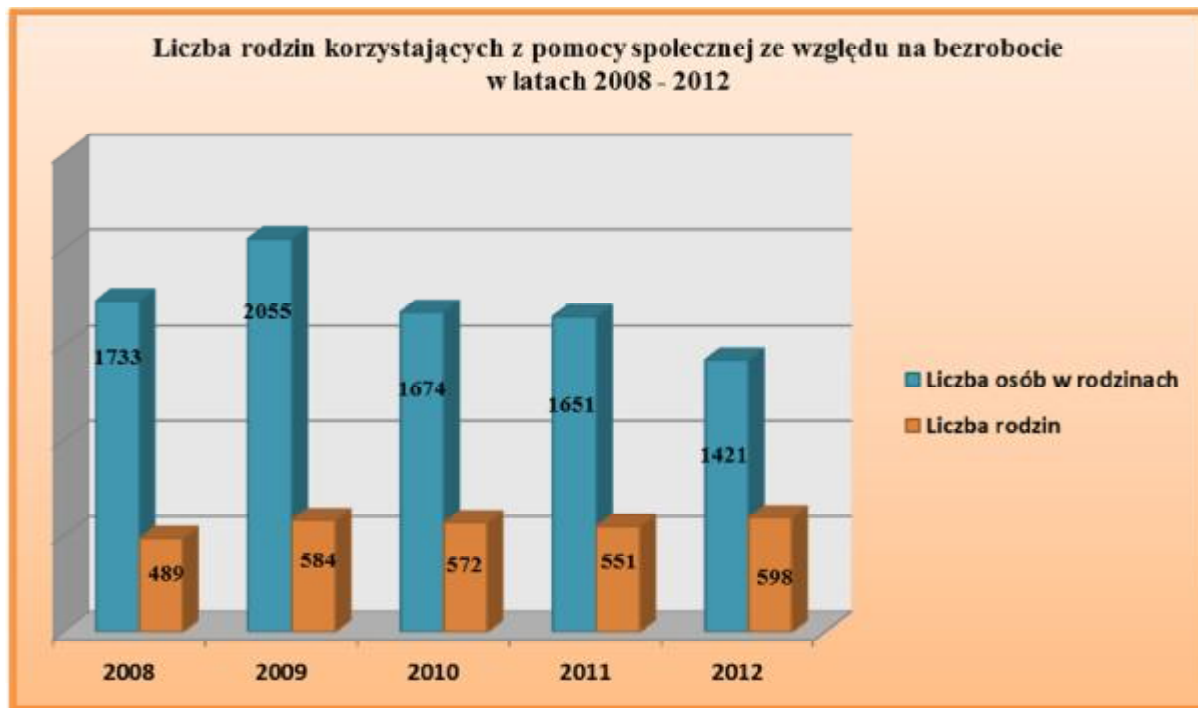

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl i Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie

W latach 2008 – 2012 na terenie miasta i gminy Krotoszyn wśród bezrobotnych dominują kobiety. Przyczyn bezrobocia kobiet należy szukać w stereotypowym postrzeganiu ról zawodowych kobiet i mężczyzn, uznawaniu kobiet za pracowników w mniejszym stopniu dyspozycyjnych w porównaniu z mężczyznami, pozostawanie przez długi czas bez pracy (np. bierność zawodowa spowodowana urlopem macierzyńskim czy urlopem wychowawczym), co powoduje trudności w powrocie na rynek pracy, jak i mniejsza mobilność kobiet na rynku pracy.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin, które w latach 2008 – 2012 otrzymały pomoc z MGOPS w Krotoszynie z uwagi na występujące bezrobocie.

Wykres Nr 16: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie w latach 2008 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Skutki ekonomiczne i społeczne bezrobocia, jakie można zaobserwować wśród rodzin z terenu miasta i gminy Krotoszyn, to:

- ✚ pogorszenie sytuacji materialnej - ubożenie rodzin,
- ✚ pogorszenie relacji między członkami rodziny aż do rozwiązania więzi rodzinnych,
- ✚ wzrost zachowań dysfunkcyjnych i patologicznych wśród osób dorosłych
- ✚ obniżenie wieku u dzieci i młodzieży podejmujących zachowania ryzykowne, m.in. nadużywanie środków psychoaktywnych, podejmowanie działań agresywnych i przestępczych, wczesna inicjacja seksualna.

W odpowiedzi na bezrobocie występujące w naszej Gminie, Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie udziela pomocy osobom pozostającym bez pracy poprzez realizację celów polityki społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy i ograniczenia bezrobocia, w szczególności poprzez: prace interwencyjne, staże, prace społecznie użyteczne, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, szkolenia bezrobotnych, roboty publiczne i inne. Ponadto sytuacja klientów pomocy społecznej, którzy borykają się z problemem bezrobocia, jest na bieżąco monitorowana przez pracowników socjalnych.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia, powoli i systematycznie pozbawiają

człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a bardzo często jakichkolwiek decyzji życiowych. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Negatywne konsekwencje bezrobocia dotyczą wszystkich członków rodziny osoby pozostającej bez zatrudnienia.

2.6.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu od niepamiętnych czasów oceniano po stosunku danej społeczności do osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej oraz systemu edukacji i kultury, musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Niepełnosprawne dzieci i ich rodzice spotykają się z problemami psychologicznymi i społecznymi, które są wynikiem braku akceptacji samych siebie i swoich schorzeń, a także brakiem zrozumienia ze strony innych. Z podobnymi problemami spotykają się osoby z zaburzeniami psychicznymi przy czym należy zauważyć, że sytuacja w ostatnich latach uległa poprawie. Osoby te są bardziej akceptowane i wspierane we własnych rodzinach jak również w lokalnych środowiskach, coraz częściej korzystają z fachowej pomocy lekarzy psychiatrów nie ukrywając swoich schorzeń za zasłoną wstydu.

Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym a przede wszystkim w edukacji. Osoby niepełnosprawne są zdecydowanie gorzej wykształcone, co wynika z barier architektonicznych w szkołach, barier w komunikowaniu się ze środowiskiem, problemów związanych z dojazdem do miejsca kształcenia, wyposażeniem w sprzęt rehabilitacyjny oraz pomoce dydaktyczne a przede wszystkim barier psychologicznych. Kwestią nierozstrzygniętą jest również spór o to, jakiego typu placówki są najlepszym miejscem na kształcenie osób niepełnosprawnych: integracyjne czy specjalistyczne. Efektem takiej

sytuacji jest izolacja osób niepełnosprawnych, która jest zarazem problemem społecznym i psychologicznym. Ludzie niepełnosprawni są marginalizowani, a w ich świadomości wytwarza się poczucie społecznego wykluczenia. Tylko nieliczna grupa ma regularne kontakty sąsiedzkie i przyjacielskie oraz niewielki odsetek osób niepełnosprawnych należy do organizacji, stowarzyszeń i fundacji działających na ich rzecz, a często przynależność jest tylko formalna.

Poniższy wykres wskazuje ilość osób, którym udzielono pomocy z powodu niepełnosprawności w latach 2008 – 2012.

Wykres Nr 17: Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2008 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Każdy człowiek posiada własne dążenia, pragnienia, cele do których w ciągu życia dąży i które nadają jego życiu sens. Nie wszyscy jednak mamy możliwość w pełni samodzielnie osiągnąć zamierzone cele. Przyczyną wielce to utrudniającą, dla niektórych może być długotrwała choroba. Choroby przewlekłe określane są jako wszelkie zaburzenia lub odchylenia od normy, które mają jedną lub więcej następujących cech: są trwałe, pozostawiają po sobie inwalidztwo, spowodowane są nieodwracalnymi zmianami patologicznymi i wymagają specjalnego postępowania rehabilitacyjnego. Choroby przewlekłe łączy kilka wspólnych cech: długi czas trwania, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, nieodwracalność zmian patologicznych, konieczność stałego leczenia. Choroba przewlekła wpływa silnie na przebieg procesów emocjonalnych, poznawczych, emocjonalno-motywacyjnych. W przeżyciach np. dzieci przewlekłe chorych, choroba wywołuje lęk przed

lekarzem, bólem, utratą matki, utratą poczucia bezpieczeństwa.

Poniższy wykres wskazuje ilość osób, którym udzielono pomocy z tytułu długotrwałej choroby w latach 2008 – 2012.

Wykres Nr 18: Liczba osób objętych pomocą z powodu długotrwałej choroby w latach 2008 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz niedogodności, z którymi się spotykają stanowią ważności tego problemu społecznego. Sytuacja ta stawia przed polityką społeczną nowe zadania: stworzenie odpowiednich zabezpieczeń, podjęcie działań osłonowych, rozwijanie służb opiekuńczych oraz placówek pomocowych.

Problem ten jest bliski zarówno pracownikom samorządowym, jak i społeczności lokalnej. Zajmują się m. in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, placówki służby zdrowia oraz organizacje pozarządowe. Działania tych podmiotów zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, pomoc w dofinansowaniu zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego, rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, a także działań integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną.

Formułując kierunki polityki społecznej Miasta i Gminy Krotoszyn należy pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań, których celem jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, prowadzących do większej ich aktywności zawodowej i społecznej.

2.6.4. Problem starzenia się społeczeństwa

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces ten będzie narastał. W 2012 roku na 40.869 mieszkańców przypadało 6.679 osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 16,35% ogółu mieszkańców gminy.

Wyniki analiz GUS wykazują również trudną sytuację znacznej części osób starszych, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań prowadzących do poprawy ich sytuacji materialnej. Osoby te nie zawsze mogą liczyć na pomoc rodziny – przeciwnie, gdy mieszkają razem z dziećmi o niskich dochodach to właśnie ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Ważnym wymiarem tendencji demograficznych w Polsce jest zjawisko zawężonej zastępowalności pokoleń. Podstawowym wskaźnikiem obrazującym sytuację demograficzną jest współczynnik dzietności. Określa on liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku 15-49 lat. Minimalna wartość współczynnika niezbędna dla uzyskania zastępowalności pokoleń wynosi 2,10-2,15. W Polsce wartość współczynnika obniża się i w 2012 r. wyniósł 1,3. Z drugiej strony na proces starzenia się populacji wpływa wydłużenie się przeciętnego trwania życia, a co za tym idzie - wzrost liczby osób w wieku starszym.

Najczęściej sygnalizowanym przez tę grupę osób problemem jest pogarszający się stan zdrowia, niepełnosprawność oraz trudna sytuacja materialna. Pojawiają się trudności z wykonywaniem podstawowych czynności w związku z ograniczeniem sprawności fizycznej, psychicznej, pojawiającymi się chorobami i dysfunkcjami, pogarszaniem się orientacji czasoprzestrzennej. Zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

W ostatnich latach nastąpiły zmiany w strukturze funkcjach rodziny. Podejmowanie prac zarobkowych przez kobiety oraz coraz dłuższy dzienny czas pracy osób zatrudnionych powodują, że rodzina nie jest w stanie zapewnić osobom starszym opieki w wymaganym zakresie. Coraz częściej rodzice dorosłych dzieci mieszkają oddzielnie i nie mogą liczyć na ich systematyczną pomoc.

Nie bez znaczenia są koszty pobytu w domach pomocy społecznej. Odpłatność gminy Krotoszyn za pobyt osób w domach pomocy społecznej stale rosną, co przedstawia poniższa

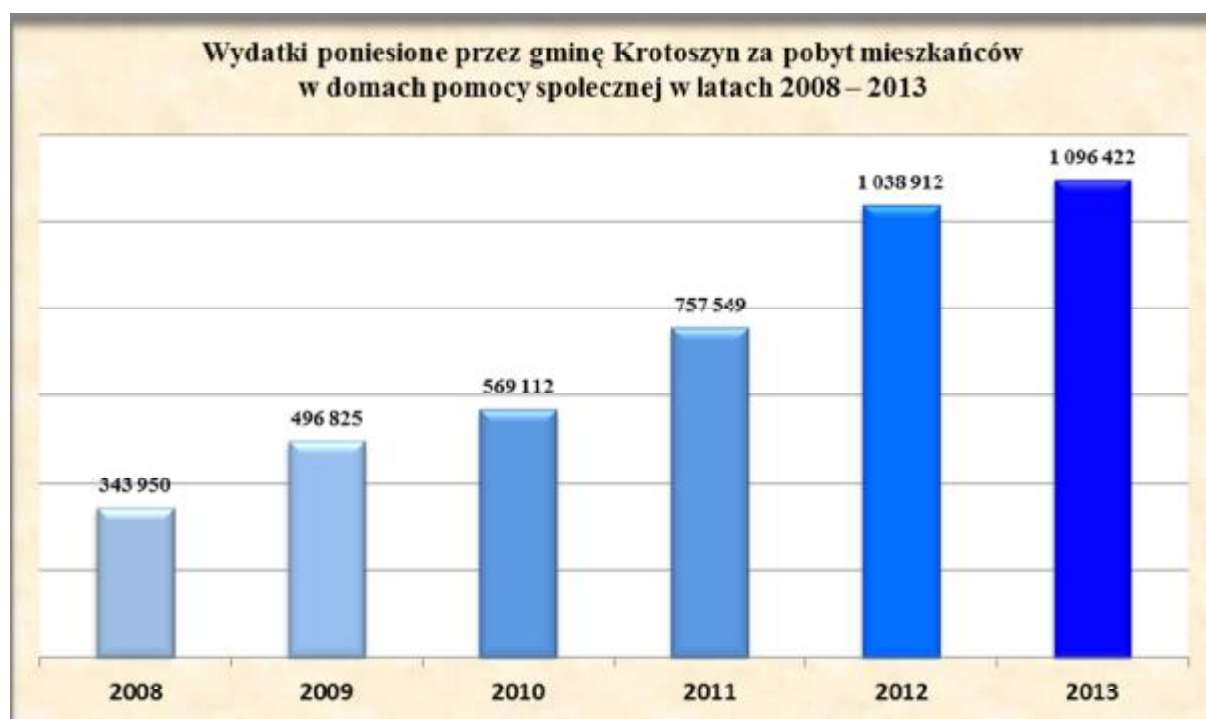
tabela.

Tabela Nr 24: Liczba osób i kwota odpłatności za domy pomocy społecznej ponoszona przez Miasto i Gminę Krotoszyn w latach 2008-2013

Rok	Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej	Poniesiona odpłatność ze środków własnych gminy
2008	24	343 950
2009	39	496 825
2010	39	569 112
2011	47	757 549
2012	55	1 038 912
2013	63	1 096 422

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Wykres Nr 19: Wydatki poniesione przez gminę Krotoszyn za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2008 – 2013

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych.

2.6.5. Zmiany w funkcjonowaniu rodziny

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat można zauważyć bardzo istotne przeobrażenia w sytuacji rodzin i dzieci. Dostrzegalne są zmiany zachodzące w strukturze rodzin, a mianowicie zastąpienie tradycyjnej rodziny wielopokoleniowej rodziną nuklearną.

Zmniejsza się wielość funkcji pełnionych dotychczas przez rodziny, a część z nich przejmowana jest przez różne instytucje lub pozostaje poza obszarem działań zarówno rodziny, jak i instytucji społecznych, co może skutkować kształtowaniem się niewłaściwych postaw i systemów wartości wśród dzieci i młodzieży. Poważnym zagrożeniem dla rodziny stało się zachwianie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego, przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny, często jest przyczyną jej złego funkcjonowania. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi, związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwe jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczną część klientów MGOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Problemy rodzin w opiece nad dziećmi mają związek szczególnie z czynnikami takimi jak:

- ▶ przeciążenie rodziców pracą zawodową, podejmowanie dodatkowych prac zarobkowych związanych z pogarszającą się sytuacją materialną niektórych rodzin
- ▶ wyjazdy jednego lub obojga rodziców za granicę z powodów ekonomicznych
- ▶ malejąca liczba sformalizowanych małżeństw na rzecz wzrostu związków nieformalnych
- ▶ uzależnienia
- ▶ przemoc domowa
- ▶ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych
- ▶ problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym (ujawniające się u dzieci w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamanie obowiązujących norm i wartości).

Zaburzona struktura rodziny niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny korzystające z pomocy Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, brakiem autorytetu rodziców, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, zdarza się występowanie konfliktów, w które uwikłane są dzieci.

W rodzinach zaburzonych brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie. Większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne (mniej czasu poświęcają przygotowaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych, w efekcie czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy). W takich sytuacjach rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dzieci lub też w ogóle przestają się nimi interesować.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w rodzinach zastępczych, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej, nie zaspakaja potrzeb materialnych i duchowych, nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania, norm i zasad współżycia społecznego.

Od 2012 roku uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej zostały wyłączone z ustawy o pomocy społecznej i zawarte w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.

Nową formą wsparcia rodziny jest **asystent rodziny**. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez

układanie planu pracy i jego realizację, po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny.

W roku kalendarzowym 2013 w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krotoszynie asystenci rodziny objęli pomocą 18 rodzin i 72 dzieci. Podejmując pracę z rodziną główny akcent jest nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu.

Mając na uwadze aktualne tendencje społeczne należy założyć, że do 2020 roku nadal problemem społecznym będzie rozpad rodzin i opieka nad dzieckiem pozbawionym opieki. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych, winien zaktywizować podmioty pracujące z rodziną we wzmacnianiu prawidłowego jej funkcjonowania.

2.6.6. Uzależnienia

Pojęcie uzależnienia używane jest zazwyczaj w odniesieniu do konkretnej substancji lub zachowania. Słowo "uzależnienie" stało się bardzo popularne. U jego podstawy leży utrata kontroli nad własnym myśleniem i zachowaniem, a w konsekwencji życiem, które sprowadza się do ciągłego poszukiwania kontaktu z substancją lub sytuacją wyzwalającą określony, dobrze znany stan emocjonalny.

Nadużywanie środków psychoaktywnych i uzależnienie od nich nadal stanowią dotkliwy problem dla wielu rodzin w gminie Krotoszyn. Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem, które jednak nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych. Skalę tego problemu na terenie gminy Krotoszyn przedstawiono na podstawie sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn.

Tabela Nr 25: Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2008-2012

DZIAŁANIA	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba nowych osób zgłoszonych do Komisji	41	32	28	24	18
Liczba konsultacji indywidualnych	139	276	226	216	157
Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy w sprawie leczenia odwykowego	78	71	54	78	58
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	7	7	5	5	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn

MGOPS świadczy pomoc rodzinom i osobom w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień na terenie Gminy Krotoszyn.

Wykres Nr 20: Osoby i rodziny z problemem alkoholowym i uzależnieniem od narkotyków korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

Władze lokalne przy nieocenionym wsparciu instytucji różnego szczebla oraz licznych organizacji pozarządowych dokładają starań, aby tego rodzaju problemy mieszkańców mogły być rozwiązywane w sposób kompleksowy

Mając na uwadze znaczenie, jakie dla ograniczania negatywnych skutków używania środków psychoaktywnych mają działania profilaktyczne, władze miasta wspierają finansowo m.in. takie działania jak:

- ✚ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży w szkołach
- ✚ monitoring placówek oświatowych
- ✚ organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży
- ✚ funkcjonowanie świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych
- ✚ wzmocnianie kompetencji wychowawczych osób zaangażowanych w proces wychowawczy młodego pokolenia
- ✚ zabezpieczanie kompleksowej pomocy specjalistycznej oraz możliwości uczestnictwa w grupach wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych.

Szeroka współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych podnosi skuteczność

funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień. Obecność profilaktyki w szkołach, dobrze funkcjonującego leczenia odwykowego oraz wielu wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych i kościelnych, jak i działalność lokalnych wszystkich świetlic socjoterapeutycznych stwarzają szansę na sukcesywne ograniczanie rozmiarów i dotkliwości problemów związanych z uzależnieniami.

W perspektywie 2020 roku, o ile sama skala uzależnień może nie ulegać specjalnym zmianom, o tyle dzięki działalności informacyjnej i promocyjnej realizowanej przez samorząd lokalny i projekty ogólnokrajowe, należy założyć wzrost świadomości mieszkańców w zakresie uzależnień. Obniżający się natomiast wiek inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży sprawia, że grupa ta winna być objęta szczególnym oddziaływaniem profilaktycznym i leczniczym.

W kontekście ww. działań ważne na najbliższe lata są nie tylko programy profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem zażywaniu alkoholu, ale także narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

2.6.7. Przemoc w rodzinie

Przemoc rozumiana jest jako akt godzący w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona również na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Przemoc w rodzinie to niewątpliwie zachowanie, które poniża jednostkę, powoduje obrażenia fizyczne, często jednocześnie naruszając w ten sposób prawo. Rzadko jest to incydent jednorazowy. Zazwyczaj staje się jednym z wielu ogniw łańcucha agresji.

Na terenie gminy Krotoszyn, zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie od 2011 roku funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

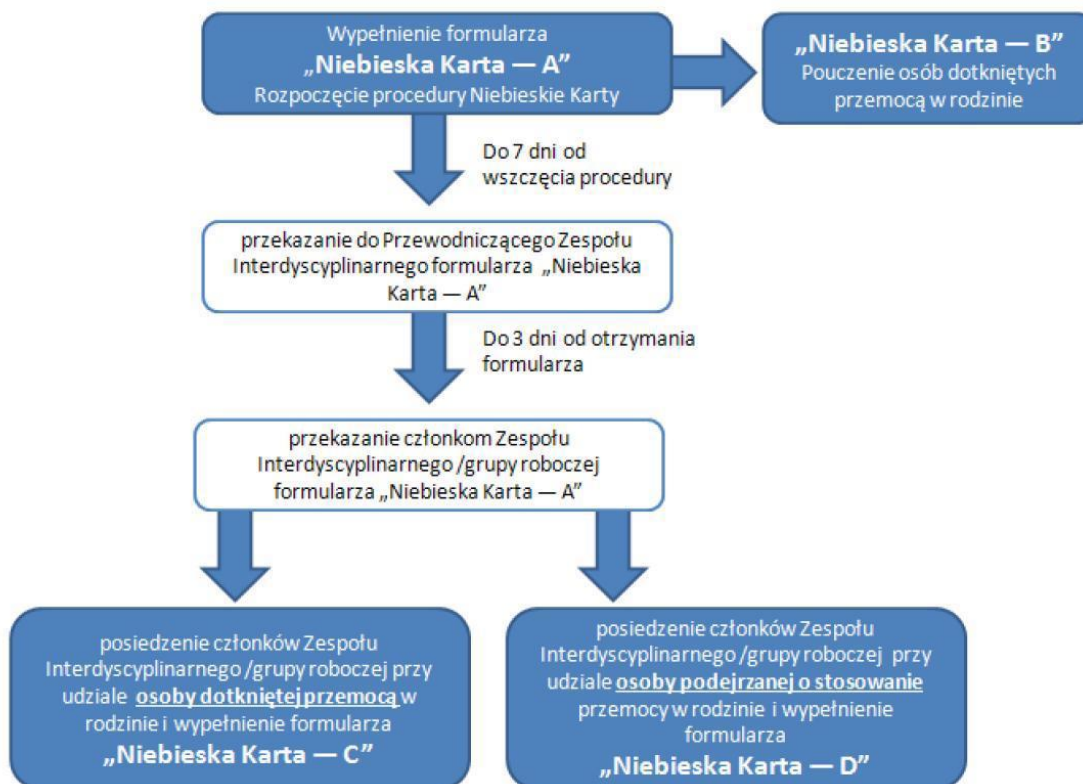
W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- ▶ Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie
- ▶ Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie
- ▶ Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ▶ Sądu Rejonowego
- ▶ Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie
- ▶ Stowarzyszenia „Szansa” w Krotoszynie
- ▶ Oświaty
- ▶ Służby zdrowia

Zespół interdyscyplinarny jest elementem tworzonego przez gminę systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 oraz jest realizatorem procedury „Niebieskie Karty”.

Schemat 1. Procedura „Niebieskie Karty”

Źródło: Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/ grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Raport z badań zrealizowanych na zamówienie ministerstwa pracy i polityki społecznej przez instytut badawczy Millward Brown SMG/KRC. Grudzień 2012.

Zjawisko przemocy domowej w liczbach

Precyzyjne określenie rozmiarów przemocy w rodzinie jest trudne. Korzystając jednak z dostępnych źródeł informacji, takich jak: statystyki Policji (przeprowadzone interwencje, uruchomione procedury „Niebieskie Karty”), czy dane zbierane przez podmioty (instytucje i organizacje) udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a także ogólnopolskie badania populacyjne można starać się oszacować skalę zjawiska przemocy domowej.

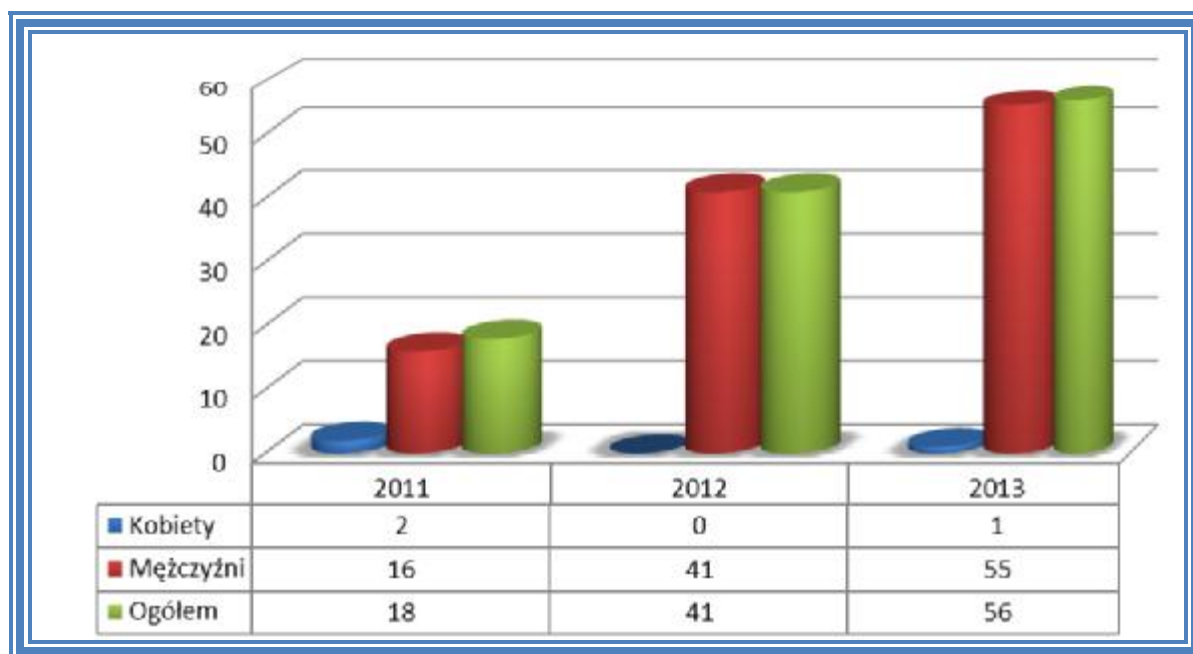
Tabela 26. Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta”	18	41	56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Krotoszynie

Powyższe zestawienie danych obrazuje znaczny wzrost odnotowanej przemocy domowej przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie związanych z przemocą domową, zwłaszcza porównując dane z roku 2011 w stosunku do roku 2013, gdzie na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty” wzrosła trzykrotnie.

Wykres Nr 21: Zestawienie liczby sprawców przemocy domowej z podziałem na płeć, odnotowanych w okresie od 2011 roku do 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Krotoszynie

Wśród osób stosujących przemoc wobec najbliższych znaczącą większość stanowią mężczyźni. Od momentu powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Krotoszynie Przewodnicząca Zespołu powołała grupy robocze, w skład których wchodziłi zawsze przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i Policji.

W przypadkach powoływania grup do pracy z rodzinami, w których skład wchodziły dzieci w wieku szkolnym wśród członków grupy roboczej był przedstawiciel oświaty, w wielu przypadkach członkiem grupy roboczej był kurator sądowy.

Tabela Nr 27: Zestawienie danych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 2011 roku do końca 2013 r. na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn

	2011	2012	2013
Liczba powołanych grup roboczych	18	41	52
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Krotoszynie – ogółem w tym wypełniony przez przedstawiciela:	18	41	56
Ø jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	0	17	9
Ø policji	18	22	46
Ø gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0
Ø oświaty	0	2	1
Ø ochrony zdrowia	0	0	0
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	3	20	13

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Krotoszynie.

Najczęściej powodem zakończenia procedury „Niebieskie Karty” było ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego jej stosowania (90%). W trzech przypadkach rozstrzygnięto o braku zasadności podejmowania działań.

Monitorowanie sytuacji rodziny, wobec których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” odbywa się najczęściej przez pracowników socjalnych oraz funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie.

2.6.8. Bezdomność i zagrożenie bezdomnością

Bezdomność obok bezrobocia, ubóstwa i niepełnosprawności jest wymieniane najczęściej jako czynnik wywołujący poważne zróżnicowanie w dostępie do podstawowych dóbr, usług i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, rodzącym groźbę, a często faktyczne wykluczenie społeczne. Jest zaliczana do obszarów wysokiego zagrożenia socjalnego. Najczęściej sprzężona z innymi zagrożeniami, szczególnie z takimi jak uzależnienia, bezrobocie i choroby psychiczne.

Za osobę bezdomną w polskim porządku prawnym uznaje się nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy oraz nie zameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Wśród bezdomnych możemy wyróżnić osoby bezdomne z wyboru i z przymusu. Bezdomni z wyboru, to ludzie o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, przekonaniach, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe. Reprezentują oni typ wiecznego tułacza, wędrowca, który odrzucił normy życia społecznego. Bezdomni

z konieczności, to ludzie, którzy doznali niejako losowego przymusu i posiadają osobistą przyczynę bezdomności.

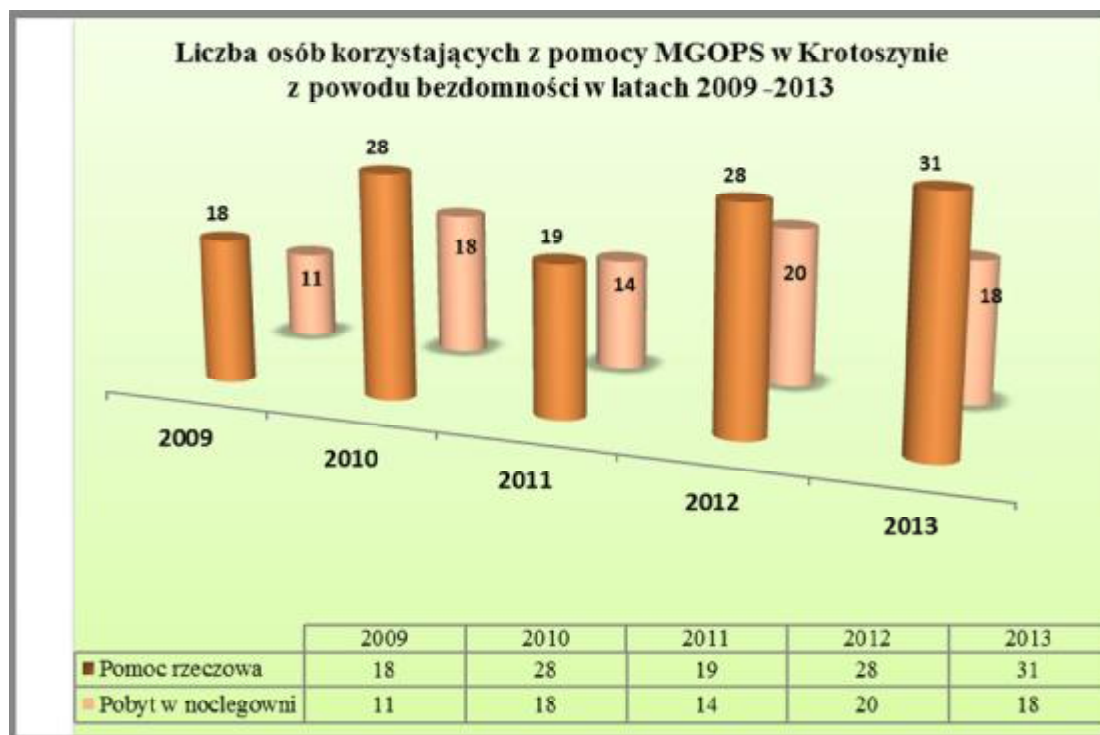
Środowisko osób bezdomnych gminy Krotoszyn niczym nie odbiega od wyżej wymienionych grup. Wśród bezdomnych przeważają mężczyźni opuszczający zakłady karne, osoby ze środowisk zagrożonych alkoholizmem, osoby wobec których orzeczono i wykonano wyroki eksmisyjne bez zapewnienia lokalu socjalnego.

Bezdomność warunkowana jest przez wiele sytuacji, które miały wpływ na ten stan, jest ona konsekwencją chronicznego braku zaspokojenia podstawowych potrzeb (żywność, dach nad głową), uzależnień, problemów zdrowotnych i psychicznych i od rozwiązania tych problemów należy rozpocząć pracę z bezdomnymi. Osoby bezdomne jednak nie uświadamiają sobie o konieczności długotrwałych i wielopłaszczyznowych działań. Wszelka pomoc udzielana bezdomnym powinna być adekwatna do stwierdzonych potrzeb i możliwości finansowych zaś prowadzona z nimi praca socjalna winna obejmować pobudzanie aktywności osób korzystających z pomocy społecznej i umożliwić im dostęp do różnych form wsparcia społecznego, szczególnie do terapii odwykowej.

Niezbędna jest także szeroka i skuteczna polityka społeczna zakładająca udział wielu sektorów m.in. rynku pracy, mieszkalnictwa, służby zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, edukacji. Istotny jest również udział obywateli, opinia społeczna i mass media, bowiem im większe zaangażowanie społeczeństwa, tym większe szanse na readaptację społeczną osób bezdomnych.

O tym jak poważnym problemem społecznym w naszej gminie jest bezdomność świadczą poniżej dane określające liczbę osób korzystających z pomocy rzeczowej MGOPS w Krotoszynie z powodu bezdomności, oraz z pomocy w formie pobytu w noclegowni.

Wykres Nr 22: Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS w Krotoszynie z powodu bezdomności w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Krotoszynie.

2.7. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY KROTOSZYN - ANALIZA ANKIET

Zgodnie z założeniem Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn ma nakreślać najważniejsze cele społeczne, do których dążyć będzie samorząd Miasta i Gminy w perspektywie najbliższych 6 lat. Podjęto więc decyzję o konieczności uspołecznienia procesu przygotowywania Strategii.

Jedną z form tego uspołecznienia były badania ankietowe przeprowadzone wśród pełnoletnich mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn.

Kwestionariusze ankiety (narzędzia badawcze) były dystrybuowane dwoma drogami:

- zamieszczono je na stronie internetowej MGOPS w Krotoszynie oraz miasta Krotoszyn
- wyłożono je w MGOPS w Krotoszynie.

W badaniu opinii na temat problemów społecznych, które zostało zakończone w czerwcu 2014 r. wzięło udział 263 mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn, wśród nich: 145 stanowiły kobiety i 118 mężczyźni. Większość to mieszkańcy miasta Krotoszyn (203 respondentów), a 60 ankietowanych zadeklarowało, że zamieszkuje gminę Krotoszyn.

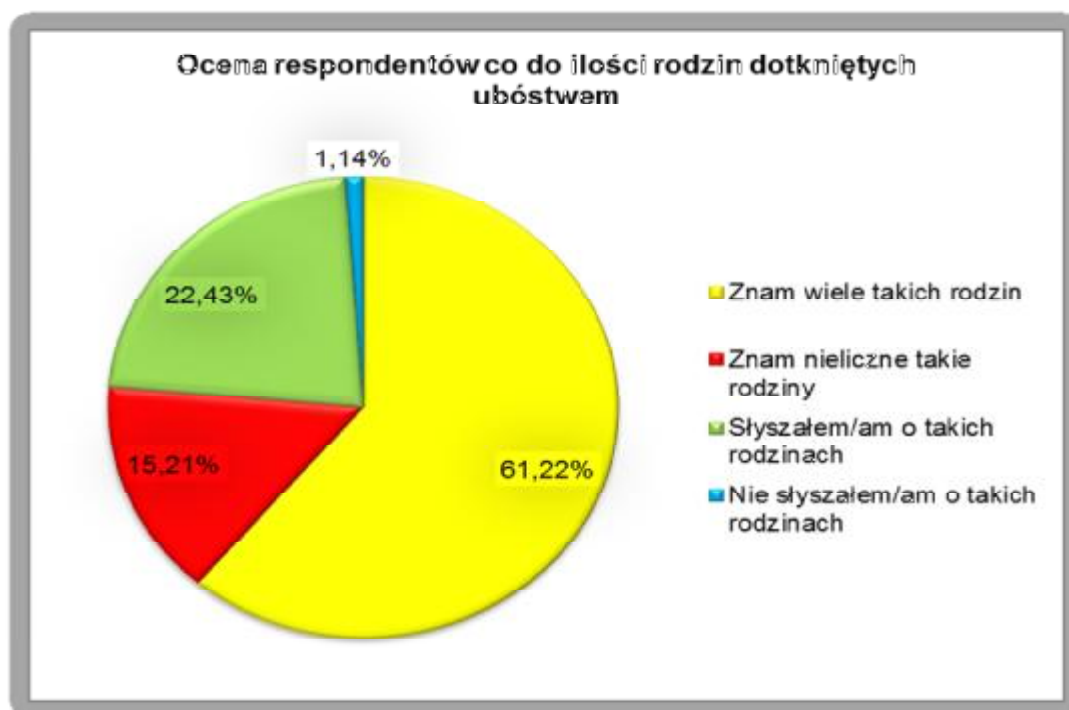
Wartością dodaną przeprowadzonych badań była możliwość skonfrontowania wiedzy o sytuacji gminy w zakresie szeroko rozumianej problematyki społecznej przez różne

środowiska społeczne, co w konsekwencji może doprowadzić do skuteczniejszego rozwiązywania powstających na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn problemów.

Poniżej zostały zaprezentowane najważniejsze kwestie zbadane za pomocą w/w ankiety:

WYNIKI ANKIET

1. Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Zdecydowana większość ankietowanych zna lub słyszała o rodzinach dotkniętych ubóstwem (61,22%) zamieszkujących Miasto i Gminę Krotoszyn. Znamienny jest fakt, iż tylko 1,14% z badanych osób zadeklarowała, że nie słyszała o rodzinach dotkniętych ubóstwem. Taki rozkład odpowiedzi świadczy dobitnie o bardzo dużej skali występowania zjawiska ubóstwa wśród rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn.

2. Jakie są przyczyny popadania w ubóstwo?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Za najistotniejsze przyczyny popadania rodzin w ubóstwo ankietowani respondenci uznali przyczyny będące konsekwencją: powodów związanych z brakiem pracy (77,13 %) skorelowanych z uzależnieniami (46,81%), z tzw. wyuczoną bezradnością (41,49%), dziedziczeniem ubóstwa (28,19%), a także niechęcią do pracy.

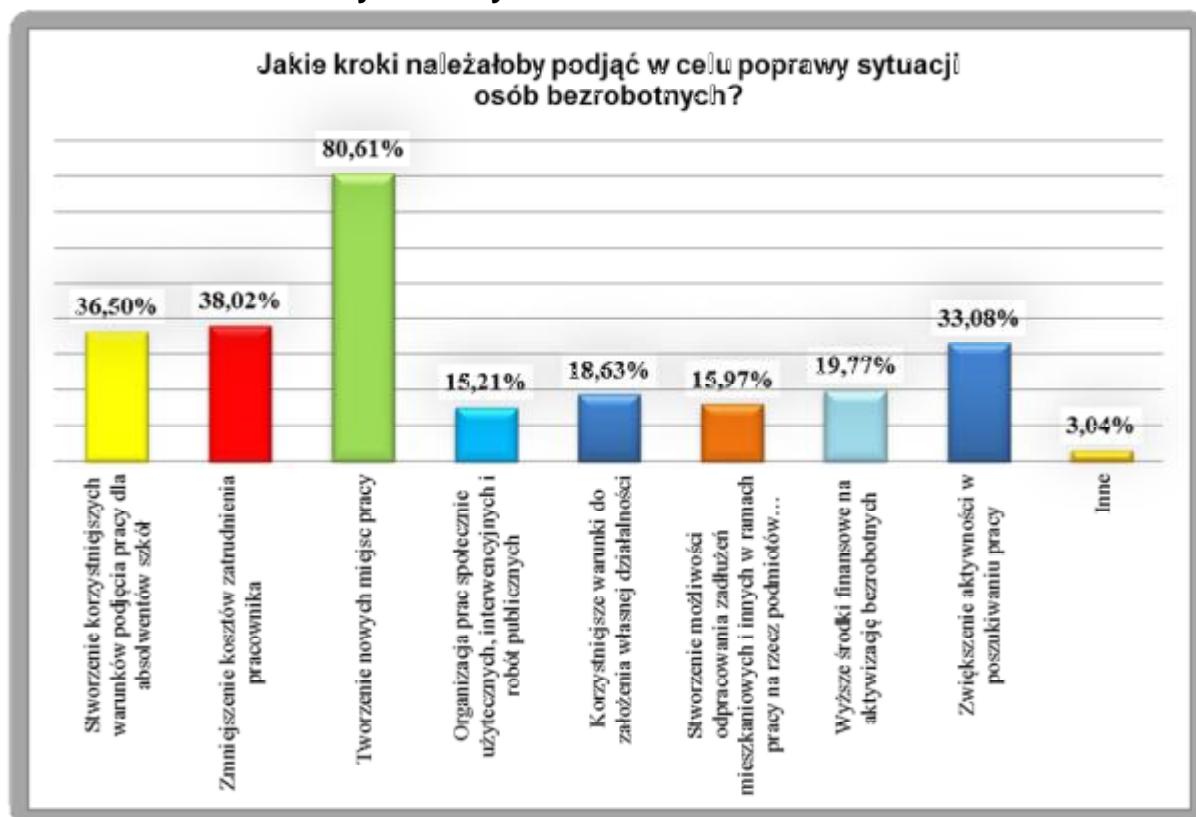
3. Jaki jest Pana/Pani zdaniem poziom bezrobocia?

*Każdy z respondentów mógł zaznaczyć 1 odpowiedź.

Pomimo, że bezrobocie zostało uznane jako problem bardzo ważny w gminie Krotoszyn, to mniej niż połowa badanych – 36,12% oceniła poziom bezrobocia jako wysoki, raczej wysoki – 33,08% i 25,86% jako przeciętny. Blisko 4,5% uznało, że bezrobocie pozostaje na niskim albo raczej niskim poziomie. Tylko 0,38% tj. 1 osoba odpowiadająca nie miała zdania na ten temat.

4. Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

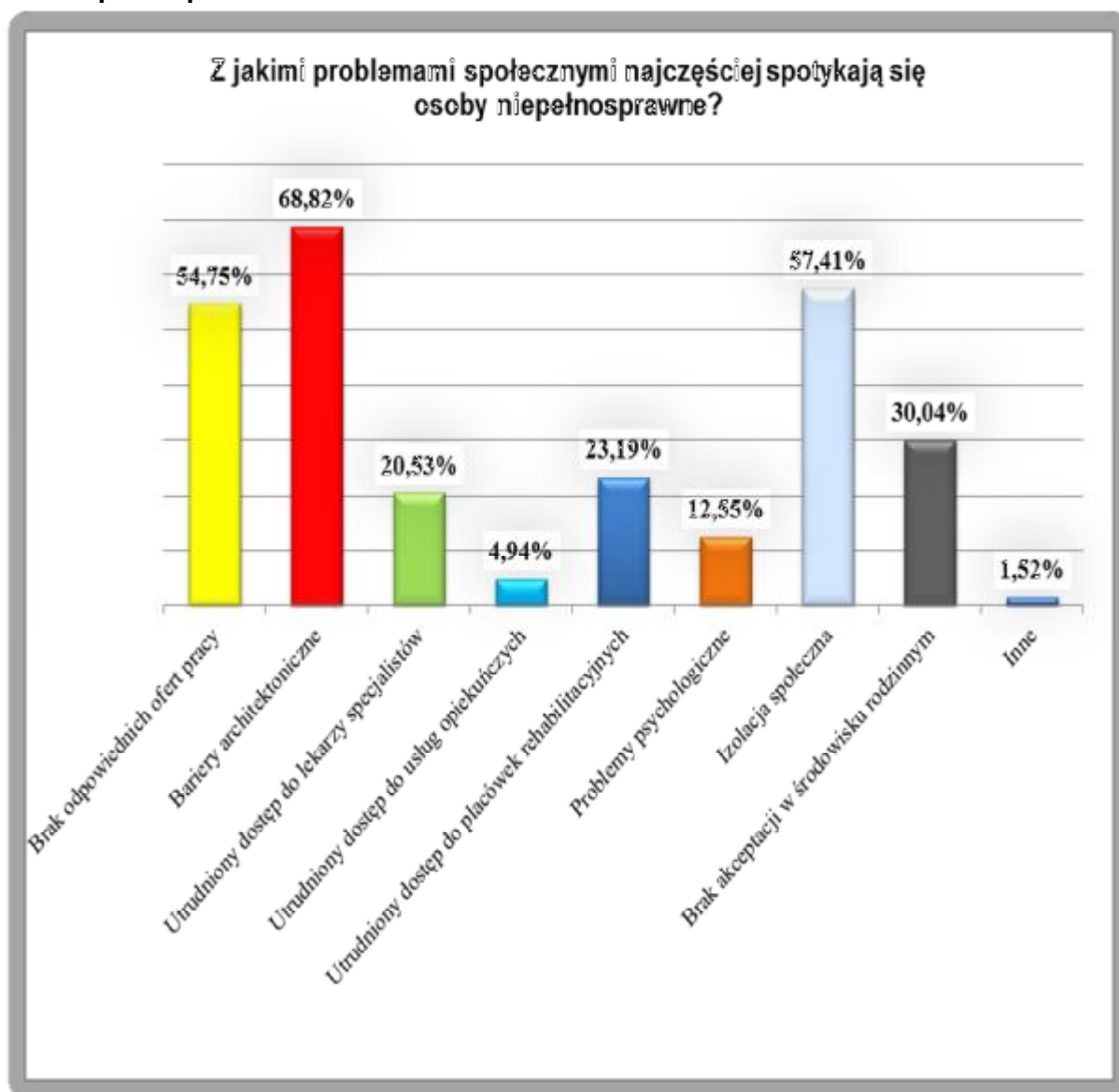

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

W celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w gminie Krotoszyn, zdaniem ankietowanych, należałoby podjąć następujące kroki, przede wszystkim: tworzyć nowe miejsca pracy (80,61%), obniżyć koszty zatrudnienia pracowników (38,02%) czy stworzyć preferencyjne warunki dla absolwentów wchodzących na rynek pracy (36,50%). Należy jednak zwrócić uwagę, że wśród proponowanych rozwiązań sporą grupę stanowią działania inwestujące bezpośrednio w kapitał ludzki, szkolenia i doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej czy szkolenia dla osób bezrobotnych.

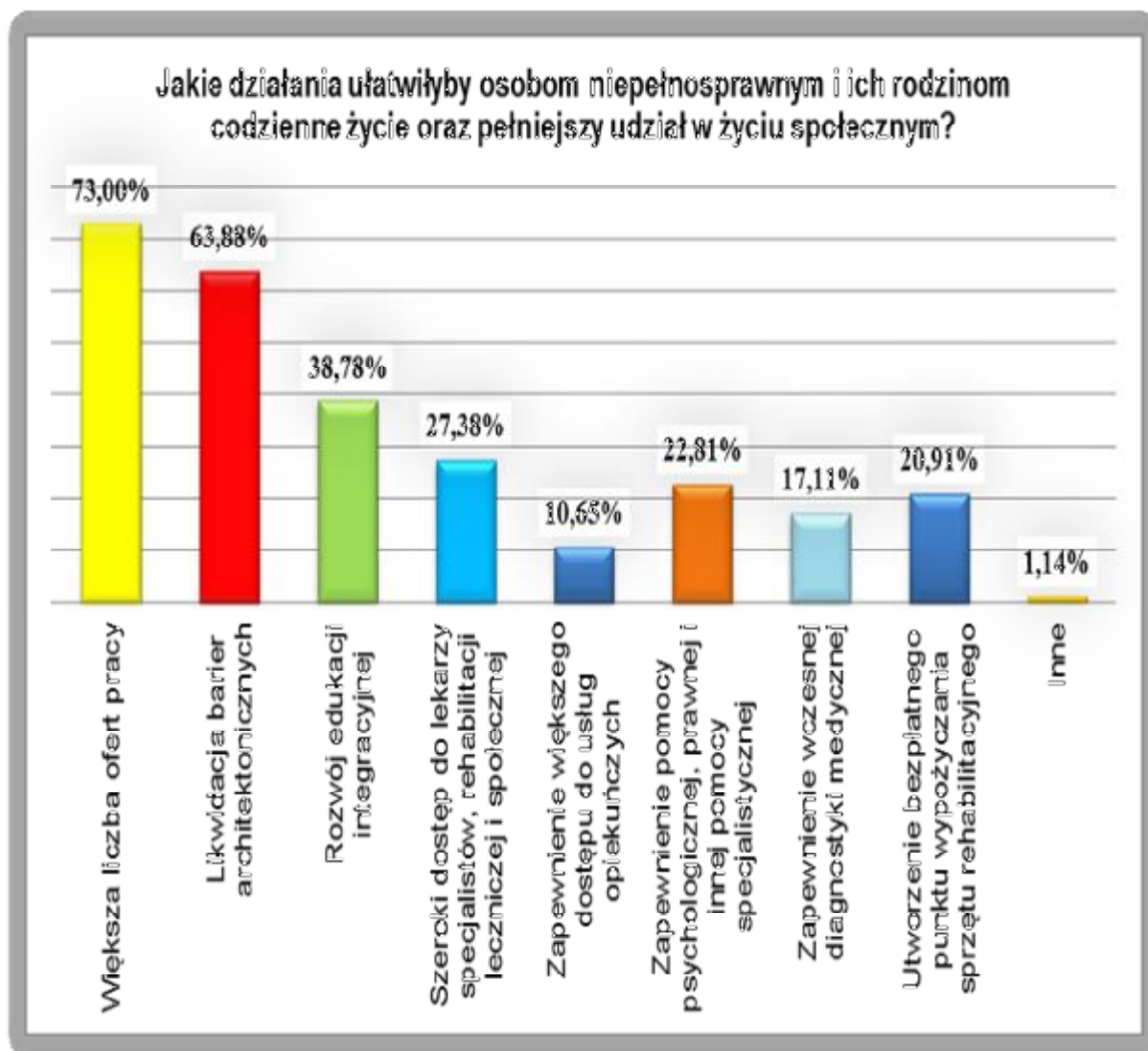
5. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Najistotniejszymi problemami, jakie odczuwają osoby niepełnosprawne funkcjonując w środowisku lokalnym w opinii badanych respondentów są bariery architektoniczne i komunikacyjne (68,82%). Wśród czynników determinujących jakość życia osób niepełnosprawnych ankietowani wskazali kolejno: brak odpowiednich ofert pracy, izolację społeczną, brak akceptacji w środowisku rodzinnym, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i lekarzy specjalistów.

6. Jakie działania ułatwiłyby osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom codzienne życie oraz pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

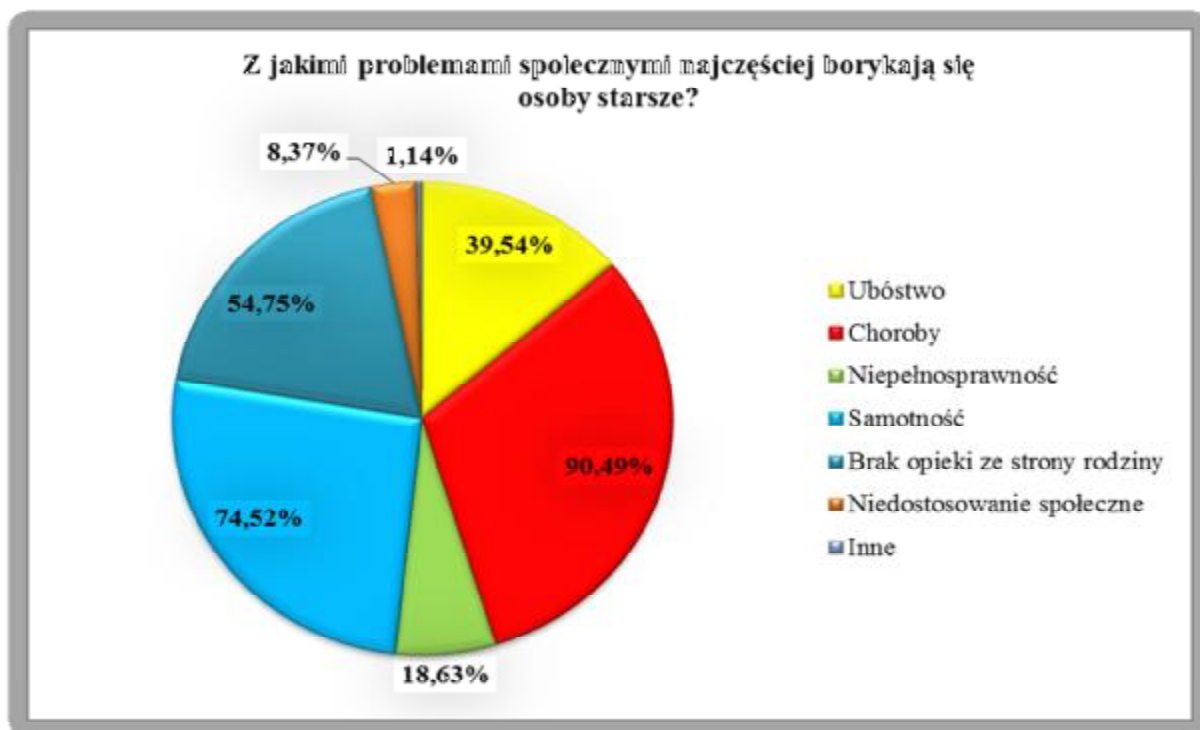

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Respondenci za najważniejsze obszary, w których spodziewaliby się zmian wykazali:

- poprawę dostępności do zatrudnienia - przeprowadzenie kampanii społecznej skierowanej do pracodawców, celem przekonania ich do zatrudniania osób z niepełnosprawnością;
- likwidacji barier architektonicznych w budynkach komunalnych, urzędach i innych obiektach;
- poprawy dostępności do lekarzy specjalistów, rehabilitacji medycznej i społecznej.

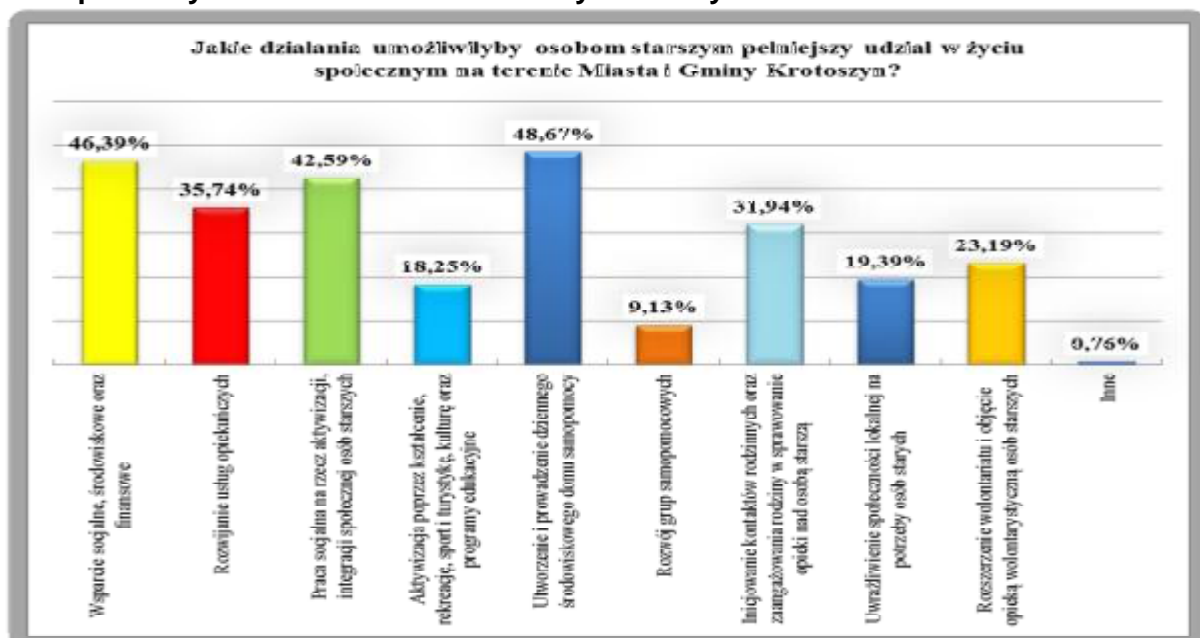
7. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze?

*Každy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Jako najistotniejsze problemy dotyczące osób starszych ankietowani zidentyfikowali schorzenia wieku podeszłego (90,49%), samotność (74,52%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny.

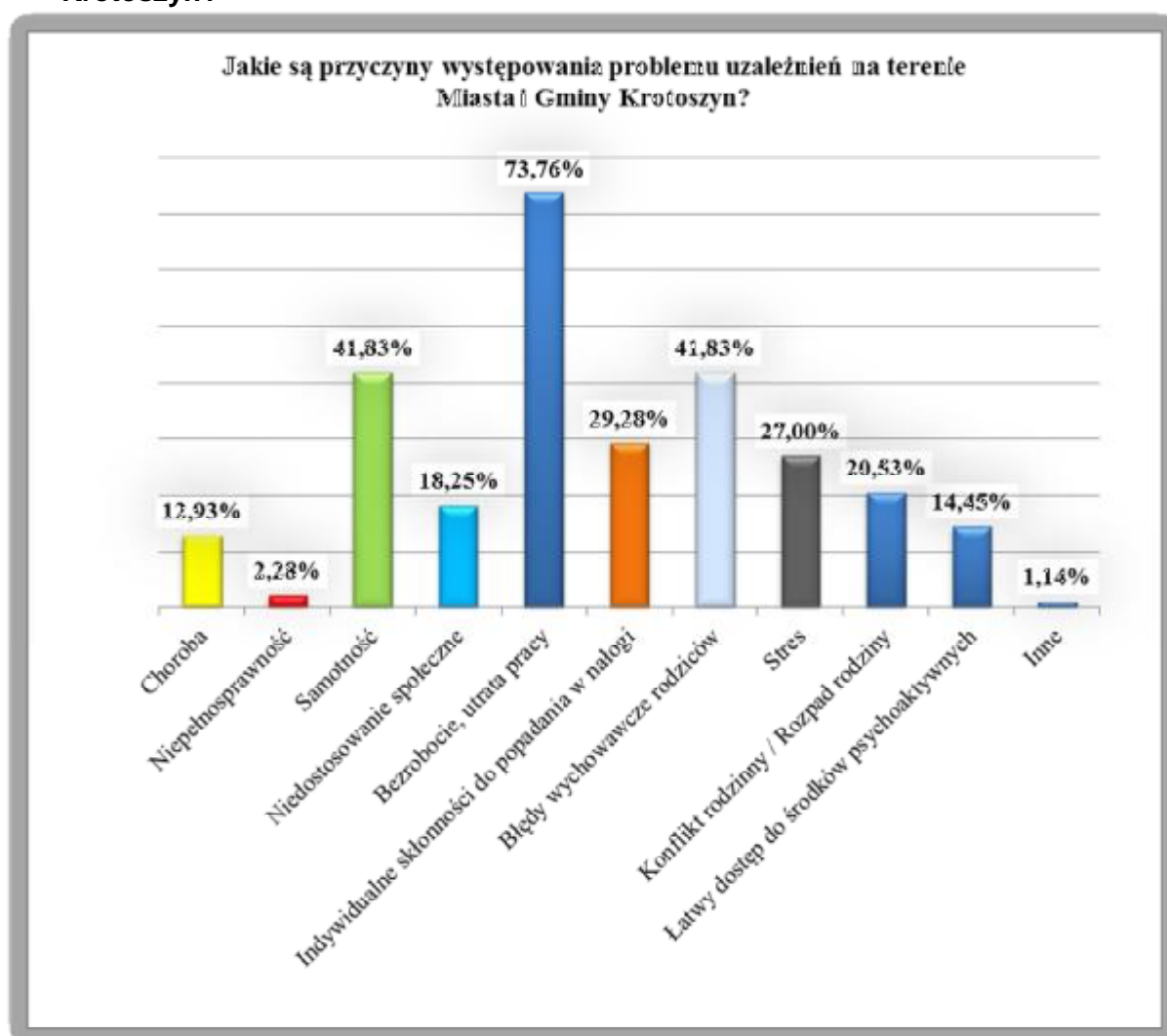
8. Jakie działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

*Každy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

W celu polepszenia sytuacji seniorów zamieszkujących Miasto i Gminę Krotoszyn ankietowani respondenci wskazali podjęcie następujących działań: utworzenie i prowadzenie dziennego środowiskowego domu samopomocy (48,67%), stworzenie oferty spędzania czasu wolnego (42,59%) z czym związane jest między innymi promowanie klubów seniora, placówek o charakterze dziennym i stworzenie oferty edukacyjnej dla osób starszych. Za istotne uznano również rozwijanie systemu usług opiekuńczych oraz inicjowanie kontaktów rodzinnych, jak i uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych.

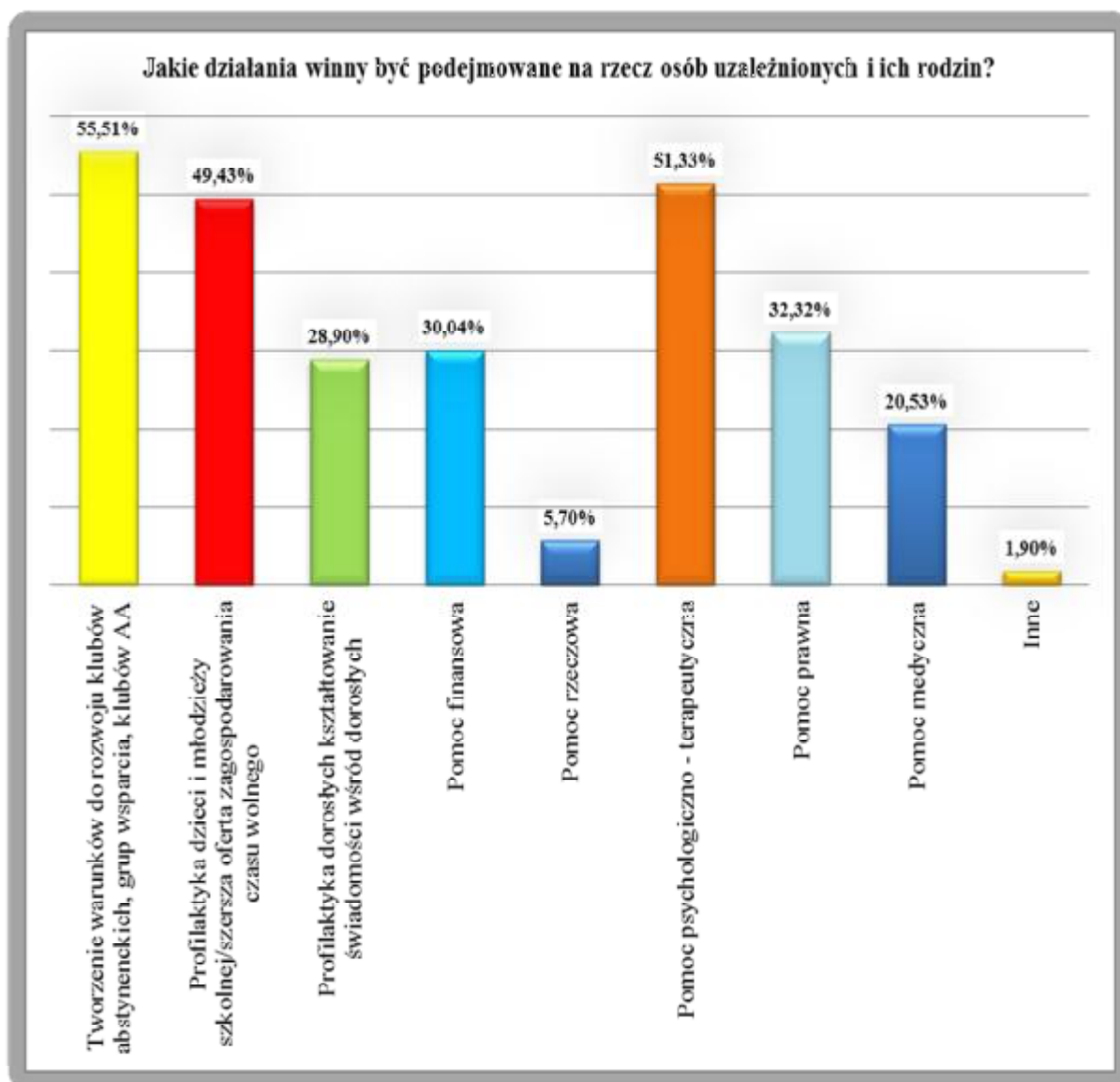
9. Jakie są przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Zdaniem 73,76% respondentów przyczyną występowania problemu uzależnienia jest przede wszystkim bezrobocie i utrata pracy. W następnej kolejności samotność i błędy wychowawcze rodziców (41,83%). Jako powody wskazywano również stres, indywidualne skłonności do popadania w nałogi i problemy rodzinne.

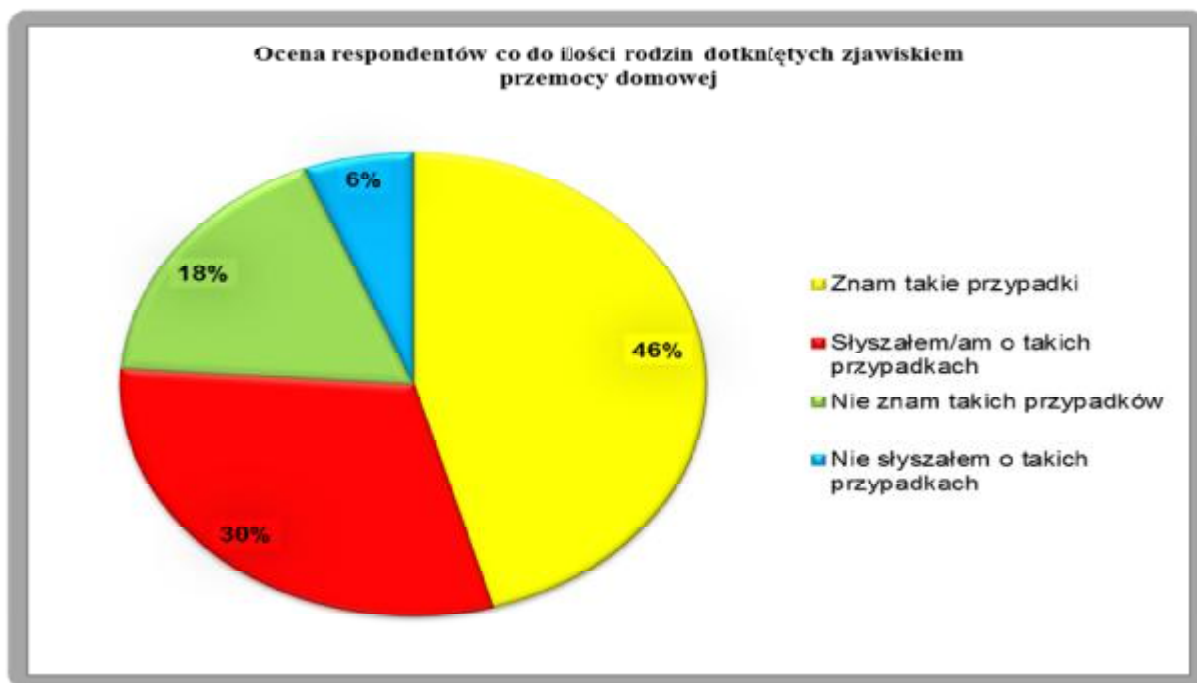
10. Jakie działania należy podjąć na rzecz osób uzależnionych oraz ich rodzin?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia to zdaniem 55,51% badanych działania, które powinny być w pierwszej kolejności podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Na drugim miejscu wskazano pomoc psychologiczną i terapeutyczną (51,33%). Na profilaktykę dla dzieci i młodzieży, w tym szerszą ofertę zagospodarowania czasu wolnego zwróciło uwagę 49,43% ankietowanych.

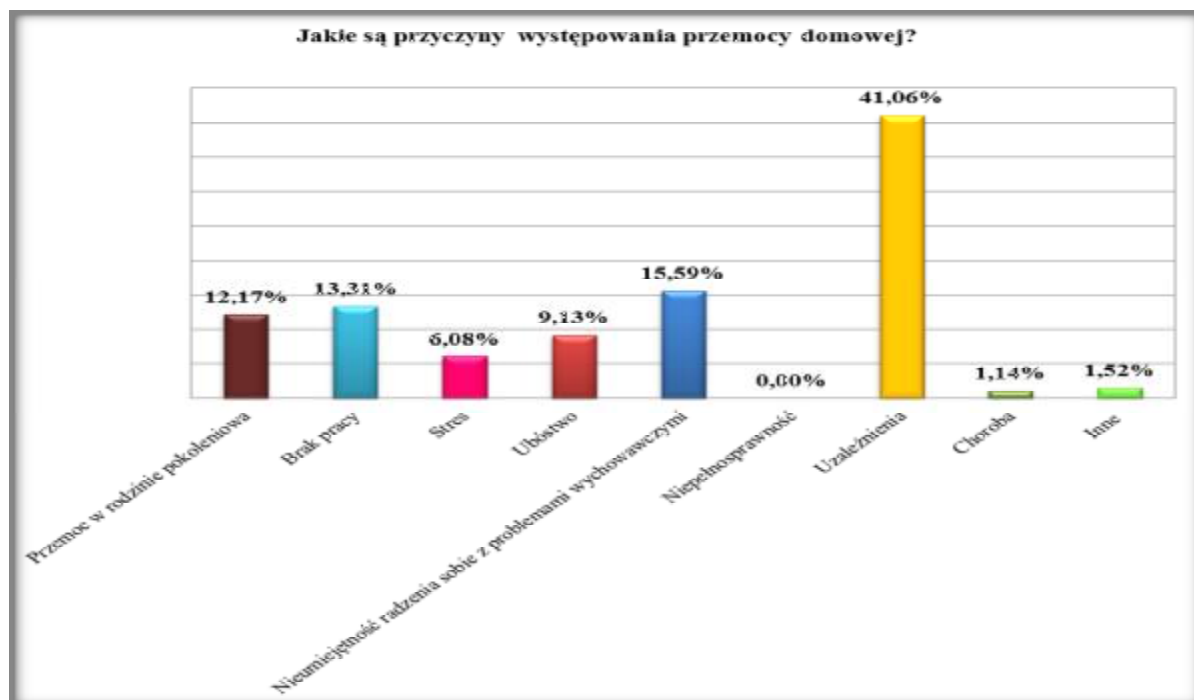
11. Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu istnieje zjawisko przemocy?

*Każdy z respondentów mógł zaznaczyć 1 odpowiedź.

Analizując występowanie przemocy w środowisku lokalnym aż 46% badanych zauważa występowanie tego zjawiska w swoim otoczeniu. Tylko 18% respondentów nie zna osobiście takich rodzin, a 6,0% ankietowanych nie słyszało o takich rodzinach czy osobach.

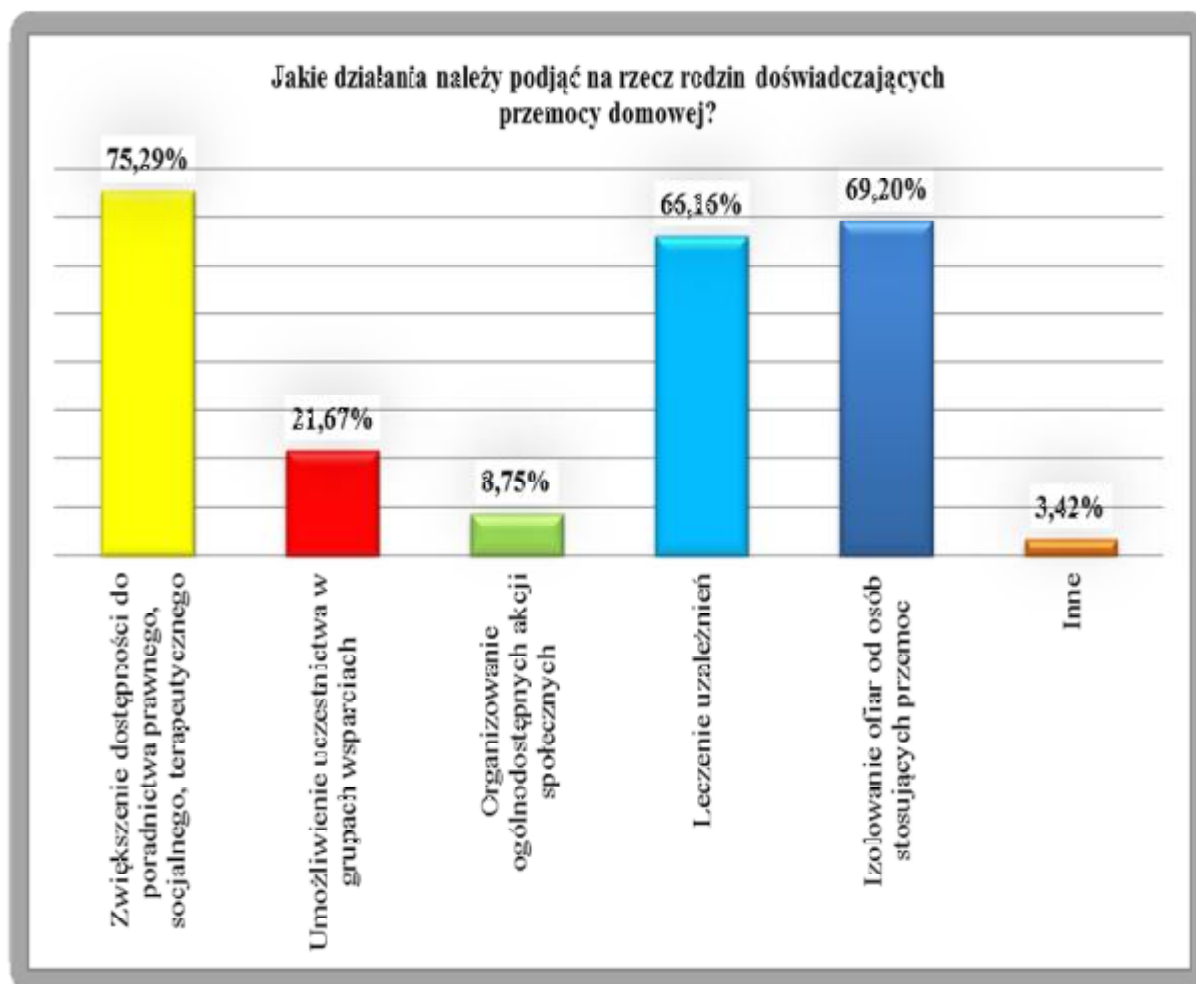
12. Jakie są przyczyny występowania przemocy domowej?

*Każdy z respondentów mógł zaznaczyć 1 odpowiedź.

Jako główne przyczyny występowania zjawiska przemocy domowej, ankietowani respondenci zidentyfikowali uzależnienia (41,06%), w dalszej kolejności nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (15,59%). Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma też, w ocenie badanych, brak pracy, ubóstwo i przemoc w rodzinie pokoleniowa.

13. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej?

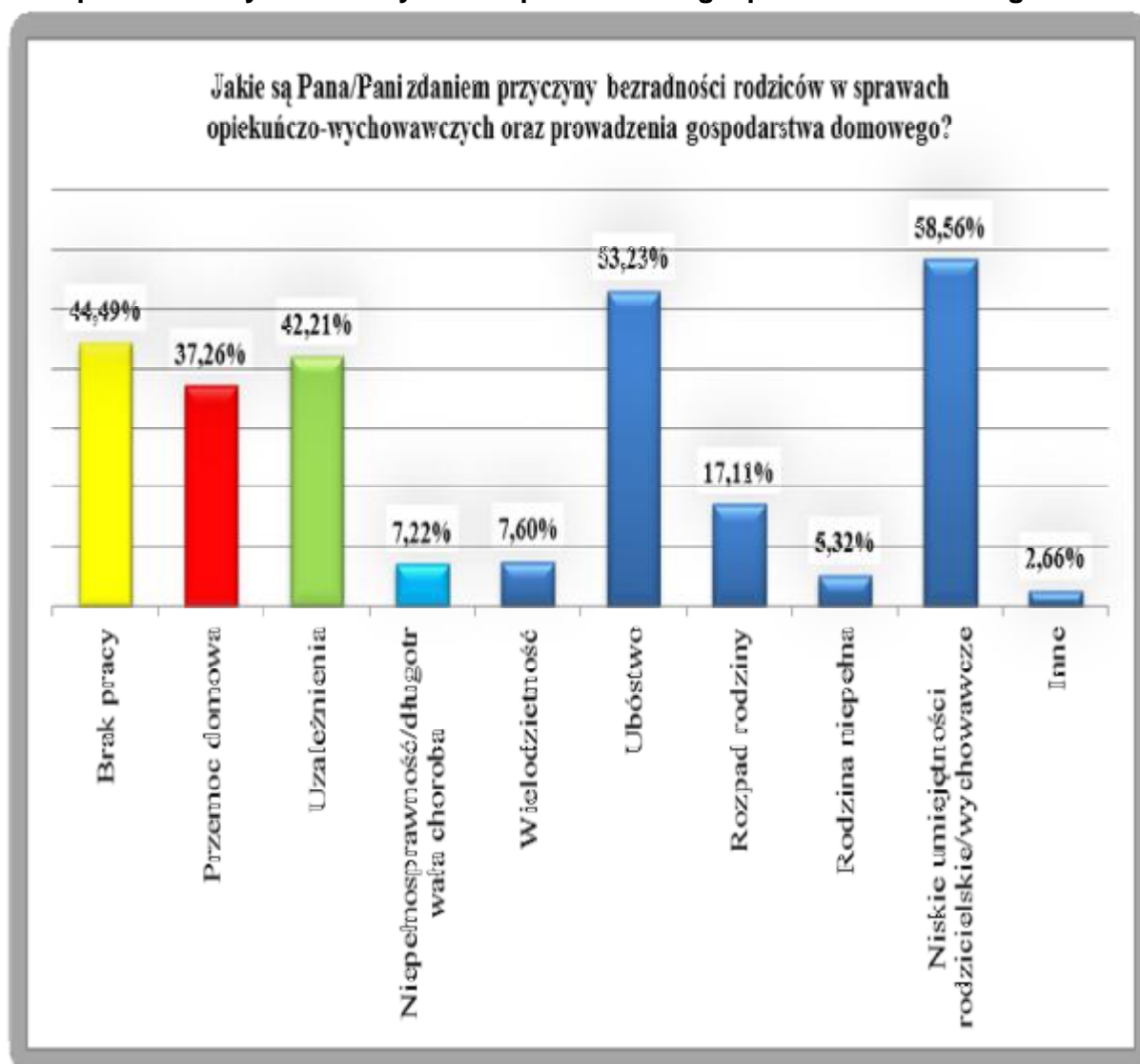

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Za działania najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej respondenci uznali zwiększenie dostępność do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego 75,29%, Potrzebę izolowania ofiar od osób stosujących przemoc wskazało 69,20% ankietowanych, a 66,16% uznało, że ważne jest leczenie uzależnień. Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia czy też organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych nie zostało wysoko ocenione wśród działań skutecznych na rzecz ofiar przemocy.

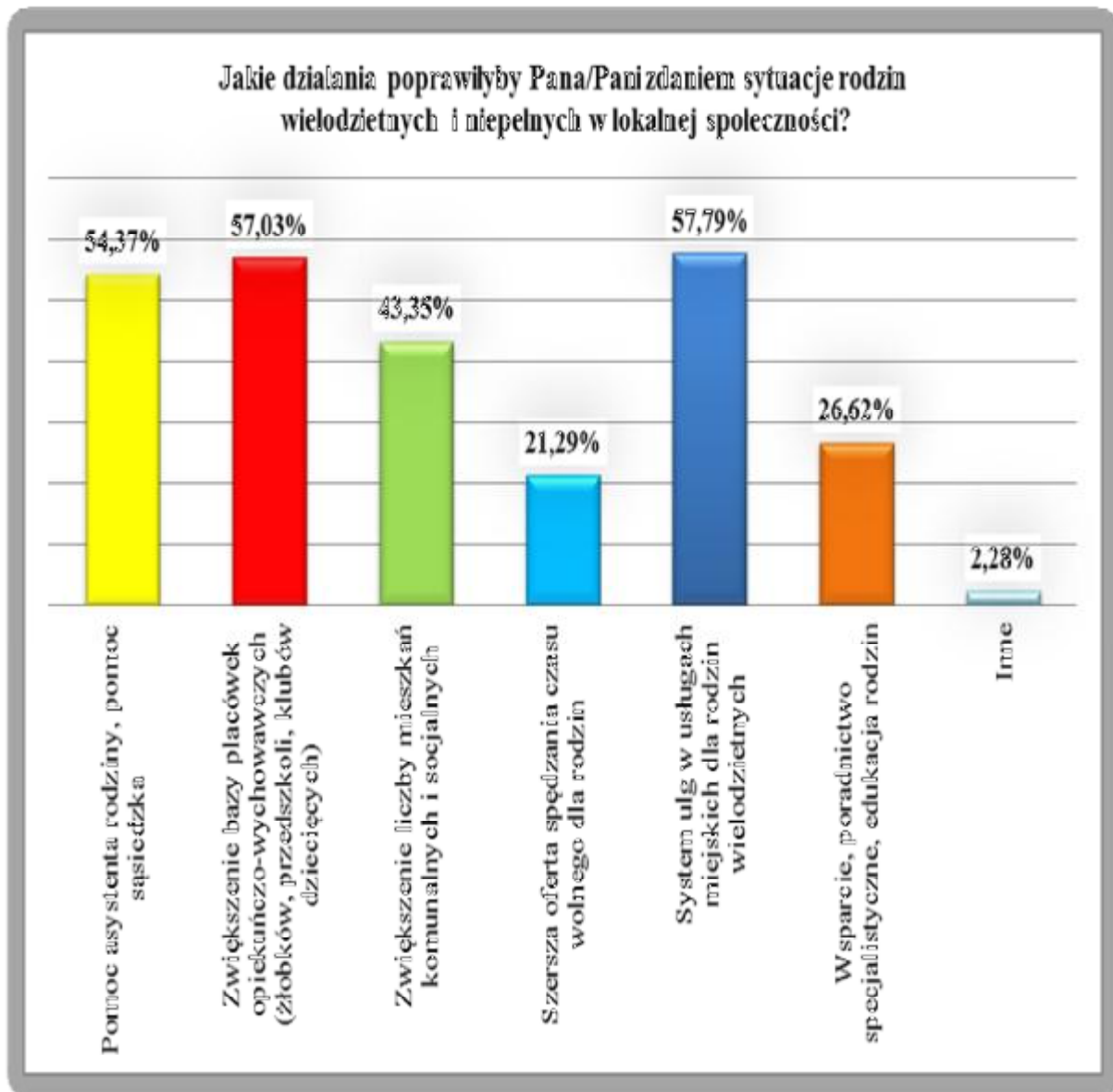
14. Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Zdaniem 58,56% ankietowanych przyczyną bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego są niskie umiejętności rodzicielsko – wychowawcze (58,56%), następnie ubóstwo (53,23%), co bezpośrednio jest powiązane z brakiem pracy (44,49%) oraz z uzależnieniami (42,21%) i przemocą domową (37,26%). Zdaniem respondentów niepełnosprawność i długotrwała choroba, wychowywanie dzieci przez jedno z rodziców oraz wielodzietność warunkują bezradność w niewielkim stopniu.

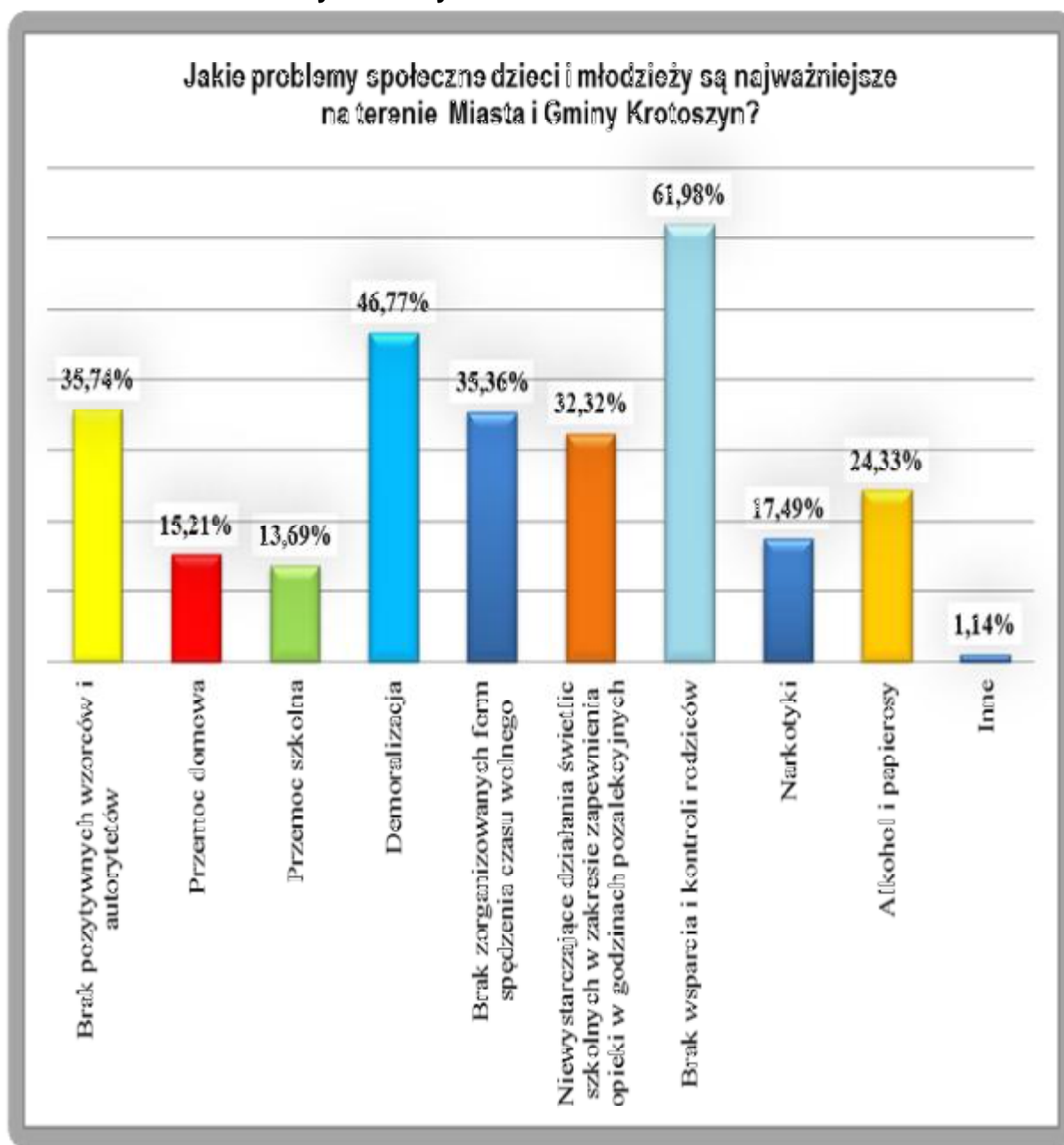
15. Jakie działania poprawiłyby sytuacje rodzin wielodzietnych i niepełnych w lokalnej społeczności?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Respondenci za najistotniejsze działania na rzecz rodzin wielodzietnych i niepełnych uznali wprowadzenie systemu ulg w usługach miejskich (57,79%), zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych tj. żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych (57,03%), pomoc asystenta rodziny i sąsiadów.

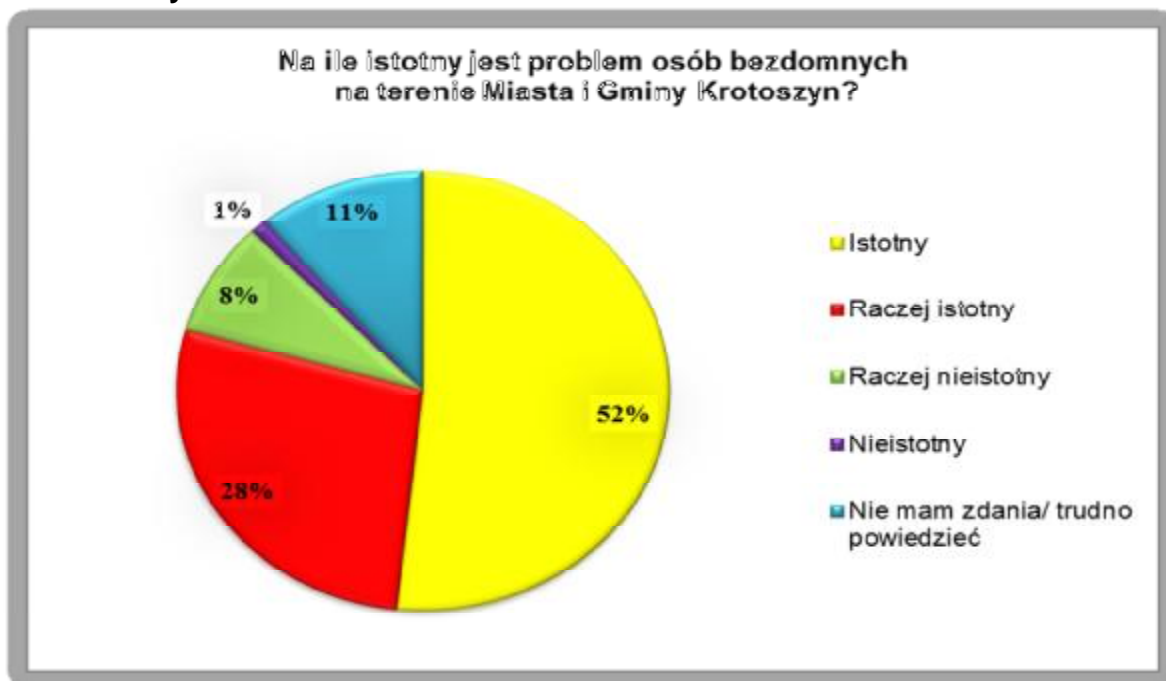
16. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Przy okazji identyfikacji problemu bezradności rodziców zapytano o negatywne zjawiska występujące w naszej gminie a odnoszące się do dzieci i młodzieży. Brak wsparcia i kontroli rodziców dostrzega aż 61,98% ankietowanych, demoralizację – 46,77% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 35,74% i niewystarczające działania świetlic szkolnych – 32,32% odpowiedzi. Blisko 24,4% respondentów podkreśla sięganie po alkohol i papierosy, a 17,49% po narkotyki. Na przemoc w szkole zwraca uwagę 13,69% jako negatywne zjawisko odnoszące się do młodych mieszkańców gminy Krotoszyna.

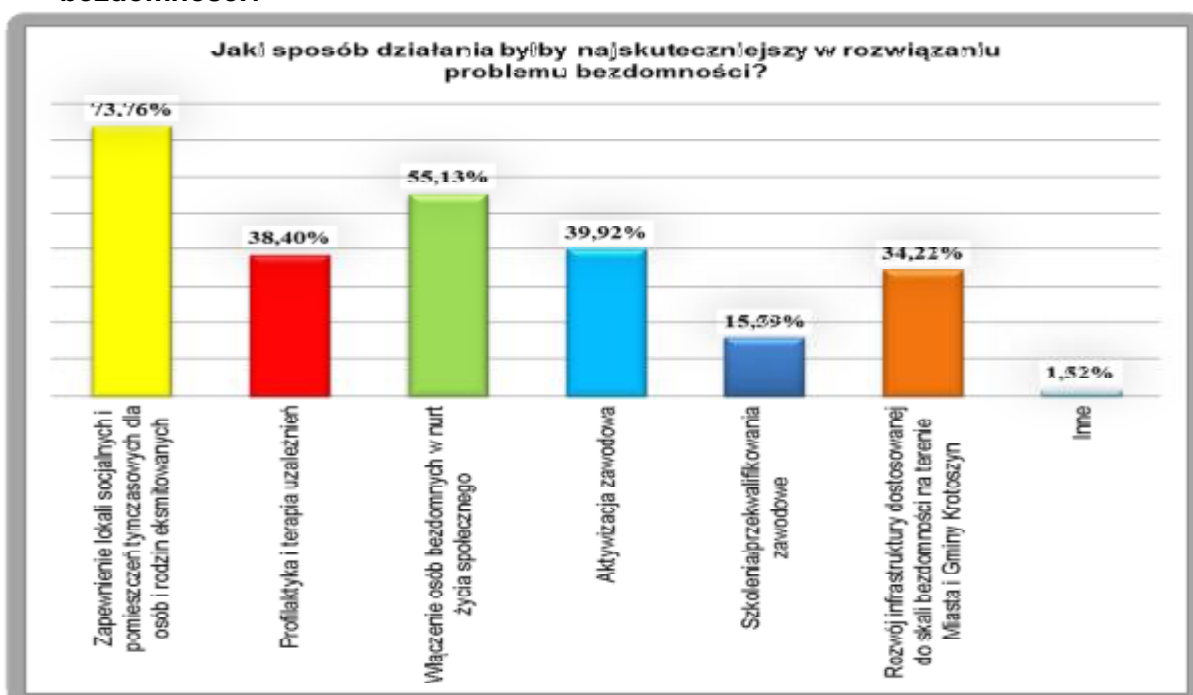
17. Na ile istotny jest problem osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn?

*Każdy z respondentów mógł zaznaczyć 1 odpowiedź.

Ponad połowa ankieterów, bo aż 51,71% uznała, że problem bezdomności na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn jest istotny, a za raczej istotny uznało 27,76% respondentów. Jedynie 1,14% respondentów uważa problem bezdomności za nieistotny.

18. Jaki sposób działania byłby najskuteczniejszy w rozwiązaniu problemu bezdomności?

*Każdy z respondentów mógł maksymalnie zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Prawie ¼ respondentów, bo aż 73,76% za najskuteczniejszy sposób rozwiązania problemu bezdomności uznało zapewnienie lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych dla osób bezdomnych i rodzin eksmitowanych. Wysoko oceniono także włączenie osób bezdomnych w nurt życia społecznego (55,13%), wspieranie zatrudnienia (39,92%), prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień.

2.8. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod.

Analiza SWOT pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na integrację i rozwiązywanie problemów społecznych i została przygotowana w oparciu o poniższe czynniki:

- ▶ **silne strony** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną;
- ▶ **słabe strony** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną;
- ▶ **szanse** - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów;
- ▶ **zagrożenia** - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów;

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych miasta i gminy Krotoszyn ułożonych przekrojowo.

OBSZAR: UBÓSTWO, BEZROBOCIE

Mocne strony

- pozyskanie do współpracy organizacji pozarządowych
- aktywizacja społeczności lokalnych
- malejąca stopa bezrobocia
- dobrze prosperujące i rozwijające się zakłady pracy na terenie gminy
- rozwój firm jednoosobowych i małych przedsiębiorstw

- potencjał dla rozwoju sektora handlowego, generującego nowe miejsca pracy
- istniejąca Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna
- istniejące programy i szkolenia dla osób bezrobotnych
- doradztwo zawodowe już na etapie szkół ponadgimnazjalnych
- upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy
- prace interwencyjne i społecznie użyteczne
- odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami dotkniętymi ubóstwem, bezrobociem

Słabe strony

- zjawisko sezonowości popytu na pracę ma znaczący wpływ na poziom bezrobocia (głównie sektor budowlany)
- rosnące bezrobocie osób młodych, w szczególności absolwentów z wykształceniem wyższym
- odsetek gospodarstw domowych uzyskujących wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej
- występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia
- niski poziom wykształcenia osób dotkniętych ubóstwem i bezrobotnych długotrwale

Szanse

- zahamowanie wzrostu bezrobocia
- wykorzystanie możliwości wynikających z dostępnych szkoleń
- programy aktywizacji osób bezrobotnych
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych
- przyciągnięcie kapitału zewnętrznego
- rozwój systemu ulg podatkowych dla pracodawców
- promowanie zatrudnienia kobiet i niepełnosprawnych
- fundusze europejskie w nowej perspektywie programowej 2014-2020

Zagrożenia

- niekorzystne trendy demograficzne
- niskie kryterium ustawowe pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych prowadzące do poszerzenia sfery ubóstwa
- występowanie zjawiska osłabienia instytucji rodziny w środowiskach dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia

- zatrudnienie na tzw. umowy śmieciowe”
- brak ofert pracy sezonowej
- bariery biurokratyczne w dostępie do środków pomocowych

OBSZAR: BEZDOMOŚĆ I ZAGROŻENIE BEZDOMNOŚCIĄ

Mocne strony

- zmiana postrzegania problemu – dopuszczenie istnienia przyczyn bezdomności niezależnych od osoby bezdomnej
- możliwość określenia liczby bezdomnych
- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności
- zawieranie kontraktów socjalnych z osobami bezdomnymi
- zapewnienie bezdomnym mężczyznom schronienia w okresie jesienno – zimowym w Noclegowni dla Mężczyzn działającej na terenie Krotoszyna
- możliwość skierowania do noclegowni poza Krotoszyńskiem po okresie zimowym

Słabe strony

- brak lokalnych organizacji pozarządowych pomagających bezdomnym
- ograniczona liczba mieszkań socjalnych i komunalnych
- trudności ze świadczeniem pomocy, szczególnie gdy brak jest woli zmiany swojej sytuacji ze strony osoby bezdomnej
- ograniczony monitoring losów osób bezdomnych otrzymujących pomoc

Szanse

- ograniczenie biurokracji podczas pomagania osobom bezdomnym
- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności
- większe zaangażowanie podmiotów trzeciego sektora w pomoc bezdomnym
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Krotoszyńskie

Zagrożenia

- ubożenie społeczeństwa – większa liczba osób zagrożonych bezdomnością
- wysokie koszty prowadzenia noclegowni całorocznie
- wzrost zadłużenia z tytułu najmu lokali mieszkalnych
- zwiększenie liczby wyroków eksmisyjnych
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych
- problem uzależnienia wśród osób bezdomnych

Mocne strony

- istnienie aktywnie działających w sferze niepełnosprawności organizacji pozarządowych, z którymi współpracują instytucje samorządowe
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocową
- powiększająca się ilość budynków użyteczności publicznej dostosowanej do osób chorych, niepełnosprawnych
- funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej na terenie miasta Krotoszyna
- duża ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- oferta usług opiekuńczych
- możliwość korzystania z porad wykwalifikowanej kadry
- coraz większa świadomość osób niepełnosprawnych o prawach im przysługujących
- coraz większa akceptacja społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych

Słabe strony

- brak dostatecznej liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
- brak dostępności do lekarzy specjalistów
- brak środków i bazy lokalowej w celu uruchomienia nowych placówek wsparcia dla osób niepełnosprawnych
- niedostosowana oferta szkoleniowa umożliwiająca zdobycie odpowiedniego wykształcenia
- ubożenie osób niepełnosprawnych
- niedostateczna baza rehabilitacyjna

Szanse

- rosnąca społeczna akceptacja osób chorych i niepełnosprawnych
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych
- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób niepełnosprawnych
- współpraca sektora samorządowego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom chorym i niepełnosprawnym
- likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych
- organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób długotrwale chorych, niepełnosprawnych

Zagrożenia

- brak wystarczających działań w zakresie edukowania o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych
- brak upowszechniania w mediach profilaktyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw
- niewystarczające działania w zakresie likwidowania barier architektonicznych
- wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i pomoc instytucjonalną
- nierówne szanse na rynku pracy
- pogorszająca się kondycja ekonomiczna gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych

OBSZAR: OSOBY STARSZE

Mocne strony

- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej
- chęć do działania samych seniorów
- duży zasób wolnego czasu
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
- działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- istnienie wielu organizacji skupiających seniorów
- łatwy dostęp do domów pomocy społecznej
- oferta usług opiekuńczych
- możliwość korzystania z porad wykwalifikowanej kadry pomocy społecznej
- coraz większa świadomość seniorów o prawach im przysługujących
- coraz większa akceptacja społeczeństwa wobec osób starszych

Słabe strony

- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn
- ograniczenia finansowe seniorów
- ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej
- ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów (geriatrów) i zabiegów rehabilitacyjnych
- bariery architektoniczne
- umieszczanie w domach pomocy społecznej

- brak środków i bazy lokalowej w celu uruchomienia nowych placówek wsparcia dla osób starszych – dziennych ośrodków wsparcia
- wykluczenie cyfrowe

Szanse

- dostosowanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej
- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych
- koordynacja działań w zakresie współpracy na różnych szczeblach samorządów w zakresie wypracowania systemu wsparcia osób starszych
- utworzenie dziennego domu – ośrodka wsparcia
- zainteresowanie lokalnych władz problematyką seniorów
- uwrażliwienie oświaty na problemy osób starszych
- rosnąca społeczna akceptacja osób starszych
- integracja międzypokoleniowa
- organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych

Zagrożenia

- wzrost liczby osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców
- wzrastająca liczba osób starszych mieszkających samotnie
- wzrost liczby osób starszych w domach pomocy społecznej
- opieka nad seniorami – instytucje zamiast rodziny
- wykluczenie cyfrowe
- pogarszający się stan zdrowia
- wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i opiekę instytucjonalną
- wzrost liczby osób starszych kierowanych do domów pomocy społecznej
- długi czas oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów

OBSZAR: PROBLEMY W RODZINIE

Mocne strony

- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej a przedstawicielami sektora pozarządowego
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
- zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego w okresie roku szkolnego
- wsparcie rodzin dysfunkcyjnych: MGOPS, placówki oświatowe, sąd, policja, Ośrodek

Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo - wychowawcze

- dobre rozeznanie lokalnych problemów rodziny przez pracowników służb społecznych
- rozwój oferty wsparcia rodziny – zatrudnianie asystentów rodziny
- bieżąca współpraca lokalnych służb skoncentrowanych na problemach rodzin w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego

Słabe strony

- wielopropblemowość rodzin
- zbyt mała kadra merytoryczna zatrudniona w systemie pomocy społecznej
- zagrożenie rozpadem więzi rodzinnych spowodowanej brakiem pracy, przemocą domową, uzależnieniami
- niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej
- niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla rodzin ubiegających się o lokal komunalny lub lokal socjalny
- niski poziom życia części rodzin, mających wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży

Szanse

- duże zaangażowanie podmiotów III sektora w realizację zadań na rzecz dziecka i rodziny
- wzrost świadomości społecznej w kwestii wychowania dziecka
- spójny system wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wynikających z przepisów prawa
- wsparcie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
- podnoszenie kwalifikacji kadry

Zagrożenia

- wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych
- tzw. „Eurosieroctwo”
- nasilające się zjawisko wyuczonej bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i zależności od pomocy systemowej
- zagrożenie dla funkcjonowania rodziny w postaci bezrobocia, ubóstwa, uzależnień, przemocy domowej, rozpadu rodziny
- występująca demoralizacja dzieci i młodzieży

Mocne strony

- sprzyjająca polityka samorządu w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień
- Krajowy i Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Krotoszyn
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- rozbudowana sieć jednostek pomocowych (instytucje pomocowe i grupy wsparcia) dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową
- ustabilizowana pozycja i duża aktywność organizacji pozarządowych działających w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych
- prawidłowe wykorzystanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu
- prowadzenie działań edukacyjnych na poziomie lokalnym w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- zjawisko coraz bardziej nagłaśniane przez media
- szybkie reagowanie na sygnały występowania przemocy w rodzinie
- realizacja programów w zakresie profilaktyki szkolnej
- realizacja programów dla osób uzależnionych i ich rodzin

Słabe strony

- brak bazy stacjonarnego leczenia odwykowego
- znaczne przyzwolenie społeczne na picie alkoholu
- brak możliwości odizolowania osoby agresywnej od pozostałych członków rodziny
- stereotypy związane z uzależnieniami, przemocą domową, niechęć do przyznania się do istniejących problemów
- brak terapii rodzinnej oraz pogotowia rodzinnego
- niewystarczająca oferta dla nowych, pojawiających się rodzajów uzależnień np. od hazardu, uzależnienia od Internetu, zaburzeń odżywiania
- zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości oraz utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy

- zjawiska: uzależnień, przemocy domowej i silnie powiązane z innymi szkodliwymi zjawiskami, jak ubóstwo, brak pracy

Szanse

- akceptacja społeczeństwa dla działań na rzecz uzależnień, przeciwdziałania przemocy
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy domowej
- środki na prowadzenie działań profilaktycznych
- ogólnokrajowe programy profilaktyczne
- realizacja spójnych systemów profilaktyki na poziomie powiatu i gminy
- rosnący wskaźnik zaufania do instytucji udzielającej pomocy osobom pokrzywdzonym
- medialność tematyki
- edukacja społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie
- oferta wspólnych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, policji, kuratorów, oświaty, NGO

Zagrożenia

- ukrywanie zjawiska występowania uzależnienia i przemocy w rodzinie
- rosnące zagrożenie uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, Internetu, gier hazardowych
- zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie
- skutki zjawiska są ponoszone przez jego ofiary i świadków latami, nawet po ustaniu przemocy
- brak gwarancji bezpieczeństwa dla osób doświadczających przemocy
- sytuacja prawna, socjalna i bytowa sprawców przemocy domowej dużo lepsza niż ofiar
- rozciągnięte w czasie działania od ujawnienia przemocy do trwałej zmiany w sytuacji ofiary
- zwiększona podatność osób z uzależnieniami na popełnianie czynów karalnych
- nasilające się zjawisko pokoleniowego dziedziczenia przemocy domowej

2.9. PODMIOTY OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Krotoszyn jest siedzibą władz samorządowych: powiatowych, gminnych realizujących swoje ustawowe zadania. Szeroko reprezentowane są organizacje społeczne, kulturalne oraz sportowe.

Podstawowym podmiotem zaangażowanym w rozwiązywanie problemów społecznych

na terenie gminy Krotoszyn jest Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W realizowanych przez tę jednostkę działaniach związanych z pomocą społeczną niejednokrotnie konieczna lub przydatna jest pomoc wielu innych instytucji.

Jednostki pomocy społecznej współpracują ze zlokalizowanymi na terenie gminy Urzędem Miejskim, Policją, szkołami, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz działającym w powiecie Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, Sądem Rejonowym, Starostwem Powiatowym.

Intensywność i charakter współpracy pomiędzy wymienionymi podmiotami są różne ze względu na wiele czynników. Jednym z ważniejszych jest wola współpracy oraz wspólne zadania wynikające z aktów prawnych. W strukturze Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie funkcjonuje Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn.

Współpraca na rzecz tworzenia systemowych rozwiązań, mających na celu wsparcie, jak również aktywizację klientów pomocy społecznej wymaga współdziałania pracowników Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z przedstawicielami wielu lokalnych instytucji, w tym szczególnie z:

- ▶ Policją
- ▶ Strażą Miejską
- ▶ Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii
- ▶ Jednostkami oświatowymi (przedszkola, szkoły, poradnia psychologiczno – pedagogiczna)
- ▶ organami pomocy społecznej na szczeblu powiatowym
- ▶ sądem (kuratorzy społeczni i zawodowi),
- ▶ placówkami ochrony zdrowia
- ▶ kościołami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób potrzebujących.

Współpraca w głównej mierze sprowadza się do wzajemnej wymiany informacji, która w tej sferze odgrywa kluczową rolę.

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Miasto i Gmina Krotoszyn jest jednostką, w którym organizacje działające w sferze pomocy społecznej aktywnie uzupełniają działania na rzecz osób potrzebujących szczególnej pomocy i wsparcia, przeciwdziałają ich dyskryminacji, tworzą mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Wśród organizacji pozarządowych należy wymienić:

- ◆ **Warsztat Terapii Zajęciowej**
- ◆ **Dzienne placówki dla dzieci realizujące programy socjoterapeutyczne.**
- ◆ **Związek Osób Niepełnosprawnych „INTEGRACJA”**
- ◆ **Krotoszyński Klub Amazonki**
- ◆ **Stowarzyszenie „Tolerancja”**
- ◆ **Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy**
- ◆ **Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Oddziału Rejonowego**
- ◆ **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejsko-Gminny**
- ◆ **Centrum Wolontariatu Ziemi Krotoszyńskiej**
- ◆ **Polski Związek Niewidomych Koło w Krotoszynie**
- ◆ **Stowarzyszenie Sclerosis Multiplex**
- ◆ **Polskie Stowarzyszenie Diabetyków**
- ◆ **Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych**
- ◆ **Stowarzyszenie „Razem”**
- ◆ **Stowarzyszenie „Szansa”**
- ◆ **Stowarzyszenie „Twoja Alternatywa”**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły G-4**
- ◆ **Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Różopole**
- ◆ **Stowarzyszenie „Pomóżmy Sobie”**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Harcerstwa Ziemi Krotoszyńskiej „ASKALON”**
- ◆ **Chrześcijańska Misja Dobroczytna Stowarzyszenie „Pomost”**
- ◆ **Stowarzyszenie „Wspólnie dla Biadek”**
- ◆ **Stowarzyszenie Bractwo Rycerskie Ziemi Krotoszyńskiej**
- ◆ **Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Słabosłyszących i Niedosłyszących „Dwa Światy” w Krotoszynie**
- ◆ **Stowarzyszenie Krotoszyńskie Centrum Przedsiębiorczości**
- ◆ **Stowarzyszenie Miłośników Muzyki**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły na Błoniu**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Świnkowie**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół „Ósemki”**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły na Parcelkach**
- ◆ **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły na Błoniach**
- ◆ **Stowarzyszenie Sympatyków Krotoszyńskiej „Jedynki”**
- ◆ **Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Ludowego „Krotoszanie”**
- ◆ **Stowarzyszenie „Rodzina Ułańska”**
- ◆ **Towarzystwo im. Gwiżdż Janiny**

- ◆ Klub Seniora „Pogodna Jesień”
- ◆ Stowarzyszenie Pacjentów Primum Non Nocere -Oddział Terenowy
- ◆ Stowarzyszenie Aktywności Zawodowej „Passa”
- ◆ Stowarzyszenie „Edukacji Dla Przyszłości”
- ◆ Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Edukacji Dzieci i Młodzieży „Copernicus”
- ◆ Stowarzyszenie Edukacyjne „Integracja”
- ◆ Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa Oddział w Krotoszynie
- ◆ Miejsko-Gminny Związek Kółek i Organizacji Rolniczych
- ◆ Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha w Kobiernie
- ◆ Parafia p.w. Św. Piotra i Pawła w Krotoszynie
- ◆ Parafia p.w. Św. Marii Magdaleny w Krotoszynie
- ◆ Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Andrzeja Boboli w Krotoszynie
- ◆ Stowarzyszenie „Klub Art.”
- ◆ Towarzystwo Atletyczne „Rozum”
- ◆ Krotoszyński Klub Sportowy „Astra”
- ◆ Krotoszyńskie Towarzystwo Muzyczne
- ◆ Powiatowe Zrzeszenie LZS
- ◆ Klub Sportowy „Krotosz”
- ◆ Krotoszyńskie Towarzystwo Piłki Siatkowej
- ◆ Uczniowskie Kluby Sportowe
- ◆ Ludowe Zespoły Sportowe
- ◆ Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „AS” - Biadki
- ◆ Parafialno-Uczniowski Klub Sportowy „Wojciech”
- ◆ Parafialno-Uczniowski Klub Sportowy „Serce”
- ◆ Akademia Sportów Walki NIPPON
- ◆ Klub Strefa Walki przy Stowarzyszeniu „Twoja Alternatywa”
- ◆ Klub „Basket OSiR Krotoszyn”
- ◆ Krotoszyńskie Stowarzyszenie Piłki Nożnej „Krotoszyn OPEN”
- ◆ Klub Miłośników Piłki Nożnej
- ◆ Kurkowe Bractwo Strzeleckie
- ◆ Liga Obrony Kraju
- ◆ Polski Związek Wędkarski - Koła Krotoszyn
- ◆ Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział Krotoszyn
- ◆ Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Zarząd Powiatowy w Krotoszynie
- ◆ Lions Club Krotoszyn

2.10. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oznacza - w perspektywie do roku 2020 ubytek dzieci i młodzieży w stosunku do sytuacji dzisiejszej, co oznacza zmniejszone zapotrzebowanie na infrastrukturę oświatową, a jednocześnie umożliwi bardziej indywidualne podejście do potrzeb tej grupy wiekowej. Należy także spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku senioralnym i w związku z tym konieczne będzie podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym. W zakresie opieki nad osobami starszymi decydujące o możliwości jak najdłuższego ich przebywania w dotychczasowym środowisku, są rozwinięte usługi opiekuńcze, konieczna jest sieć ośrodków wsparcia dziennego oraz dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura ochrony zdrowia. Osoba, która z powodu stanu zdrowia i braku pomocy rodziny nie może przebywać w miejscu zamieszkania może korzystać z placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb. W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga lokalnych polityków społecznych winna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin. Rozwijające się wraz w wydłużającym się życiem choroby otępienia, np. choroba Alzheimera, będą znacznie ograniczały wydolność opiekuńczą rodzin.

Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi wymagają edukacji i aktywnego udziału w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Przy zakładanej do roku 2020 wzrastającej liczbie osób niepełnosprawnych należy zadbać o indywidualizację rozwoju dla osób pozostających w wieku aktywności zawodowej i indywidualizowaną rehabilitację i opiekę dla niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym. Wzrastająca systematycznie liczba osób niepełnosprawnych wymaga dostosowania miasta do potrzeb tej grupy ludzi, co oznacza systematyczne diagnozowanie potrzeb tej grupy oraz inwentaryzację istniejących barier nie tylko architektonicznych ale także komunikacyjnych i mentalnych.

System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców winien dalej

rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi, czyli m.in. proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo, tak by jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym. W sytuacji, w której dziecko musi opuścić dom rodzinny, winno mu się zapewnić rodzinną opiekę zastępczą i nadal pracować z rodziną, by umożliwić dziecku powrót do niej.

Mając na uwadze aktualne tendencje społeczne należy założyć, że do roku 2020 nadal problemem społecznym będzie rozpad rodzin i opieka na dzieckiem pozbawionym rodziny. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zaktywizować system pomocy społecznej do aktywności szczególnie w rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. Wzmacnianie rodziny, wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań patologicznych jak np. rozbojów czy udziału w subkulturach.

Analizując kwestie przemocy w rodzinie, wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie w najbliższych latach wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. W związku z powyższym instytucje samorządowe muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy, jak i poprzez stosowne programy psychologiczne skierowane do sprawców przemocy.

Zważywszy na sytuację społeczno-gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezdomności w perspektywie do roku 2020 może wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające te sytuacje - oczywiście w tych przypadkach, w których jest to możliwe, m.in. poprzez projekty oddłużeniowe i naukę gospodarowania zasobami finansowymi.

W najbliższych latach należy upowszechniać aktywne formy pomocy społecznej m.in. poprzez rozwój kontraktów socjalnych jako instrumentów motywujących klientów do nieustannego poszukiwania wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach, w których osoby już znajdują się w stanie bezdomności, należy poprzez właściwie skonstruowane zaplecze infrastrukturalne minimalizować skutki tej sytuacji i poprzez właściwie realizowaną pracę socjalną i poradnictwo doprowadzić do usamodzielnienia, czyli wyjścia ze stanu bezdomności. Wydaje się, że w ciągu najbliższych lat uwaga winna skupiać się na tworzeniu mniejszych skupisk osób bezdomnych w postaci np. mieszkań chronionych i ośrodków wsparcia. Zmieniający się wymiar ubóstwa i bezdomności winien skutkować także rozwojem pracy socjalnej realizowanej bezpośrednio w środowisku w którym może przybywać - w najbliższych latach - ubogich i bezdomnych.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest

uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy narażone są przede wszystkim:

- osoby o niższym poziomie wykształcenia,
- kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy,
- młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym,
- osoby, które przekroczyły 50 rok życia.

W perspektywie do roku 2020 poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Wysiłki winny skoncentrować się w tym okresie na rozwoju form zatrudnienia jakie stwarza ekonomia społeczna, w szczególności spółdzielczość socjalna, kluby i centra integracji społecznej. Rozbudowa tego typu infrastruktury winna przynieść ograniczenie skutków bezrobocia w grupach szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Uzależnienia w istotny sposób odciskają swoje piętno na kondycji lokalnej społeczności. Pomimo szeregu inicjatyw, funkcjonowania bazy leczniczej i szerokiej akcji profilaktycznej, alkoholizm i – w nieco mniejszym stopniu – narkomania nadal pozostają poważnymi problemami społecznymi. Atutem Krotoszyna jest współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami, w zakresie profilaktyki uzależnień, dysponowanie odpowiednio przygotowaną kadrą terapeutów i wnikliwą diagnozą problemu, która w oczywisty sposób przyczynia się do znajdowania bardziej skutecznych jego rozwiązań.

Kwestia narkotyków, jako ta, która będzie się nasilała w przyszłości, wymaga szczególnej uwagi, w związku z czym stała się przedmiotem odrębnego dokumentu, tj. Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Skuteczność funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień podnosi również szeroka współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych. Obecność profilaktyki w szkołach stwarza szansę na istotne ograniczenie rozmiarów i dotkliwości wspomnianych problemów. Wnikliwego rozpoznania wymagają również innego rodzaju uzależnienia (np. hazard, Internet).

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływają również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec tych kwestii w dokumencie programowym i nie wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Analizując współpracę samorządu miejskiego z organizacjami pozarządowymi, należy zauważyć szerokie otwarcie miasta na aktywność obywatelską, która powinna być kontynuowana. Nie należy zapominać równocześnie o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejsko Gminnym

Ośrodki Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się w niedługim czasie liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne (wynikające m.in. z coraz wyższych kosztów szkoleń) powinny wyprzedzać pojawiające się problemy społeczne aby służby były przygotowane na pojawiające się problemy i zagrożenia.

III.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1.

MISJA

KROTOSZYN - GMINĄ WSPIERAJĄCĄ SWOICH MIESZKAŃCÓW,
REALIZUJĄCĄ PROBLEMY SPOŁECZNE ZGODNIE
Z ZASADAMI DOBRA WSPÓLNEGO I POMOCNICZNOŚCI

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

Cel strategiczny 1:

ZAPOBIEGANIE ZJAWISKU UBÓSTWA, BEZROBOCIA, BEZDOMNOŚCI JAKO PODSTAWOWYCH CZYNNIKÓW PRZYCZYNIAJĄCYCH SIĘ DO MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów i pracodawców, tworzących nowe miejsca pracy i zatrudniających osoby bezrobotne.
2. Redukowanie psychospołecznych skutków bezrobocia poprzez zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego i socjalnego oraz doradztwa zawodowego.
3. Współdziałanie jednostek pomocy społecznej w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego skierowanych do osób pozostających bez pracy i bezrobotnych mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn.
4. Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
5. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych a także staży zawodowych.
6. Pozyskiwanie inwestorów spoza gminy, wspieranie samozatrudnienia, inicjowanie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. unijnych.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych oraz z podmiotami ekonomii społecznej o ponadgminnym obszarze działania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez pomoc społeczną i działające w tej sferze organizacje pozarządowe.
2. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia ubóstwa poprzez objęcie wsparciem dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinie/środowisku zagrożonym wykluczeniem społecznym.
3. Zapewnienie najuboższym ludności miasta jednego gorącego posiłku dziennie.
4. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych, działających w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
5. Stałe upowszechnianie informacji o rodzajach pomocy pieniężnej i niepieniężnej oferowanej przez różne instytucje i organizacje pozarządowe.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Wspieranie działań mających na celu budowanie na terenie gminy mieszkań socjalnych.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych i zagrożonych ubóstwem, podmiotami ekonomii społecznej oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska bezdomności i zagrożenia bezdomnością na terenie gminy.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
3. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zawieranie kontraktów socjalnych z osobą bezdomną lub zagrożoną bezdomnością.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym miejsc w noclegowniach i schroniskach.
5. Podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi budownictwa socjalnego.
6. Podejmowanie współpracy z działającymi na rzecz osób bezdomnych organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym oraz z Kościołem.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem
- liczba opracowanych i realizowanych kontraktów socjalnych z osobami bezdomnymi
- liczba mieszkań socjalnych
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014 -2020.

Cel strategiczny 2:

TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH UMACNIANIU RODZINY

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodziny, podnoszenie poziomu jej funkcjonowania.
2. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu

wsparcia dla rodziny.

3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1 – 3:

1. Promowanie rodziny jako wartości w kształtowaniu osobowości każdego człowieka.
2. Tworzenie i rozwój rozwiązań służących wsparciu rodziców w pełnieniu przez nich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
3. Włączanie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych.
4. Zwiększenie dostępności do bazy placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży. Właściwe zagospodarowanie czasu wolnego.
5. Zapewnienie różnorodnych form opieki nad dzieckiem, w tym niepełnosprawnym.
6. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej.
7. Zapewnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz socjalnego ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo.
8. Wsparcie rodzin pracą asystenta rodziny oraz tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających
9. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich (dożywianie w szkole, system stypendialny, wyprawka szkolna, wypoczynek letni i zimowy, organizacja czasu wolnego).
10. Rozwój działań profilaktycznych skierowanych do dzieci pochodzących z rodzin ubogich, z uzależnieniami a także nieradzących sobie z problemami życia codziennego.
11. Upowszechnianie dostępności pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży szkolnej.
12. Podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej.
13. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
14. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny w szczególności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, sądów i ich organów pomocniczych, instytucji oświatowych, służby zdrowia, kościołów i organizacji pozarządowych.
15. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną: wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

16. Upowszechnianie informacji o podejmowanych działaniach oraz podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba udzielonych porad
- ilość miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- liczba dzieci objętych dożywianiem
- liczba uczniów objętych pomocą materialną w postaci stypendiów szkolnych
- liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny
- liczba dzieci objętych programem dożywiania
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
- liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów na rzecz rodziny i dziecka.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014 -2020.

Cel strategiczny 3:

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I OSÓB DŁUGOTRWALE CHORYCH

Cele operacyjne:

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz ich praw i uprawnień.
2. Poszerzenie i poprawa oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
3. Integracja osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych ze środowiskiem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Poprawa w świadomości społecznej wizerunku osób niepełnosprawnych oraz osób długotrwale chorych.
2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych do różnych sfer życia społecznego i zawodowego dzięki wykorzystaniu nowych technologii.
3. Upowszechnianie informacji dotyczących uprawnień oraz dostępnych form pomocy i organizacji pozarządowych działających na rzecz niepełnosprawnych.
4. Kształtowanie świadomości na temat obowiązków w sprawowaniu opieki nad swoimi bliskimi, wynikających z więzi rodzinnych.
5. Kształtowanie w świadomości społecznej pozytywnych postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, wolnych od stereotypów, uprzedzeń i strachu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstaniu niepełnosprawności.
2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych, chorych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich.
3. Rozwój świadczonych usług opiekuńczych.
4. Wsparcie materialne dla osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
5. Wspieranie profesjonalnych form pomocy przy udziale wolontariuszy i organizacji pożytku publicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidowanie barier architektonicznych.
2. Zmniejszenie barier komunikacyjnych i mentalnych.
3. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowo-rekreacyjnej i kulturalno-oświatowej.
4. Kształtowanie wśród społeczności lokalnej postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi.
5. Działania na rzecz wzmacniania więzi międzypokoleniowej (młodzież-seniorzy).
6. Wspieranie i popularyzacja oferty spędzania czasu wolnego, rozwoju intelektualnego, aktywności fizycznej.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, służba zdrowia, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, kulturalne, sportowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością i długotrwale chorobą
- liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych objętych pracą socjalną
- liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających
- ilość miejsc, które zostały pozbawione barier architektonicznych

- liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014 -2020.

Cel strategiczny 4:

ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych.
2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu ludzi starych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.
2. Podjęcie działań w kierunku utworzenia Domu Dziennego Pobytu.
3. Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy miejsc w domach pomocy społecznej.
4. Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i dążenie do zapewnienia lekarskiej opieki geriatrycznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Wspieranie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
2. Wspieranie i promowanie aktywności kulturalnej, fizycznej, turystyczno – rekreacyjnej osób starszych.
3. Wspieranie działalności klubów seniora.
4. Kształtowanie pozytywnego wizerunku starości.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportu i rekreacji.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców
- liczba osób starszych objętych pracą socjalną
- liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi
- liczba osób, które skorzystały z usług domu pomocy społecznej
- liczba słuchaczy Uniwersytetu III Wieku
- liczba osób starszych korzystających z oferty klubów seniora

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014 -2020.

Cel strategiczny 5

ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie problemom uzależnień.
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Upowszechnianie wiedzy o formach i narzędziach pracy z osobami nadużywającymi alkoholu, zażywającymi narkotyki oraz uzależnionymi od innych substancji psychoaktywnych, zaangażowanie rodzin oraz społeczności lokalnej, w pomoc osobom zagrożonym.
2. Tworzenie różnorodnych form wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
3. Zintensyfikowanie stosowanych form profilaktyki alkoholowej, narkotykowej i innych uzależnień, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Promowanie wśród dzieci i młodzieży zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień.

- Właściwe zagospodarowanie czasu wolnego.
5. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oferujących pomoc osobom uzależnionym oraz ich bliskim.
  6. Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek, zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
  7. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień.
  8. Zwiększenie dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym.
  9. Organizowanie dla kadry pomocy społecznej, oświaty, kuratorów, policji i ochrony zdrowia profesjonalnych szkoleń w zakresie rozpoznawania substancji psychoaktywnych oraz zachowań po ich zażyciu.
  10. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jego przejawów i form.
2. Propagowanie w świadomości społecznej wzorców zachowań wolnych od agresji oraz kształtowanie postaw i sposobów reakcji wobec zjawiska przemocy.
3. Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
4. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
5. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
6. Współpraca międzyinstytucjonalna prowadząca do zapobiegania i powstrzymywania zjawiska przemocy domowej.
7. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportu i rekreacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, oświaty, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi i społeczni, organizacje pozarządowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego
- liczba realizowanych procedur Niebieskiej Karty
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014 -2020.

Cel strategiczny 6:

**PARTNERSTWO NA RZECZ WSPÓŁDZIAŁANIA
W ROZWIĄZYWANIU LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1 - 2:

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy

- o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
  3. Poprawa bazy lokalowej Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.
  4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
  5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przy wykorzystaniu stron internetowych gminy oraz MGOPS-u.
  6. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
  7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
  8. Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.
  9. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
  10. Wspieranie lokalowe organizacje pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
  11. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Burmistrz Krotoszyna, Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Pomocy Polityki Społecznej organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu lokalnego i centralny, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych
- rozwijające się inicjatywy społeczne
- kwota środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych w ramach zawartych umów z podmiotami III sektora
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014 -2020.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, środków z UE, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. WDRAŻANIE STRATEGII ORAZ MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020 będzie Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji niniejszej Strategii na dwóch poziomach:

- ▶ celów strategicznych i celów operacyjnych
- ▶ oraz kierunków działań.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących Strategię i współdziałających w jej realizacji. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą

charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Monitorowanie Strategii prowadzone będzie systematycznie a raporty z wdrażania przedstawiane będą Radzie Miejskiej w Krotoszynie nie rzadziej niż raz na dwa lata.

3.4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 -20120 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymieniony program:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Krotoszyn;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrona Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Krotoszyn;
- Gminny Program Wspierania Rodziny;
- Program Współpracy Miasta i Gminy Krotoszyn z organizacjami pozarządowymi.

ZAKOŃCZENIE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS TABEL

Tabela Nr	Wyszczególnienie	Nr str.
1.	Zmiany ludnościowe w latach 2007 -2012	15
2.	Gęstość zaludnienia w osobach na km ² w latach 2007-2012	16
3.	Przyrost naturalny ludności na terenie miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 -2012	17
4.	Migracje i saldo migracji mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 -2012	18
5.	Zmiana liczby ludności wg płci w latach 2007 -2012	19
6.	Struktura wieku społeczności Miasta i Gminy Krotoszyn wg płci w latach 2007-2012	20-21
7.	Współczynnik feminizacji w Polsce, Wielkopolsce, powiecie krotoszyńskim i w Mieście	22
8.	Ludność wg ekonomicznych grup wieku w latach 2007 -2012	22
9.	Przedszkola publiczne w Miście i Gminie Krotoszyn: dane za miesiąc wrzesień	24
10.	Liczba uczniów w publicznych szkołach podstawowych w Mieście i Gminie Krotoszyn (dane za miesiąc wrzesień)	25
11.	Liczba uczniów w publicznych szkołach gimnazjalnych w Mieście i Gminie Krotoszyn (dane za miesiąc wrzesień)	25
12.	Stan ilościowy zasobów mieszkaniowych w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 -2012	33
13.	Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie Krotoszyn w latach 2008 – 2012	34
14.	Podmioty gospodarcze w pisane do rejestru REGON w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2009 – 2012	36
15.	Kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z świadczeń z pomocy społecznej i z ustawy o systemie oświaty	38
16.	Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych	38
17.	Liczba środowisk objętych pomocą przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie w latach 2007- 2012	39
18.	Liczba osób, rodzin objętych pomocą przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie w latach 2010-2012	40
19.	Wydatki na świadczenia z zakresu pomocy społecznej udzielane przez MGOPS w Krotoszynie w latach 2007 – 2012	42
20.	Wydatki na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia i zasiłki szkolne udzielane przez MGOPS w Krotoszynie w latach 2007 – 2012	43
21.	Finansowanie zadań z budżetu Miasta i Gminy Krotoszyn realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego realizowanych w latach 2009-2013	44-45
22.	Wskaźnik minimum egzystencji i minimum socjalnego oraz wysokość kryterium dochodowego w pomocy społecznej w latach 2010-2013	47
23.	Bezrobocie na terenie Miasta i gminy Krotoszyn w latach 2008-2012 z podziałem na płeć	51
24.	Liczba osób i kwota odpłatności za domy pomocy społecznej ponoszona przez Miasto i Gminę Krotoszyn w latach 2008-2013	58
25.	Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2008 - 2012	61
26.	Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie w latach 2011-2013	65
27.	Zestawienie danych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 2011 roku do końca 2013 r. na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn	66

SPIS WYKRESÓW

Wykres Nr	Wyszczególnienie	Nr str.
1.	Gęstość zaludnienia w osobach na km ² w latach 2007-2012	16
2.	Przyrost naturalny ludności na terenie miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 -2012	17
3.	Współczynnik przyrostu naturalnego i salda migracji ludności na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 - 2012	19
4.	Zmiana liczby ludności według płci w latach 2007 – 2012	20
5.	Współczynnik feminizacji w latach 2007 – 2012	21
6.	Liczba uczniów w publicznych szkołach podstawowych i w gimnazjach	26
7.	Ilość imprez kulturalnych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2012 - 2013	29
8.	Ilość seansów i sprzedanych biletów na seanse filmowe w latach 2007-2012	30
9.	Stan ilościowy zasobów mieszkaniowych w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2007 - 2012	33
10.	Wydatki poniesione przez gminę Krotoszyn na dodatki mieszkaniowe mieszkańców w latach 2008 – 2012	35
11.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby ludności Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2007 - 2012	39
12.	Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2007-2012 – grupy ryzyka	41
13.	Liczba osób/ rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w latach 2008-2012	48
14.	Stopa bezrobocia zarejestrowanego w Polsce, Wielkopolsce, powiecie krotoszyńskim i w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2008-2012	51
15.	Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2008-2012 z podziałem na płeć	52
16.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie w latach 2008 - 2012	53
17.	Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2008 – 2012	55
18.	Liczba osób objętych pomocą z powodu długotrwałej choroby w latach 2008 - 2012	56
19.	Wydatki poniesione przez gminę Krotoszyn za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2008 – 2013	58
20.	Osoby i rodziny z problemem alkoholowym i uzależnieniem od narkotyków korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008 - 2012	62
21.	Zestawienie liczby sprawców przemocy domowej z podziałem na płeć, odnotowanych w okresie od 2011 roku do 2013 r.	65
22.	Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS w Krotoszynie z powodu bezdomności w latach 2009 – 2013	68
23.	Wykresy dotyczące analizy ankiet	69 - 82